

การพัฒนารูปแบบกระเป๋าด้วยลวดลายผ้าไหมจกผสมเปลือกหอยมุก

DEVELOPMENT OF BAG DESIGN WITH THAI SILK JOK

MOTIFS AND MOTHER OF PEARL

ภาคพรหมณ์ สุขเกษม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2562

การพัฒนารูปแบบกระเป๋าด้วยลวดลายผ้าไหมจกผสมเปลือกหอยมุก

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ
วิทยาลัยอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEVELOPMENT OF BAG DESIGN WITH THAI SILK JOK
MOTIFS AND MOTHER OF PEARL

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for MASTER OF FINE ARTS (Design innovation)
College of Creative Industry Srinakharinwirot University

2019

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การพัฒนารูปแบบกระเป๋าด้วยลวดลายผ้าไหมจกผสมเปลือกหอยมุก
ของ
ภาคพรหมณ์ สุขเกษม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมการออกแบบ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก	 ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รวิเทพ มุสิกะปาน)	(อาจารย์ ดร.อติเทพ แจ้ดนาลาว)
..... ที่ปรึกษาร่วม	 กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กรกมล คำสุข)	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญ วานิชกร)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาารูปแบบกระเป๋าด้วยลวดลายผ้าไหมจกผสมเปลือกหอยมุก
ผู้วิจัย	ภคพรหมณ์ สุขเกษม
ปริญญา	ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2562
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รวิเทพ มุสิกะปาน

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษารูปทรงของกระเป๋ามีความเหมาะสมกับการผลิตด้วยผ้าจกไหมผสมเปลือกหอยมุก 2) เพื่อออกแบบกระเป๋าด้วยไหมจกผสมเปลือกหอยมุกที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคสตรีที่สนใจแฟชั่นและผ้าไทยในเกณฑ์สูงมีกระบวนการวิจัยเริ่มจากเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (in-depth interviews) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบและการทอผ้าจกที่มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสร้างข้อกำหนดทางการออกแบบจากการวิจัยพบว่ากระเป๋าทรงที่เหมาะสมแก่การใช้ร่วมกับผ้าจกประกอบด้วยกระเป๋าดึงสตรีที่นิยมใช้ในการไปออกงานราตรี มีข้อกำหนดเชิงขนาดว่าจำเป็นจะต้องบรรจุบัตรเครดิต โทรศัพท์มือถือ และ ลิปสตีกได้ การทอจกเป็นการทอผ้าเพื่อให้เกิดขึ้นผิวที่มีลักษณะนูนขึ้นมาจากพื้นผ้าเป็นลวดลายประเภทหนึ่งโดยแนวคิดเดิมของการออกแบบลายจกมาจากการเลียนแบบลวดลายในธรรมชาติออกแบบให้เป็นลวดลายเรขาคณิต ผู้วิจัยจึงยังคงแนวคิดแบบเดิมเรื่องการเลียนแบบธรรมชาติ นำวิธีการออกแบบลายจกแบบดั้งเดิมมาพัฒนาให้เกิดความร่วมมือโดยมีแนวคิดเชิงการเลียนแบบพื้นผิวของวัสดุที่ใช้ในการออกแบบกระเป๋ในปัจจุบันอย่างหนึ่งงูที่เลียนแบบออกมาเป็นการดัดเปลือกหอยมุกโดยการใช้กระบวนการการจกแบบดั้งเดิมและการทอจกด้วยแพทเทิร์นลายร่วมสมัยและผสมกับการทอให้เกิดสีและมิติเพิ่มขึ้น ด้านสีเป็นสีที่มีความร่วมสมัยใช้ได้กับทุกชุด เช่น สีขาว เทา ดำ เบจ โดยเลือกใช้เพียงสีใดสีหนึ่งหรือหลายสีร่วมกันได้

คำสำคัญ : ผ้าจก, เปลือกหอยมุก, หนึ่งงู

Title	DEVELOPMENT OF BAG DESIGN WITH THAI SILK JOK MOTIFS AND MOTHER OF PEARL
Author	PAKKAPROM SUKKASEM
Degree	MASTER OF FINE ARTS
Academic Year	2019
Thesis Advisor	Assistant Professor Ravitep Musikapan

The objectives of this qualitative study were as follows: (1) to determine the shapes of the three bags introduced in this study in terms of suitability for producing cloth bags using silk *Jok* fabric and mother of pearl shells as the raw materials; and (2) to design silk cloth bags according to the preferences of female consumers. The data collection was performed using in-depth interviews with three experts in silk fabric design and weaving who had at least ten years of experience. The data analysis and synthesis were then performed in order to determine the design specifications. The results showed that the bag shape most suitable for producing mother of pearl silk cloth bags was the evening party style handbag for women. In terms of dimensional specifications, the bags must be able to hold credit cards, mobile phones and lipstick. Mother of pearl silk fabric weaving can create an embossed texture on fabric by imitating natural patterns and developing them into geometric patterns. Therefore, this original concept was applied in the creation of contemporary design by imitating the surfaces of materials used in current bag design, for example, snakeskin leather. In this study, snakeskin leather was imitated using pearl oyster shells and the traditional *Jok* silk fabric weaving technique, which was used to produce a contemporary pattern in combination with Thai silk fabric to enhance colorfulness and dimensionality. In terms of color, the bags were produced in contemporary colors and compatible with all types of clothing, such as white, gray, black and beige, in a single color or a combination of different colors.

Keyword : silk jok fabric, mother of pearl, snakeskin leather

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณคณะวิทยาลัยอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ให้การสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ กรมหม่อนไหมที่อนุเคราะห์ให้ความรู้รวมถึงการลงพื้นที่ จังหวัดราชบุรี ประสานกับผู้ประกอบการทอผ้า และผู้ประกอบการเปลือกหอยมุก บริษัท ไมโครฟอรั่ม (ประเทศไทย) จำกัด ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกระเป๋าสตรีจากแบรนด์ JIM THOMPSON คุณแพรวา รุจินรงค์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการทอผ้าที่คอยให้คำปรึกษาต่างๆ และ บ้านแต้มตะกอกที่ช่วยทอผ้าให้เป็นอย่างดี

ภาคพรหมณ์ สุขเกษม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	3
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
กรอบแนวคิดในงานวิจัย	4
สมมุติฐานในการวิจัย.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
1. ประเภทของกระเป๋.....	5
1.1 การแบ่งประเภทกระเป๋ตามประเภทการใช้งาน.....	5
1.1.2 กระเป๋สำหรับใช้เมื่อต้องการพกพาสิ่งของขนาดใหญ่	8
1.2 การแบ่งประเภทของกระเป๋ตามลักษณะโครงสร้าง.....	11

1.3 การแบ่งประเภทของกระเป๋าตามกลุ่มผลิตภัณฑ์.....	12
2. กระบวนการผลิตผ้าไหม	21
2.1 การสาวไหม	21
2.2 การเตรียมเส้นไหม	22
2.3 การเตรียมไหมเส้นยืน.....	23
2.4 การทอผ้าไหม	23
3. ผ้าจก การทำไหมจก และ การออกแบบผ้าไหมจก.....	24
3.1 ผ้าจกตระกูลคุบัว	24
3.2 ผ้าจกตระกูลหนองโพ-บางกะโด.....	25
3.3 ผ้าจกตระกูลดอนแร่.....	25
3.4 ผ้าจกของชาวไทย-ยวน ราชบุรี	25
3.5 ผ้าขึ้นตีนจกจะประกอบไปด้วย	26
3.6 ลักษณะลายผ้าจก.....	27
3.7 การออกแบบผ้าจก.....	28
4. เปลือกหอยมุก.....	33
4.1 คุณค่าของงานประดับมุกเชิงคุณค่าทางวัฒนธรรม	34
4.2 การผลิตเปลือกหอยมุก.....	34
5. กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์	35
5.1 การเพิ่มมูลค่าสินค้า	35
5.2 ทฤษฎีการพัฒนาสินค้า	36
5.3 การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า	38
5.4 กระบวนการคิดเชิงออกแบบ Design Thinking Process.....	39
6. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค	41

6.1 สิ่งกระตุ้นภายนอก (Stimulus = S)	41
สิ่งเร้า (stimuli)	41
6.1.1 สิ่งเร้าทางการตลาด.....	41
6.1.2 สิ่งเร้าอื่นๆ.....	42
6.2 กล่องดำ หรือ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อ (Buyer's black box)	42
6.3 ลักษณะของผู้ซื้อ (Buyer Characteristic)	42
6.4 ขั้นตอนการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อ (buyer's decision process).....	43
6.5 การตอบสนองของผู้ซื้อ (Response = R)	44
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
7.1 การศึกษาแนวโน้มความนิยมในการเลือกใช้รูปแบบกระเป๋าน้ำของสตรี นักธุรกิจไทย (สินีนารถ เลิศไพโรจน์, 2549)	45
7.2 โครงการการวิจัยศึกษาและพัฒนาตลาดค้าปลีกไทยอีสานเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ แฟชั่นไทยร่วมสมัย (กรมหม่อนไหม, 2557)	45
7.3 การศึกษารูปแบบลายจกที่สามารถนำมาออกแบบเป็นลายปักผ้าด้วยจักรคอมพิวเตอร์ (ปิยะนุช นุ่มเนียม, 2553)	46
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	48
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	48
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	48
กลุ่มตัวอย่าง	48
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือขั้นที่ 1	48
วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือขั้นที่ 1	48
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขั้นที่ 2	49
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขั้นที่ 3	49

การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
กรอบแนวทางการศึกษาและวิจัย	52
บทที่ 4 ผลการดำเนินงานวิจัย	53
1. ผลการวิจัยเพื่อออกแบบรูปทรงกระเป๋	53
1.1 รูปทรงกระเป๋ที่เหมาะสมกับการออกแบบ	54
1.2 รูปทรงกระเป๋ที่ได้รับการออกแบบโดยผู้วิจัย	54
1.3 แบบกระเป๋ที่ผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญสามรูปแบบ	65
2. ผลการวิจัยเพื่อออกแบบลวดลายจากผสมเปลือกหอยมุก.....	67
2.1 ลวดลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเกล็ดจระเข้	67
2.2 ลวดลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเกล็ดงู	68
3. ผลการวิจัยด้านการทอ	69
3.1 การหาขนาดที่เหมาะสมของเปลือกหอยมุกทั้งด้านความหนาและขนาด	69
3.2 การหาเทคนิคที่จะใช้ในการทอ.....	74
4. ผลการวิจัยเพื่อบูรณาการการออกแบบ	78
4.1 กระเป๋าสะพายไหล่.....	79
4.2 กระเป๋าคอลซ์	84
4.3 กระเป๋าคอล้งข้อมือ	88
5. ผลการประเมินความพึงพอใจ	92
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค	92
ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋.....	93
บทที่ 5 การสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	97
การอภิปรายผล	97

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม.....	99
บรรณานุกรม	100
ประวัติผู้เขียน.....	103

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ตารางผลการประเมินรูปแบบกระเป๋าทรงสี่รูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ.....	61
ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค ($n = 100$).....	92
ตาราง 3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋าทรงสี่.....	95

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย	4
ภาพประกอบ 2 กระเป๋าสะพายไหล่ หรือ Shoulder Bag	6
ภาพประกอบ 3 กระเป๋าสะพายข้าง หรือ Crossbody Bag	6
ภาพประกอบ 4 กระเป๋าทือหิ้วจับสั้น หรือ Hand Bags	7
ภาพประกอบ 5 ภาพประกอบ 19 กระเป๋าทูนิบ หรือ Clutch	7
ภาพประกอบ 6 Messenger Bag	8
ภาพประกอบ 7 กระเป๋าใบใหญ่ หรือ Tote Bag	9
ภาพประกอบ 8 กระเป๋าแบบ Back Pack	9
ภาพประกอบ 9 กระเป๋า Bucket Bag	10
ภาพประกอบ 10 กระเป๋าไปงานกลางคืน Evening Clutch	10
ภาพประกอบ 11 โครงสร้างกระเป๋าแบบคงรูป	11
ภาพประกอบ 12 โครงสร้างกระเป๋าแบบไม่คงรูป	11
ภาพประกอบ 13 โครงสร้างกระเป๋าทั้งคงรูป	12
ภาพประกอบ 14 กระเป๋าแบบ Flap	12
ภาพประกอบ 15 กระเป๋าแบบ Frame	13
ภาพประกอบ 16 กระเป๋าแบบ Hobo	13
ภาพประกอบ 17 กระเป๋าแบบ Luggage Frame	14
ภาพประกอบ 18 กระเป๋าแบบ Luggage Handle	14
ภาพประกอบ 19 กระเป๋าแบบ Satchel	15
ภาพประกอบ 20 กระเป๋าแบบ Shoulder bag	15
ภาพประกอบ 21 กระเป๋าแบบ Structured	16

ภาพประกอบ 22 กระเป๋าแบบ Tote	16
ภาพประกอบ 23 กระเป๋า Bucket Bag	18
ภาพประกอบ 24 กระเป๋าแบบ Barrel.....	18
ภาพประกอบ 25 กระเป๋าแบบ Camera	19
ภาพประกอบ 26 กระเป๋าแบบ Clutch.....	19
ภาพประกอบ 27 กระเป๋าแบบ Drawstring.....	20
ภาพประกอบ 28 กระเป๋าแบบ Facile.....	20
ภาพประกอบ 29 ภาพประกอบ 5 ผ้าขึ้นด้นจก	26
ภาพประกอบ 30 ลายผ้าจกไท-ยวน	27
ภาพประกอบ 31 ผ้าขึ้น ไท-ลื้อ.....	27
ภาพประกอบ 32 ลายผ้าจกลาวครั่ง	28
ภาพประกอบ 33 ลายไถ่กั้ง	29
ภาพประกอบ 34 ลายไถ่กั้งซ้อนเตี้ย.....	29
ภาพประกอบ 35 ลายกาบ	30
ภาพประกอบ 36 ลายเกี่ยวซ้อนกาบ.....	30
ภาพประกอบ 37 ลายกาบซ้อนหัก.....	31
ภาพประกอบ 38 ลายกาบดอกแก้ว.....	31
ภาพประกอบ 39 ลายดอกเตี้ย	32
ภาพประกอบ 40 ลายหน้าหมอน	32
ภาพประกอบ 41 ลายหักนกคู่.....	33
ภาพประกอบ 42 แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภคตาม S-R theory โดย Phillip Kotler	41
ภาพประกอบ 43 ภาพแบบร่างโดยรวม.....	55
ภาพประกอบ 44 ภาพกระเป๋าคล้องไหล่	65

ภาพประกอบ 45 ภาพกระเป๋าคัลซ์.....	66
ภาพประกอบ 46 ภาพกระเป๋าล้องข้อมือ	66
ภาพประกอบ 47 ภาพลายเกล็ดจระเข้.....	67
ภาพประกอบ 48 ภาพลายเกล็ดงู.....	68
ภาพประกอบ 49 ภาพเปลือกหอยมุก	70
ภาพประกอบ 50 ภาพเปลือกหอยมุกที่ถูกตัดแล้ว.....	70
ภาพประกอบ 51 ภาพเปลือกหอยมุกที่ถูกตัดแล้ว.....	71
ภาพประกอบ 52 เครื่องตัดเปลือกหอยมุก.....	71
ภาพประกอบ 53 ภาพหัวตัดเปลือกหอย	72
ภาพประกอบ 54 หน้าจอแสดงการทำงานของเครื่อง cnc	72
ภาพประกอบ 55 หัวตัดทำการเซาะลายบนเปลือกหอยมุก.....	73
ภาพประกอบ 56 การขัดให้เกิดเงา	73
ภาพประกอบ 57การตรวจสอบความหนาของเปลือกหอยมุก	74
ภาพประกอบ 58 ภาพขนาดเกล็ดแบบต่างๆ	74
ภาพประกอบ 59การทดลองทอเปลือกหอยมุก	75
ภาพประกอบ 60การทดลองแทรกเปลือกหอยมุก	75
ภาพประกอบ 61 ภาพการออกแบบตำแหน่งสีและลาย โดยการใช้สีไม้ระบายบนตำแหน่งของสีที่ต้องการ.....	76
ภาพประกอบ 62 ภาพประกอบการวางลาย	77
ภาพประกอบ 63 ภาพผลการทอ	77
ภาพประกอบ 64 ภาพผลการทอ	78
ภาพประกอบ 65 รูปแบบกระเป๋าสะพายไหล่	79
ภาพประกอบ 66 ภาพการวางแพทเทิร์นกระเป๋า.....	80

ภาพประกอบ 67 กระบวนการตัดเย็บกระเป๋าสะพายไหล่	81
ภาพประกอบ 68 กระบวนการตัดเย็บกระเป๋าสะพายไหล่	82
ภาพประกอบ 69 ภาพกระเป๋าสะพายไหล่ที่เสร็จแล้ว.....	83
ภาพประกอบ 70 รูปแบบกระเป๋าคัลซ์.....	84
ภาพประกอบ 71 ขั้นตอนการตัดเย็บกระเป๋าคัลซ์	85
ภาพประกอบ 72 ขั้นตอนการตัดเย็บกระเป๋าคัลซ์	86
ภาพประกอบ 73 กระเป๋าคัลซ์ที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว.....	87
ภาพประกอบ 74 รูปแบบกระเป๋าคัลซ์ข้อมือ.....	88
ภาพประกอบ 75 ขั้นตอนการตัดเย็บกระเป๋าคัลซ์ข้อมือ	89
ภาพประกอบ 76 ภาพด้านหน้ากระเป๋าคัลซ์ข้อมือ.....	90
ภาพประกอบ 77 ด้านหลังกระเป๋าคัลซ์ข้อมือ	91

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภูมิปัญญาไทยประกอบไปด้วยหลายสาขาภูมิปัญญาหนึ่งในนั้นประกอบด้วยสาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม โดยสารานุกรมไทยฉบับเยาวชนได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตผลเพื่อชะลอการนำเข้าตลาดเพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิต และการจำหน่าย ผลิตผลทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น ดังนั้นเราจะให้ได้ว่า การผลิตสิ่งต่างๆ ขึ้นใช้เองในชุมชนก็เป็นส่วนหนึ่งที่เราสืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนานผ้าไหมไทยก็เป็นหนึ่งในภูมิปัญญาที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยโดยเมื่อปี 2557 สินค้ากลางน้ำหรือผ้าไหมมีปริมาณการส่งออกที่ 496, 499, 291 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 76.26 กรัมหม่อนไหม (2557) จะเห็นได้ว่าเป็นตัวเลขการส่งออกที่มีมูลค่าค่อนข้างสูงดังนั้นการสืบทอดภูมิปัญญาไทย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่ได้ประโยชน์ในหลายมิติทั้งในแง่คุณค่าทางวัฒนธรรมและคุณค่าทางเศรษฐกิจการที่เราจะสืบทอดภูมิปัญญาไทยต่อไปในอนาคตเราจำเป็นต้องพัฒนาแนวทางการสร้างสรรค์รูปแบบและประโยชน์ในการใช้สอยให้หลากหลายขึ้นเพื่อขยายโอกาสของผ้าไหมไทยสู่ตลาดสากล ประเสริฐ โกศัลวิตร (2555) ผ้าไหมไทยได้รับการยกย่องจากเวทีโลกโดยประเทศไทยได้รับมอบหมายให้จัดประชุมด้านผู้นำไหมมาแล้วหลายครั้งตลอดจนคุณภาพของเส้นไหมที่มีความเฉพาะตัวเช่นความมันวาวและมีเอกลักษณ์จึงเป็นจุดแข็งที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทยได้เปรียบประเทศอื่นในกลุ่มอาเซียน นายอนันต์ สุวรรณรัตน์ (2557) ในปัจจุบันกรมหม่อนไหมมีความพยายามยกระดับทำให้ผ้าไหมไทยมีความเป็นสากลยิ่งขึ้นโดยการร่วมมือกับดีไซน์เนอร์ที่มีชื่อเสียงนำผ้าไหมมาออกแบบตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าที่ทันสมัยสวมใส่ได้ในชีวิตประจำวันอาทิ แบรนด KANAPOT AUNSORN ในโครงการยกระดับผ้าทออีสานสู่สากล SILK ISAN เพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจในการใช้ผ้าไหมไทยในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่ยังคงรักษานูรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้อย่างกลมกลืน ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มผู้ทอผ้า ผู้ผลิตเส้นใย และกลุ่มคนรุ่นใหม่ พร้อมทั้งนำออกแบบในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทักษะความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาการทอผ้าทออีสาน และเพื่อสืบสานงานอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาหม่อนไหมให้คนรุ่นใหม่เกิดความหวงแหน ในเอกลักษณ์และวิถีชีวิตหม่อนไหม เพื่อดำรงไว้ซึ่งการรักษาอย่าง

ยังยืนเกิดเป็นคอลเลกชันเสื้อผ้าที่ตัดเย็บจากผ้าไหมทอมือที่ถูกออกแบบขึ้นเป็นพิเศษทั้งรูปแบบการทออลลาย สี และการออกแบบเป็นเสื้อผ้า (วสันต์ นุ้ยภิรมย์, 2561) มากไปกว่านั้นบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมยุคปัจจุบันก็ยังนิยมนำผ้าไทยมาสวมใส่ในการออกสื่อกันมากขึ้นดังจะเห็นได้จากสื่อต่างๆ เป็นการกระตุ้นให้คนทั่วไปในสังคมเห็นคุณค่าของผ้าไทยอีกด้วย นอกจากนี้ผ้าไหมพื้นทอมือที่มีชื่อเสียงแล้วนั้นประเทศไทยก็ยังมีผ้าที่ทอผืนเส้นไหมต่างขนาด เส้นฝ้ายหรือวัสดุอื่นเช่น ผ้าจก ผ้ายก ผ้าขัดที่มีคุณค่าต่อการนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้อีก

ผ้าจกเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวไทที่สืบเชื้อสายมาจากลาวพูดภาษากลุ่มไทประกอบไปด้วยกลุ่มหลักสามกลุ่ม ไทพวน (ลาวพวน) ไท-ลื้อ ไทย-ยวน ในแต่ละกลุ่มจะมีลวดลายแตกต่างกันออกไปแต่โครงสร้างของลายเป็นลายเรขาคณิตหลายๆ ลายมาประกอบกันเกิดขึ้นเป็นลายการทอผ้าจกเป็นการทอผ้าให้เกิดลวดลายโดยการใช้ขนเม่นหรือนิ้วมือจกเส้นด้ายสีเส้นต่างๆ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2543) จากการศึกษาทำให้ผู้วิจัยพบยังไม่งานวิจัยใดที่มุ่งเน้นการออกแบบรูปแบบของกระเป๋าที่เหมาะสมแก่การผลิตด้วยผ้าจก ถึงแม้ว่ากระเป๋าถือจะเป็นอีกหนึ่งประเภทสินค้าที่มีมูลค่าการซื้อขายในระดับสูง

ในปัจจุบันผ้าจกได้ถูกแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาทิ กระเป๋าย่อม แอบสำหรับตกแต่งเสื้อผ้าแฟชั่นขนาดเล็ก กระเป๋าถือสตรี และผ้าชิ้น โดยราคาเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋าอยู่ที่ขึ้นละ 1800 บาท ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักออกแบบและเคยได้รับรางวัลชนะเลิศด้านการออกแบบเครื่องแต่งกายประเภทกระเป๋าพบว่าสินค้าที่ขายอยู่ทั่วไปนั้นยังขาดความทันสมัย ขาดการออกแบบที่เหมาะสมแก่การใช้งานและยังคิดว่าสามารถออกแบบต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มได้อีก จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีผู้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการศึกษารูปแบบของผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีให้และศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีทั้ง ภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบให้ทันสมัยและเข้ากับ เทรนด์ และรายได้ของผู้บริโภค ให้มากขึ้น ดังนั้นจึงสอดคล้องกับนโยบายของกรมหม่อนไหมที่ต้องการนำเทคโนโลยีการตัดเย็บเลือกหอยมุกด้วยเลเซอร์มาประสานเข้ากับการทอผ้าจกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการออกแบบกระเป๋าดังนั้นรูปแบบกระเป๋าคือจะใช้ร่วมกับผ้าในครั้งนี้จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการวิจัยและพัฒนาให้เกิดเป็นรูปทรงที่สอดคล้องกันและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างสูงที่สุด

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปทรงของกระเป๋าที่มีความเหมาะสมกับการผลิตด้วยผ้าจกไหมผสมเปลือกหอยมุก

2. เพื่อออกแบบกระเป๋าดำใหม่จกผสมเปลือกหอยมุกที่ได้รับความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคสตรีที่สนใจแฟชั่นและผ้าไทยในเกณฑ์สูง

ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทรงของกระเป๋ามีความเหมาะสมต่อการผลิตด้วยผ้าไหมจกผสมเปลือกหอยมุก

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงเป็นรูปแบบกระเป๋าค้นผ่านการประชุมกลุ่มร่วมกับผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เกณฑ์กระเป๋ารাত্রี เหมาะสมกับการใช้ผ้าจก ในการคัดเลือกรูปแบบ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่กลุ่มสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่กลุ่มผู้บริโภคนิสัยที่สนใจแฟชั่นและผ้าไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผ้าจก หมายถึงการทอผ้าและทำให้เกิดลวดลายผ้าไปพร้อมๆ กันการจกคือการทอลวดลายบนผืนผ้าด้วยวิธีการเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วงๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้าการจกจะใช้ไม้หรือขม้นหรือนิ้วมียกขึ้นหรือจก(ควัก)เส้นด้ายสีเส้นต่างๆ ขึ้นมาบนเส้นยืนให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการ

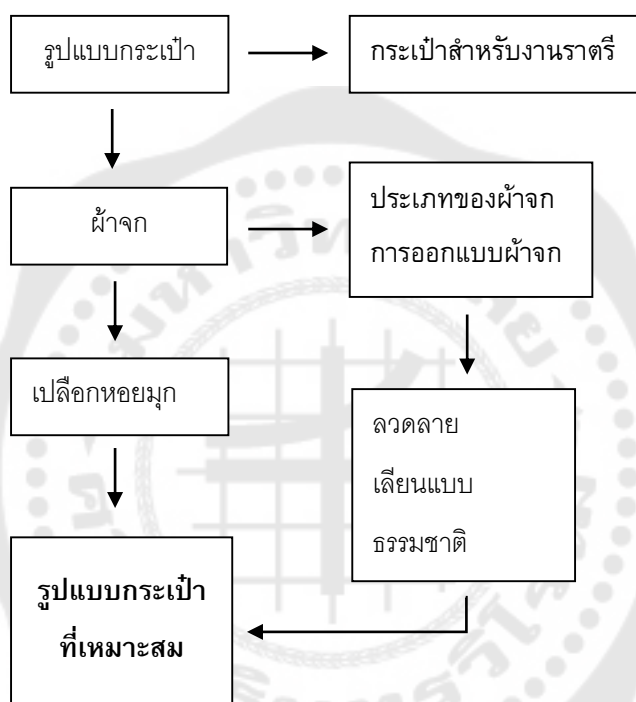
2. กระเป๋า หมายถึง น. เครื่องใช้รูปคล้ายถุง ทาด้วยหนังบ้าง ผ้าบ้าง สำหรับใส่ของต่างๆ ใช้คาดเอวก็มี ติดอยู่ที่ตัวเสื้อ หรือกางเกงก็มี ใช้หิ้วก็มี, แบบสะพายหลังได้ เรียกว่า เป้.

3. เปลือกหอยมุก หมายถึง เปลือกหอยจากหอยชนิด *Pinctada maxima* จัดเป็นหนึ่งในหอยตระกูลหอยนางรมมีเปลือกภายในที่เงาสวยงามเมื่อขัดเปลือกชั้นนอกออกแล้วสามารถนำมาแปรรูปใช้ในอุตสาหกรรมและหัตถกรรมประเภท กระดุม หน้าปัดนาฬิกา ฯลฯ

4. การทอผสมเปลือกหอยมุก หมายถึง นวัตกรรมทางการออกแบบที่นำการแปรรูปเปลือกหอยมุกด้วยการตัดด้วยเครื่องมือ อาทิ CNC Laser cut แล้วนำมาเข้าสู่กระบวนการทอด้วยเทคนิคจกหรือทอปกติได้

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเรียงจากกระบวนการทางความคิดโดยให้มีใจพทย์เป็นรูปทรงของกระเป๋าศึกษาจากงานวิจัยและนำมาผสานกับองค์ความรู้สามด้านหลักประกอบด้วย รูปแบบกระเป๋าศัก และ การผลิตเปลือกหอยมุก โดยนำองค์ความรู้ที่แตกย่อยของในแต่ละด้านมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เกิดเป็นรูปแบบกระเป๋าศักที่เหมาะสม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ได้ข้อก้ำหนดที่ใช้ในการออกแบบรูปแบบและรูปทรงที่เหมาะสมกับการใช้งานร่วมกับผ้าจกไหมมุก
2. ได้รูปทรงของกระเป๋าศักที่มีความเหมาะสมกับการใช้งานร่วมกับผ้าจกไหมมุกโดยได้รับการประเมินความพึงพอใจในอยู่ในระดับมาก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประเภทของกระเป๋
2. ผ้าไหม
3. ผ้าจก
4. เปลือกหอยมุก
5. กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์
6. พฤติกรรมผู้บริโภค
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ประเภทของกระเป๋

จากการศึกษางานวิจัยต่างๆ พบว่า ได้มีการจำแนกประเภทของกระเป๋ตามลักษณะการใช้งาน โดยประเภทของกระเป๋สามารถแบ่งได้หลายรูปแบบ เช่น แบ่งประเภทจากขนาด วัสดุ หรือคุณภาพ โดยหนึ่งในวิธีการแบ่งประเภทของกระเป๋ที่นิยมใช้กัน คือ การแบ่งประเภทตามลักษณะการใช้งาน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการดังกล่าวในการแยกประเภทกระเป๋ โดยสามารถแบ่งได้ดังนี้

1.1 การแบ่งประเภทกระเป๋ตามประเภทการใช้งาน

1.1.1 กระเป๋สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน

กระเป๋สำหรับใช้ในชีวิิตประจำวัน เป็นกระเป๋ที่ถูกเลือกใช้เป็นประจำ เหมาะสำหรับพกพาของใช้ส่วนตัว เช่น กระเป๋ตัง เครื่องสำอาง กุญแจ เป็นต้น กระเป๋ลักษณะนี้ส่วนใหญ่มีน้ำหนักน้อย ขนาดไม่ใหญ่มาก และพกพาง่าย อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ผู้ใช้งานเกิดความสะดวกและสะดวกในการใช้ชีวิิตประจำวัน ลักษณะของกระเป๋สามารถออกแบบได้อย่างหลากหลาย ทั้งขนาด สี สัน วัสดุ และรูปทรง และถูกพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ กระเป๋พกพานี้มักจะมีซิปหรือกระดุมเพื่อป้องกันสิ่งของตกหล่น (พิมลพรรณ ธนเศรษฐ์, 2558)

1.1.1.1 กระเป๋าสะพายไหล่ หรือ Shoulder Bags เป็นกระเป๋าที่มีหูจับพอเหมาะกับการสะพายไหล่ ไม่สั้นและไม่ยาวจนเกินไป มีขนาดกะทัดรัด

ภาพประกอบ 2 กระเป๋าสะพายไหล่ หรือ Shoulder Bag

ที่มา: จาก http://www.instagram.com/post/1966534637540815924_174799871

1.1.1.2 กระเป๋าสะพายข้าง หรือ Crossbody Bag เป็นกระเป๋าที่นิยมเลือกใช้ใน ชีวิตประจำวันหรืองานลำลองเป็นอย่างมาก สามารถพกพาของใช้ส่วนตัวได้จำนวนมาก และส่งเสริม ผู้ใช้คล่องตัวในการดำเนินชีวิตประจำวัน กระเป๋าสะพายข้างจะมีสายสะพายที่ค่อนข้างยาว และควรมีน้ำหนักเบา

ภาพประกอบ 3 กระเป๋าสะพายข้าง หรือ Crossbody Bag

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/195625177536514390/?lp=true>

1.1.1.3 กระเป๋าถือหูจับสั้น หรือ Hand Bags เป็นกระเป๋าที่หูจับสั้นและไม่มีสายสะพายทำให้อาจไม่เหมาะเลือกใช้สำหรับกรณีที่ต้องการความคล่องตัวมากนัก รูปแบบของกระเป๋าหูจับสั้นมักถูกออกแบบให้ทันสมัย สวยงาม น้ำหนักไม่มาก และเน้นความคงทน กระเป๋าลักษณะนี้มีทั้งรูปแบบกึ่งคงรูปและคงรูปถาวร

ภาพประกอบ 4 กระเป๋าถือหูจับสั้น หรือ Hand Bags

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/340655159304533099/>

1.1.1.4 กระเป๋าหนีบ หรือ Clutch เป็นกระเป๋าที่ผู้นิยมใช้ในการพกพาสิ่งของจำนวนไม่มากนัก เน้นใช้ในกรณีที่ต้องการความคล่องตัวในการดำเนินชีวิต รวมถึงเป็นกระเป๋าที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้ถือดูทันสมัยและทะมัดทะแมง รูปแบบของกระเป๋าสามารถออกแบบได้อย่างหลากหลายและเลือกใช้ได้ทั้งในงานลำลองและงานพิธีการ

ภาพประกอบ 5 ภาพประกอบ 19 กระเป๋าหนีบ หรือ Clutch

ที่มา : จาก <https://www.pinterest.com/pin/803188914772620604/>

1.1.2 กระเป๋าสำหรับใช้เมื่อต้องการพกพาสิ่งของขนาดใหญ่

กระเป๋าสำหรับใช้เมื่อต้องการพกพาสิ่งของขนาดใหญ่หรือสิ่งของจำนวนมาก เป็นกระเป๋าที่มีขนาดใหญ่ และถูกออกแบบให้ค่อนข้างมีความคงทน ส่วนใหญ่ใช้ใส่เอกสาร ของใช้ส่วนตัว อุปกรณ์การทำงาน หรือเสื้อผ้า การเลือกใช้กระเป๋าประเภทนี้จะขึ้นอยู่กับความต้องการผู้ใช้ในแต่ละวัน หรืออาจขึ้นอยู่กับอาชีพที่ทำงานอยู่

1.1.2.1 Messenger Bag เป็นกระเป๋าที่ถูกเลือกใช้เมื่อต้องการใส่เอกสารหรือโน้ตบุ๊ก หรือเหมาะแก่การใส่ของหลายชนิดรวมกัน มีทั้งแบบที่มีสายสะพายข้าง และแบบที่เพียงหิ้วจับ กระเป๋าลักษณะนี้จะมีกระเป๋าส่วนฝาปิดหรือซิปไว้ปกป้องเอกสารหรือสิ่งของ

ภาพประกอบ 6 Messenger Bag

ที่มา: จาก <https://bit.ly/2SiYzjw>

1.1.2.2 กระเป๋าใบใหญ่ หรือ Tote Bag เป็นกระเป๋าที่นิยมใช้พกพาสิ่งของขนาดใหญ่หรือสิ่งของหลายๆ ชนิดรวมกัน มีขนาดประมาณกระดาษ A4 น้ำหนักเบาเหมาะสำหรับพกพาทำจากวัสดุเนื้อดีและมีความเหนียว เช่น ผ้าไนลอน ผ้าร่ม เพราะเป็นวัสดุที่ค่อนข้างทนและรองรับน้ำหนักได้ดี กระเป๋าประเภทนี้มีทั้งแบบที่มีซิปและไม่มีซิป

ภาพประกอบ 7 กระเป๋าใบใหญ่ หรือ Tote Bag

ที่มา: จาก <https://bit.ly/2MHpErl>

1.1.2.3 กระเป๋าแบบ Back Pack เป็นกระเป๋าที่ถูกเลือกใช้เมื่อต้องขนของจำนวนมาก หรือต้องการความกะทัดรัด เหมาะสำหรับการใช้เมื่อต้องการเดินทาง หรือขนย้ายสิ่งของ

ภาพประกอบ 8 กระเป๋าแบบ Back Pack

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/26669822768054129/>

1.1.2.4 กระเป๋า Bucket Bag เป็นกระเป๋าที่ใช้ในงานลำลองหรือในชีวิตประจำวัน มีลักษณะคล้ายถัง และมักใช้เชือกหูหิ้วในการปิดกระเป๋า กระเป๋าลักษณะนี้สามารถพกพาสิ่งของได้หลากหลาย ทั้งของใช้ส่วนตัวและเสื้อผ้า แต่ไม่ควรนำมาใช้ใส่เอกสาร

ภาพประกอบ 9 กระเป๋า Bucket Bag

ที่มา: จาก <https://bit.ly/2MEHnj0>

1.1.3 กระเป๋าสำหรับใช้ในกรณีพิเศษ

1.1.3.1 กระเป๋าไปงานกลางคืน Evening Clutch กระเป๋าสำหรับออกงานกลางคืน ผู้บริโภคส่วนใหญ่ นิยมใช้สำหรับของใช้เล็กๆ น้อยๆ ในการออกงานกลางคืน เช่น เครื่องสำอาง กระຈก หรือกุญแจ กระเป๋าประเภทนี้จะมีขนาดเล็ก สามารถออกแบบได้หลากหลายรูปทรง และหลากหลายสี

ภาพประกอบ 10 กระเป๋าไปงานกลางคืน Evening Clutch

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/553731716680821055/>

1.2 การแบ่งประเภทของกระเป๋าตามลักษณะโครงสร้าง

1.2.1 โครงสร้างกระเป๋าแบบคงรูป มีลักษณะกระเป๋าเป็นรูปทรงโครงสร้างที่คงรูปส่วนใหญ่แล้วทำมาจากวัสดุที่มีความแข็ง และทำให้กระเป๋าสามารถตั้งอยู่ทรงได้ตลอดเวลา แต่อาจสร้างลำบากในการจัดเก็บ

ภาพประกอบ 11 โครงสร้างกระเป๋าแบบคงรูป

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/281123201723424847/?lp=true>

1.2.2 โครงสร้างกระเป๋าแบบไม่คงรูป มีลักษณะโครงสร้างของกระเป๋าประเภทนี้จะไม่ขึ้นโครงสร้างที่มีความแข็งแรงลงไปในการกระเป๋า ไม่สามารถตั้งอยู่ทรงได้ วัสดุที่นิยมใช้เป็นวัสดุอ่อนซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายชนิด และสะดวกในการจัดเก็บ เพราะสามารถจัดทรงของกระเป๋าให้อยู่ในพื้นที่ที่จำกัดได้

ภาพประกอบ 12 โครงสร้างกระเป๋าแบบไม่คงรูป

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/439663982354957558/?lp=true>

1.2.3 โครงสร้างกระเป๋าถึงคงรูป เป็นการผสมผสานระหว่างกระเป๋าคงรูปและไม่คงรูปเข้าไว้ด้วยกัน มีโครงสร้างที่ตั้งอยู่ได้ แต่เป็นทรงที่ไม่คงรูปถาวร มีทั้งส่วนที่ทำจากวัสดุแบบอ่อนและส่วนที่เสริมโครงจากวัสดุแข็ง

ภาพประกอบ 13 โครงสร้างกระเป๋าถึงคงรูป

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/489625790729152122/>

1.3 การแบ่งประเภทของกระเป๋าตามกลุ่มผลิตภัณฑ์

การแบ่งประเภทของกระเป๋าตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ โดยนักออกแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋าได้แยกประเภท ของกระเป๋าตามชื่อต่างๆ ดังนี้

1.3.1 กระเป๋าแบบ Flap เป็นกระเป๋าสะพายแบบทรงอ่อน มักทำจากวัสดุอ่อน เช่น ผ้าร่ม ผ้าไนลอนโดยรูปลักษณะของกระเป๋าจะค่อนข้างมิดชิดและป้องกันสิ่งของภายในทั้งหมดได้ ส่วนใหญ่จะนิยมให้มีส่วนของกระเป๋าเป็นฝาปิด เปิด มีซิป หรือกระดุม (พิมลพรรณ ธนเศรษฐ์, 2558)

ภาพประกอบ 14 กระเป๋าแบบ Flap

ที่มา: จาก <https://bit.ly/2sU7cTf>

1.3.2 กระเป๋าแบบ Frame เป็นรูปแบบกระเป๋าถือและสะพายแบบมีโครงสร้าง ทำจากวัสดุแข็ง มีรูปแบบที่ชัดเจนตามวัสดุหรือโครงสร้างที่ทำขึ้น

ภาพประกอบ 15 กระเป๋าแบบ Frame

ที่มา: จาก <https://bit.ly/2Uwdi8i>

1.3.3 กระเป๋าแบบ Hobo เป็นกระเป๋าสะพายแบบทรงอ่อน แต่ไม่มีฝาปิดเปิดของ กระเป๋า เมื่อนำมาสะพายแล้วตรงกลางจะห้อยลงมาข้างล่าง กระเป๋าประเภทนี้จะใช้ซิปมาเป็นตัว ปิดเปิดโดย เน้นใช้แบบลาลองไม่เป็นทางการ

ภาพประกอบ 16 กระเป๋าแบบ Hobo

ที่มา: จาก <https://on.gucci.com/2CUfxuU>

1.3.4 กระเป๋าแบบ Luggage Frame เป็นกระเป๋าแบบเดียวกับกระเป๋า Frame คือมีโครงสร้างแบบแข็งและคงที่ แต่มีขนาดใหญ่กว่าและสามารถใส่ของจำนวนมากได้ มักทำเป็นกระเป๋าเดินทางสำหรับเก็บเสื้อผ้าที่ต้องการให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย เพราะมีโครงสร้างที่ใหญ่ คงที่ และแข็งแรง ทำให้สามารถปกป้องสิ่งของด้านในได้ แต่ไม่ควรใส่สิ่งของจำนวนมากเกินไป

ภาพประกอบ 17 กระเป๋าแบบ Luggage Frame

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/571957221417901810/>

1.3.5 กระเป๋าแบบ Luggage Handle เป็นกระเป๋าเดินทางทั่วไปที่มีการใช้มือจับติดกับตัวโครงสร้างกระเป๋า ทำจากวัสดุที่มีความแข็งแรง และเน้นการใช้งานของมือจับเพื่อยกกระเป๋า

ภาพประกอบ 18 กระเป๋าแบบ Luggage Handle

ที่มา: จาก <https://au.louisvuitton.com/eng-au/products/horizon-55-monogram-014190>

1.3.6 กระเป๋าแบบ Satchel เป็นกระเป๋าที่ถูกออกแบบมาเพื่อเก็บของจำนวนมาก มีการใช้งานแบบปิดเปิด และกระเป๋าจะมีชิปรอบตัวเพื่อทำให้บริเวณปากกระเป๋าสามารถเปิดกว้าง และผู้ใช้สามารถมองด้านในได้อย่างชัดเจน รูปแบบของกระเป๋ามักถูกใช้ใส่เอกสาร หรือใส่อุปกรณ์คอมพิวเตอร์

ภาพประกอบ 19 กระเป๋าแบบ Satchel

ที่มา: จาก <https://product.suning.com/0070621783/10768436338.html>

1.3.7 กระเป๋าแบบ Shoulder เป็นกระเป๋าสะพายที่สุภาพสตรีนิยมใช้เป็นอย่างยิ่ง มีหลากหลายรูปทรง ทั้งแบบทรงอ่อน และเสริมทรงแข็ง

ภาพประกอบ 20 กระเป๋าแบบ Shoulder bag

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/545005992399064327/>

1.3.8 กระเป๋าแบบ Structured เป็นกระเป๋าที่ที่เน้นการใช้โครงสร้างที่อยู่ทรง ทำให้กระเป๋ามีการเสริมอุปกรณ์โครงแข็งให้เห็นอย่างชัดเจน

ภาพประกอบ 21 กระเป๋าแบบ Structured

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/601652831443302952/>

1.3.9 กระเป๋าแบบ Tote มีลักษณะแบบเดียวกับ Shopping bag เน้นการใส่ของ
หลายๆ ชิ้น

ภาพประกอบ 22 กระเป๋าแบบ Tote

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/209628557642467828/>

1.3.10 กระเป๋าแบบ Trapezoid เป็นกระเป๋าที่สุภาพสตรีนิยมใช้ มีรูปทรงแบบสี่เหลี่ยมคางหมู และใช้ซิปในการเปิดปิด

ภาพประกอบ 37 กระเป๋าแบบ Trapezoid

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/614037730414069438/>

1.3.11 กระเป๋าแบบ Back Pack เป็นกระเป๋าสะพายหลัง ในกลุ่มนี้เน้นการลำลอง เพื่อความสะดวกสบายในการใช้งาน

ภาพประกอบ 38 กระเป๋าแบบ Back Pack

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/101401429093172130/>

1.3.12 กระเป๋า Bucket Bag เป็นกระเป๋าที่มีรูปทรงเหมือนถัง มีการเสริมทรง และ
ก้นกระเป๋า ที่ทำให้สามารถกำหนดรูปร่างขณะขึ้นทรงกระเป๋าตามโครงสร้างของกระเป๋าได้

ภาพประกอบ 23 กระเป๋า Bucket Bag

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/384002305725708650/>

1.3.13 กระเป๋าแบบ Barrel เป็นกระเป๋ามีรูปทรงเป็นทรงกระบอกกลมหรือตัดทอน
เป็นรูปแบบเหลี่ยม มีความนิยมมากในหมู่วัยรุ่นทั้งชายและหญิง

ภาพประกอบ 24 กระเป๋าแบบ Barrel

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/359513982750596697/>

1.3.14 กระเป๋าแบบ Camera เป็นกระเป๋าที่ออกแบบมาเพื่อใช้เฉพาะทางสำหรับใส่กล้องถ่ายรูป

ภาพประกอบ 25 กระเป๋าแบบ Camera

ที่มา: จาก <https://bit.ly/2DKjmnY>

1.3.15 กระเป๋าแบบ Clutch เป็นกระเป๋าทรงขนาดเล็กสำหรับใส่สตางค์ หรือใช้เป็นกระเป๋าดูงานราตรี

ภาพประกอบ 26 กระเป๋าแบบ Clutch

ที่มา: จาก <https://www.pinterest.com/pin/354940014353762140/>

1.3.16 กระเป๋าแบบ Drawstring เป็นกระเป๋าที่มักใช้วัสดุที่มาจากผ้า และใช้เชือกแบบหูดในการเปิดปิด ถูกรออกแบบมาใช้สะพายหลัง เน้นใช้ในชีวิตประจำวัน

ภาพประกอบ 27 กระเป๋าแบบ Drawstring

ที่มา: จาก <https://binged.it/2MIGDJY>

1.3.17 กระเป๋าแบบ Facile เป็นกระเป๋ารูปทรงใหญ่ที่เน้นการใช้งานอย่าง สะดวกสบาย มักใช้กระดุมแม่เหล็กในการเปิดปิดหรือไม่มีที่เปิดปิด ทำให้หยิบของภายในได้ง่าย และรวดเร็ว

ภาพประกอบ 28 กระเป๋าแบบ Facile

ที่มา: จาก <https://binged.it/2RsYJQD>

จากการศึกษาเรื่องกระเป๋าสสามารถแบ่งประเภทกระเป๋าได้หลากหลายรูปแบบ อาทิ การแบ่งประเภทของกระเป๋าตามรูปแบบการใช้งาน ได้แก่ 1. กระเป๋าสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน 2. กระเป๋าสำหรับใช้เมื่อต้องการพกพาสิ่งของขนาดใหญ่ 3. กระเป๋าสำหรับใช้ในโอกาสพิเศษ การแบ่งประเภทของกระเป๋าตามลักษณะโครงสร้าง และการแบ่งประเภทกระเป๋าตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ จากรูปแบบการแบ่งประเภทของกระเป๋าผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เพื่อหาข้อกำหนดในการออกแบบกระเป๋าผ้าไหมจกผสมเปลือกหอยมุกได้ ดังนี้

1. การแบ่งประเภทของกระเป๋าตามรูปแบบการใช้งาน ผู้วิจัยได้เลือกกระเป๋าสำหรับใช้ในโอกาสพิเศษ กล่าวคือกระเป๋าสำหรับไปงานกลางคืนประเภทกระเป๋า Evening Clutch เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่ นิยมใช้กระเป๋า Evening Clutch สำหรับใส่ของใช้เล็กๆ น้อยๆ ในการออกงานกลางคืน เช่น เครื่องสำอาง กระเป๋า หรือกุญแจ กระเป๋าประเภทนี้จะมีขนาดเล็ก สามารถออกแบบได้หลากหลายรูปทรง และหลากหลายสี

2. การแบ่งประเภทของกระเป๋าตามลักษณะโครงสร้าง ผู้วิจัยได้เลือกกระเป๋าแบบคงรูป เนื่องจากเป็นกระเป๋ามีลักษณะเป็นรูปทรงและโครงสร้างที่คงรูป ส่วนใหญ่จะทามาจากวัสดุที่มีความแข็งแรงเพื่อให้กระเป๋าสามารถตั้งอยู่ทรงได้ตลอดเวลา

3. การแบ่งประเภทกระเป๋าตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้เลือกกระเป๋าแบบ Frame เนื่องจากเป็นรูปแบบกระเป๋าทึบและสพายแบบมีโครงสร้าง ทำจากวัสดุแข็ง ทำให้มีรูปแบบที่ชัดเจนตามวัสดุหรือโครงสร้างที่สร้างขึ้น

2. กระบวนการผลิตผ้าไหม

กระบวนการผลิตผ้าไหม คือ การปลูกต้นหม่อนและเลี้ยงหนอนไหมซึ่งหนอนไหมเป็นแมลงตระกูลผีเสื้อมีลักษณะพิเศษคือตัวหนอนจะพันเส้นใยออกมาเพื่อเป็นรังก่อหุ้มร่างกายและลอกคราบเป็นดักแด้ภายในรังก่อนที่จะกลายเป็นผีเสื้อจะสังเกตได้ว่ารังของหนอนไหมพันธุ์ไทยจะมีรังสีเหลืองทองอาหารหลักของหนอนไหมคือ ใบหม่อนตัวไหมมีลักษณะคล้ายตัวหนอนมีการเจริญเป็นช่วงวัย 1 วัย 2 วัย 3 วัย 4 และ วัย 5 เข้าจ่อทำรัง (กระดังเลี้ยงไหม) ผู้เลี้ยงจะต้องดูแลอย่างใกล้ชิดทั้งการให้อาหารและการรักษาตัวไหมเพื่อให้ตัวไหม เจริญเติบโตจนสามารถชักใยเป็นเส้นไหมได้เมื่อได้ฝักไหม หรือรังไหมแล้วจะไปสู่ขั้นตอนต่อไป

2.1 การสาวไหม

เริ่มต้นจากการนำรังไหมไปต้มในหม้อปากบานใช้รังไหมราว 80 - 120 รัง แล้วใช้ปลายนิ้วมือขยี้รังไหมอย่างเบาเมื่อแล้วดึงเส้นไหมออกจากรังผ่านรูไม้ขึ้นพันกับรอกพวงสาว จากนั้นจึงดึงตีเกลียวขึ้นต้นแล้วทำการสาวไหมในระหว่างการสาวไหมจะใช้ไม้เขี่ยไหมในหม้อต้ม

ให้เส้นออกมาเสมอกัน ในการสาวไหมแบบพื้นบ้านต้องสาวไหมผ่านหน้าขาเพื่อให้ร่างกายได้สัมผัสกับเส้นไหมเป็นการตรวจสอบความสม่ำเสมอของเส้นที่ดึงออกมาจากรังการสาวไหมจะต้องใช้ความชำนาญจึงจะได้เส้นที่เล็กและเรียบเสมอกัน

เส้นไหมจัดเป็นเส้นใยโปรตีนจากสัตว์ ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนที่เป็นเส้นใยที่แท้จริง (Fibroin Protein) ประมาณ 62 - 67 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เป็นกาวย (Sericin Protein) ประมาณ 22-25 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เป็นน้ำ 10 - 11 เปอร์เซ็นต์ และสารจำพวกเกลือแร่อื่นๆ 1 - 1.5 เปอร์เซ็นต์

ไหม แบ่งออกเป็น 4 ชนิด 1. ไหมดิบ คือ เปลือกชั้นนอกสุดเส้นใยมีขนาดใหญ่ที่สุดไม่สม่ำเสมอ 2. ไหมน้อย คือ เปลือกชั้นกลางถึงชั้นในลักษณะเส้นใยมีความเล็กเรียบเนียนสม่ำเสมอ 3. ไหมแสง คือ ไหมชั้นในสุดเป็นส่วนที่สาวสุดท้ายมีลักษณะเป็นปมปมเยอะมีขี้ไหมติดอยู่จำนวนมาก 4. ไหมสาวรวม คือ เส้นไหมที่ถูกสาวออกมาทั้งหมดพร้อมกันทีเดียวโดยไม่ได้แบ่งชั้นลักษณะของไหมดิบมีความไม่สม่ำเสมอตลอดความยาวเส้น

ทั้งนี้ขนาดของเส้นใยขึ้นอยู่กับจำนวนของรังไหมที่ใส่ลงไปในหม้อสาวในคราวเดียวกันทั้งนี้โดยปกติแล้วจะใส่รังไหมคราวละ 80 - 120 รังไหมขึ้นอยู่กับขนาดของเส้นไหมที่ต้องการ แพรวา รุจิณรงค์ (2562)

2.2 การเตรียมเส้นไหม

2.2.1 การเหล่งไหม คือ การนำไหมที่ได้จากการสาวมาจับรวมกันให้เป็นใจ (diamond cross) ด้วยเครื่องมือที่เรียกว่าเหล่งแต่ละใจจะมีน้ำหนัก 2 - 3 ชีด

2.2.2 การตีเกลียวเมื่อได้เส้นไหมออกมาแล้วจำเป็นจะต้องตีเกลียวเพื่อให้เส้นไหมมีความแข็งแรงก่อน การนำไปทอหากไม่ได้ผ่านการเข้าเกลียวจะทำให้เส้นไหมแตกตาดได้ง่าย

2.2.3 ค่องไหมหรือการฟอกขาวไหม เส้นใยไหมเกิดจากน้ำลายของสัตว์ซึ่งเรียกว่า “เซอริซิน” (Sericin) ซึ่งมีส่วนประกอบของกาวยทำให้เกิดเป็นรังไหมขึ้นมาได้การที่จะแยกเส้นไหมออกจากรังต้องไปฟอกแยกกาวยออกเสียก่อน การฟอกขาวด้วยวิธีการทางธรรมชาติโดยการใช้เหง้ากล้วยเผาแล้วนำขี้เถ้าที่ได้จากการเผามาทำน้ำด่างจึงนำน้ำด่างที่ได้มาทำการฟอกเส้นไหม

2.2.4 การย้อมสี แบ่งออกเป็นการย้อมเคมีและย้อมธรรมชาติก่อนที่จะทำการย้อมต้องซักเส้นไหมด้วยผงซักฟอกก่อนเพื่อล้างด่างที่ตกค้างบนเส้นไหมออก

2.2.5 การรวักไหมคือการรวักไหมออกจากใจที่ผ่านการเหล่งมาแล้วเพื่อเป็นการกรอเข้าอีกเตรียมไว้เข้ากระสวยหรือเตรียมทำเส้นยืนต่อไป

2.3 การเตรียมไหมเส้นยืน

2.3.1 การคั่นหูกหรือคั่นเครือ คือ กรรมวิธีนำเอาไหมที่เตรียมไว้สำหรับเป็นไหมเครือ (ไหมเส้นยืน) ไปคั่น (กรอ) ให้ได้ความยาวตามจำนวนผืนของผู้ทอผ้าไหมตามที่ต้องการ ไหมหนึ่งเครือจะทำให้เป็นผ้าไหมได้ประมาณ 20 - 30 ผืน (1 ผืนยาวประมาณ 180 - 200 ซม.) เครื่องมือในการคั่นหูกเรียกว่าหลักเฟื่อ

2.3.2 การย้อมไหมเครือ (ไหมเส้นยืน) คือ การนำไหมเครือที่คนเสร็จแล้วไปย้อมในน้ำเดือด โดยนำผงด่างลงด้วย สีที่นิยมจะเป็นสีดำเพราะเข้ากับสีของหมี่ใช้ทอได้ทุกสี

2.3.3 การเก็บเขาหรือตะกอล คือ การนำเส้นด้ายที่สับเรียบร้อยแล้วมาต่อเข้ากับเขา (ตะกอล) เพื่อให้เส้นด้ายเกิดการขัดกันระหว่างเส้นพุ่งกับเส้นยืนในการทอผ้า

2.3.4 การสับหูก คือ กรรมวิธีนำเอาไหมเครือที่ย้อมสีแล้วไปต่อกับหูกคือส่วนที่ติดอยู่กับฟืม ซึ่งเป็นเครื่องมือใช้สำหรับการทอผ้า ฟืมมี 2 ชนิด คือ ฟืม ฟืมมีสองชนิดทำด้วยไม้และทำด้วยเหล็ก ส่วนประกอบของฟืม คือ เขาหรือตะกอล มี 2 เขา (สองตะกอล) และ 3 เขา (สามตะกอล)

2.4 การทอผ้าไหม

การทอผ้า คือ การสานขัดกันระหว่างเส้นด้ายพุ่งและด้ายยืนเพื่อให้เกิดเป็นผืนผ้าเส้นไหมที่จัดเรียงขนานกับกึ่งทอผ้าเรียกว่าเส้นยืนเส้นไหมที่ใช้กระสวยสอดเข้าไปในเส้นยืนเรียกว่าเส้นพุ่ง

ขั้นตอนการทอผ้าไหม

2.4.1 สับเส้นด้ายยืนเข้ากับแกนม้วนด้ายยืน และร้อยปลายด้ายแต่ละเส้นเข้าในตะกอลแต่ละชุดและพันหวี ดึงปลายเส้นด้ายยืนทั้งหมดม้วนเข้ากับแกนม้วนผ้าอีกด้านหนึ่ง ปรับความตึงหย่อนให้พอเหมาะ กรอด้ายเข้ากระสวยเพื่อใช้เป็นด้ายพุ่ง

2.4.2 เริ่มการทอโดยกดเครื่องแยกหมู่ตะกอล เส้นด้ายยืนชุดที่ 1 จะถูกแยกออกและเกิดช่องว่าง สอดกระสวยด้ายพุ่งผ่าน สลับตะกอลชุดที่ 1 ยกตะกอลชุดที่ 2 สอดกระสวยด้ายพุ่งกลับทำสลับกันไปเรื่อยๆ

2.4.3 การกระทบพันหวี (ฟืม) เมื่อสอดกระสวยด้ายพุ่งกลับก็จะกระทบ พันหวีเพื่อให้ด้ายพุ่งแนบติดกัน ได้เนื้อผ้าที่แน่นหนา

2.4.4 การเก็บหรือม้วนผ้า เมื่อทอผ้าได้พอประมาณแล้วก็จะม้วนเก็บใน แกนม้วนผ้า โดยผ่อนแกนด้ายยืนให้คลายออกและปรับความตึงหย่อนไหมให้พอเหมาะ

ในขั้นตอนการทอผ้าไหมประกอบไปด้วยหลายขั้นตอนในแต่ละขั้นตอนต้องการฝีมือและความประณีตแตกต่างกันออกไปโดยในส่วนที่กล่าวถึงไปแล้วนั้นเป็นขั้นตอนเบื้องต้นในการทอผ้าไหมทั่วไปเช่นผ้าพื้นเป็นต้น

ผ้าไหมทอมือสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภทแต่ในส่วนที่ผู้วิจัยนำมาศึกษานั้น เน้นไปในส่วนของผ้าจกที่จะกล่าวถึงในส่วนถัดไป

3. ผ้าจก การทำไหมจก และ การออกแบบผ้าไหมจก

จากการศึกษาจากผ้าทอพื้นเมืองในภาคกลาง/โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศไทยมหาวิทยาลัยศิลปากรพบว่า การทอผ้าจกเป็นการทอและทำให้เกิดลวดลายผ้าไปพร้อมๆ กัน การจกคือการทอลวดลายบนผืนผ้าด้วยวิธีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วงๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า การจกจะใช้ไม้หรือชนเม่นหรือนิ้วมียอกขึ้นจก (ควัก) เส้นด้ายสีเส้นต่างๆ ขึ้นมาบนเส้นยืนให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการการทอผ้าจกในประเทศไทย (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543)

ในประเทศไทยมีการทอผ้าจกในภาคเหนือและภาคกลางรูปแบบ ลวดลาย สีเส้น ของผ้าจก จะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับท้องถิ่นหรือเอกลักษณ์ของแต่ละเผ่าพันธุ์ที่สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษผ้าจกของไทย หากแบ่งตามชนเผ่าจะพบว่ามีทอผ้าจกตามชนเผ่าใหญ่ๆ ดังนี้

1. ผ้าจกไท - ยวน
2. ผ้าจกไท-พวน (ลาวพวน)
3. ผ้าจกไท-ลื้อ
4. ผ้าจกลาวครั่ง

การทอผ้าจกตามเผ่าพันธุ์นั้น รูปแบบลักษณะมีความแตกต่างกันไปตามเผ่าพันธุ์ ผ้าจกไทยจังหวัดราชบุรีเป็นผ้าจกที่พบในหมู่ช่างทอผ้าชาวไทยวน ในจังหวัดราชบุรี มีแหล่งกำเนิดแตกต่างกัน โดยแบ่งตามลักษณะของลวดลายได้เป็น 3 ตระกูล คือ

3.1 ผ้าจกตระกูลควั่ว

เป็นผ้าจกที่มีลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง เช่น ลายดอกเขีย ลายหักนกคู่ ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน และลายนกคู่กินน้ำอ่วมเต้า ผ้าจกตระกูลควั่วจะพบมากใน ตำบลควั่ว ตำบลดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพราะมีชุมชนไท-ยวนอาศัยอยู่ โดยในการจกจะใช้เส้นด้ายยืนสีดำ พุงดำ โดยไม่มีลายประกอบมากลาย พื้นผ้าเว้นพื้นดำไว้มากตามแบบของลวดลาย เพื่อจกให้เห็นลายชัดเจน ส่วนสีเส้นของเส้นใยที่ใช้ทอ จะใช้เส้นใยที่มีสีเส้นหลากหลาย เช่น จะใช้ฟุ้งดำจากแดง แสมเหลืองหรือเขียว เป็นต้น โดยต้นยืนจะมีความกว้างประมาณ 9 - 11 นิ้ว

3.2 ผ้าจกตระกูลหนองโพ-บางกะโด

เป็นผ้าจกที่มีลวดลายขนาดและสีสันทึบที่มีความใกล้เคียงกับจกตระกูลคูบัว เป็นผ้าจกที่ได้จากชุมชนไท-ยวน ในตำบลหนองโพ-บางกะโด อำเภอโพธาราม โดยผ้าจกตระกูลหนองโพ-บางกะโด จะมีความแตกต่างจากผ้าจกตระกูลคูบัวตรงที่ ชายของตีนขึ้น ซึ่งผ้าจกตระกูลหนองโพ-บางกะโด จะมีการเว้นพื้นที่ต่ำระหว่างลายชะเปา ถึงเลียบเหลืองไว้กว้างมากกว่าผ้าจกตระกูลคูบัว และผ้าจกตระกูลหนองโพ-บางกะโดจะมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับลายนกของผ้าไท-ยวนในภาคเหนือ คือ ลักษณะของนกคู่กินฮ่วมเต้าของผ้าจกตระกูลหนองโพ-บางกะโด จะมีหางที่ยาวมากกว่าผ้าจกตระกูลคูบัว

3.3 ผ้าจกตระกูลดอนแร่

เป็นผ้าจกที่มีลายที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เช่น ลายกาบ ลายกาบดอกแก้ว และลายนกคู่กินฮ่วมเต้า พบมาในชุมชนไท-ยวน ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลหนองปลาหมอ และตำบลรางบัว โดยลักษณะของการจก จะประกอบด้วยหลากหลายของลวดลาย และจะมีการจกลายแน่นเต็มผืนผ้า มีการเว้นพื้นที่ต่ำไว้น้อย ทำให้ลดความเด่นชัดของลายหลักลงไป โดยจะคงสีสันทึบของเส้นใยเป็นสีแดงเป็นหลัก จะไม่นิยมใช้เส้นใยหลายสี และตีนจกจะมีความกว้างประมาณ 14-15 นิ้ว

3.4 ผ้าจกของชาวไทย-ยวน ราชบุรี

มีการนำมาใช้ในชีวิตประจำวันหลายประเภท ได้แก่ ผ้าปรกหัวนา (ใช้คลุมหัวนาในขณะที่แห่นาคไปบวช) ยามจก ผ้าขาวม้าจก ผ้าตะจก (เป็นผ้าจกขนาดเล็กใช้สำหรับเช็ดหน้าหรือเช็ดน้ำหมาก) หมอนจกและ ผ้าขึ้นตีนจก

ผ้าขึ้นตีนจก คือชิ้นที่มีตีนประกอบด้วยส่วนที่เป็นผ้า ลวดลายทอดด้วยวิธีจก หรือควักเส้นด้ายพิเศษมาผูกมัดขัดกับเส้นอื่นเป็นลวดลายแบบต่างๆ ซึ่งขึ้นตีนจกมีโครงสร้างประกอบด้วยผ้า 3 ส่วน คือ หัวขึ้น ตัวขึ้น และ ตีนขึ้น ขึ้นตีนจกที่พบในลักษณะการแต่งกายของสตรีชาวไทย-ยวน ราชบุรี มี 3 ลักษณะ คือ

1. ขึ้นตีนจก จกเฉพาะตีน ตัวขึ้นเป็นผ้าพื้นสีดำ หรือ สีคราม ขึ้นบางผืนมีตัวขึ้นทอดด้วยวิธียกมุกหัวขึ้น ใช้ผ้าขาวผ้าแดงเย็บต่อกันแล้วจึงเย็บต่อกันกับตัวขึ้น

2. ซึ่งลักษณะนี้จะมีตัวขึ้นและตีนขึ้นทอดด้วยวิธีจก แต่ทอเป็นผ้าคนละชิ้น แล้วนำมาเย็บต่อเป็นผืนเดียวกัน ตัวขึ้นส่วนมากจะทอดด้วยลายภูต ลายนก ลายมะลิเลื้อย เป็นลายพันรอบตัวขึ้นตีนขึ้นทอดลายหลักทั้ง 9 ลาย หัวขึ้นมีลักษณะเดียวกับขึ้นตีนจกจึงถือได้ว่า ขึ้นชนิดนี้เป็นผลงานทางศิลปหัตถกรรมชั้นสูงของ ไทย-ยวน ราชบุรี

3. ขึ้นตีนจก ด้วยกมูกสลับมัดหมี่ ขึ้นขึ้นทอด้วยวิธีจกเหมือนตัวขึ้นตีนจกทั่วไป ตัวขึ้นทอด้วยวิธีกมูกสลับด้วยการทอแบบมัดหมี่ ถือได้ว่าเป็นเทคนิคของภาคอีสาน ตัวขึ้นใช้เส้นใยประเภทไหม เป็นวัสดุทอ พบไม่มากในผ้าขึ้นตีนจกของไทย-ยวน ราชบุรี

3.5 ผ้าขึ้นตีนจกจะประกอบไปด้วย

3.5.1 ส่วนเอวขึ้น คือส่วนบนสุดของขึ้น มีความกว้างประมาณ 1 คืบ ในส่วนนี้ยังแยกเป็นส่วนย่อยได้อีก 2 ส่วนคือ ส่วนบนสุดบ้างเรียก หัวขึ้น ใช้ผ้าฝ้ายสีขาว ซึ่งมีความนุ่มนวลและแน่นไม่หลุดง่ายเวลาพุ่ง ส่วนถัดลงมาเป็นแถบเล็กสีแดงกว้างประมาณ 5 - 6 เซนติเมตร นิยมย้อมด้วยสีเปลือกมะนวมัว สมอ หรือมะเกลือ ซึ่งสีเปลือกไม้เหล่านี้มีส่วนช่วยในการดูแลรักษาผิวหนังที่อ่อนบางบริเวณเอวด้วย

3.5.2 ส่วนตัวขึ้น คือส่วนที่อยู่ตรงกลางระหว่างเอวขึ้นกับตีนขึ้น มีความกว้างประมาณ 50 เซนติเมตร มีอยู่ด้วยกันหลายแบบ ทั้งแบบเป็นลายริ้วขวางลำต้น มีสีต่างๆ เรียกขึ้นตา หรือขึ้นตำ นิยมเรียกตามสีของขึ้น คือ ขึ้นตาเหลือง ขึ้นตาขาว ขึ้นตาแดงมุด หรือถ้ามีเทคนิคการปักโกเข้าประกอบใน ตัวขึ้น เรียกว่า ขึ้นแถม (การปักโก คือวิธีการนำด้ายหรือเส้นฝ้าย 2 เส้น 2 สีมาปักหรือพันเกลียวเข้าด้วยกัน)

3.5.3. ส่วนตีนขึ้น คือส่วนที่อยู่ล่างสุดของขึ้น ทอด้วยพื้หน้าแคบ มีความกว้างประมาณสองคืบและจกลดลายลงบนผ้าพื้นด้วยปลายขนเม่น ปลายไม้หรือนิ้วมือ เพื่อสอดเส้นพุ่ง พิเศษที่เตรียมไว้ต่างหากด้วยสีเส้นต่างๆ กันไป การจกจะทำด้านหลังของผืนผ้าเพื่อสะดวกในการต่อด้าย หรือยกด้ายข้ามกันไปมาได้สะดวก ลายก็จะไปปรากฏอยู่ด้านหน้าของผืนผ้า

ภาพประกอบ 29 ภาพประกอบ 5 ผ้าขึ้นตีนจก

ที่มา: จาก https://www.qsds.go.th/silkcotton/k_21.php

3.6 ลักษณะลายผ้าจก

ลายผ้าจกประกอบขึ้นจากลวดลายเรขาคณิตและจะมีรายละเอียดแตกต่างกันออกไปตามแต่ละพื้นที่ท้องถิ่น เป็นเอกลักษณ์ของตนเองประกอบด้วยสามชนเผ่าหลักไท-ยวน, ไท-ลื้อ, ลาว-ครั่ง

3.6.1 ไท-ยวน ลายโค้งแก่งเขื่อนเขี้ยว

ภาพประกอบ 30 ลายผ้าจกไท-ยวน

ที่มา: จาก <http://www.thaitextilemuseum.com/HOME/TaiYuan/taiyuan.htm>

3.6.2 ไท-ลื้อ มีลักษณะพิเศษคือลายจกอยู่กลางผืนแตกต่างจากอีกสองเผ่าที่ลายจกอยู่ชายชิ้น (ตีนจก)

ภาพประกอบ 31 ผ้าชิ้น ไท-ลื้อ

ที่มา: จาก <http://yutthanaasian.blogspot.com/>

3.6.3 ลาวครั่ง เชิงชั้นลายจ้งมูก มีส่วนประกอบของลายดอกแก้ว ขอไม้ไล่ ตะเหลียวฮ่อ ขายขึ้นเป็นลายสร้อยสาที่ต่างจากแบบของไทย-ยวน

ภาพประกอบ 32 ลายผ้าจากลาวครั่ง

ที่มา: จาก <http://www.openbase.in.th/files/u10/thaitext-177.jpg>

สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่าลวดลายผ้าจากจากแต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกันไป อาทิ ด้านคู่สีของเส้นด้ายที่เลือกมาใช้ คู่สีของตีนจกและผ้าพื้น โอกาสในการใช้งาน ชื่อเรียกของลาย องค์ประกอบของลายและมีเอกลักษณ์แตกต่างกันออกไป

3.7 การออกแบบผ้าจก

จากการศึกษางานวิจัยของดร.วรรณ ไซคันดาลสุขได้กล่าวถึงกระบวนการออกแบบลายผ้าจกว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนให้อาจารย์สมบุญ คำยอด ปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรสอนทอผ้าตีนจกให้ โดยอาจารย์สมบุญ คำยอด ได้นำผ้าชิ้นเก่าๆ ของแม่ของยาย และของเพื่อนบ้านที่แขวนอยู่ตามรั้วบ้าน มาแกะลายตีนจกแล้วระบายลงในกระดาษกราฟ ทำให้ได้ลายผ้าตีนจกที่จัดเก็บอยู่ในกระดาษ (इनด) มีความสะดวกที่จะนำไปสอนและถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้ครั้งละหลายๆ คน จึงนับเป็นบุคคลแรกๆ ที่ทำให้องค์ความรู้ด้านลวดลายผ้าตีนจกที่ฝังลึกอยู่ในตัวคน (tacit knowledge) ถูกนำออกมาเป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง (explicit knowledge) โดยแกะลวดลายผ้าตีนจกออกมาเป็นกราฟที่คนอ่านสามารถเข้าใจได้โดยทั่วไป และทำการถ่ายทอดได้โดยง่าย (ดร. วรรณ ไซคันดาลสุข, 2559)

ลายที่พบทั่วไปมีลักษณะดังนี้

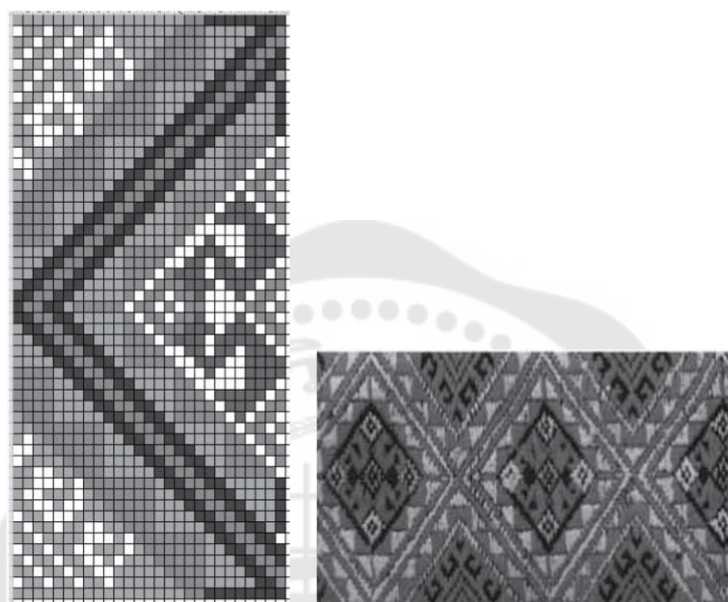
ภาพประกอบ 33 ลายโค้งแก้ง

3.7.1 ลายโค้งแก้ง มีลักษณะเป็นเส้นทำมุมสามเหลี่ยมต่อกัน มีลายจุดอยู่ในเส้นสามเหลี่ยม สาเหตุที่เรียกว่าโค้งแก้ง เพราะว่ามีลักษณะเก้ง ก้าง

ภาพประกอบ 34 ลายโค้งแก้งซ้อนเขียว

3.7.2 ลายโค้งแก้งชั่นเซีย เป็นลายผสมระหว่างลายโค้งแก้ง และกับลายดอกเซีย มีลักษณะเป็นเส้นทำมุมสามเหลี่ยม ต่อๆ กัน โดยมีลายกุดอยู่ในเส้นสามเหลี่ยมและซ้อนอยู่กับลายเซีย

ภาพประกอบ 35 ลายกาบ

3.7.3 ลายกาบ มีลักษณะเหมือนขนมเปียกปูน ด้านในมี ลักษณะคล้ายกับกาบของลำไยผ่าและมียก 4 ตัวนอนอยู่ในรัง

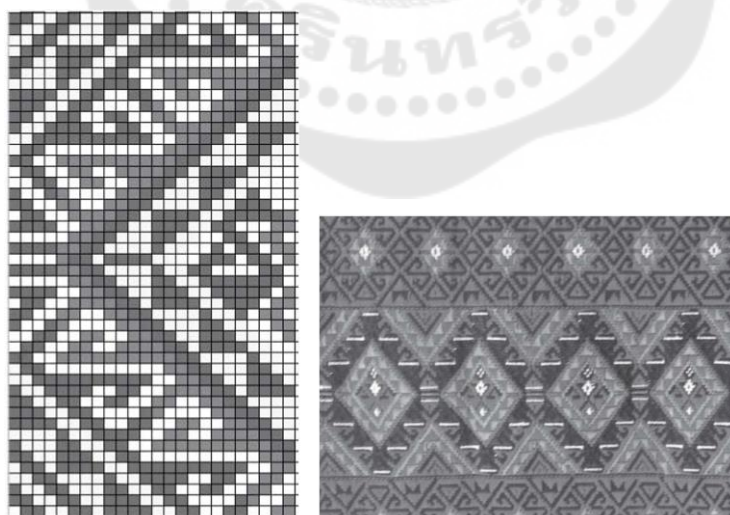
ภาพประกอบ 36 ลายเกี่ยวซ้อนกาบ

3.7.4 ลายเกี่ยวซ้อนกาบเป็นลายกลุ่มบ้านคุณยายซ้อน กำลังหาญ มีลักษณะเหมือนขนมเปียกปูนด้านนอกจากเป็นกรอบสี่เหลี่ยมด้านในเป็นลายกาบและมืง 4 ตัวอยู่ ในรัง

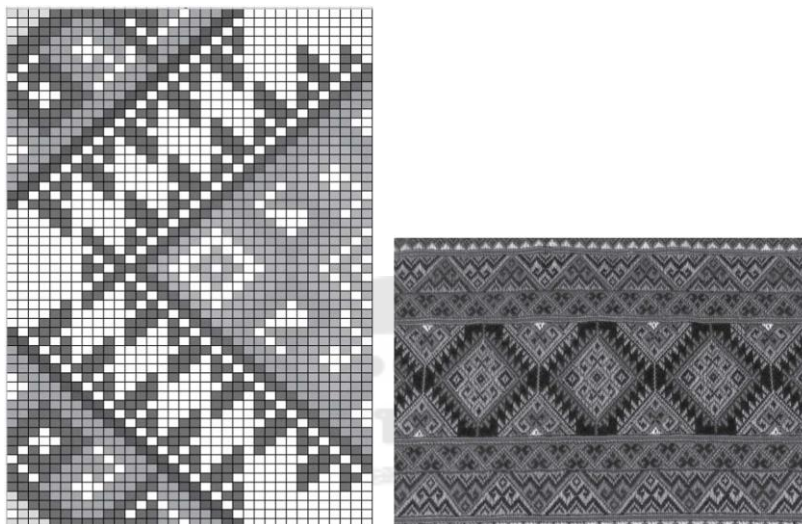
ภาพประกอบ 37 ลายกาบซ้อนหัก

3.7.5 ลายกาบซ้อนหักเป็นลายกาบผสมกับลายหักรูปทรงเหมือนขนมเปียกปูนด้านนอกเป็นลายหักที่เรียกว่าลายหักเพราะมีลักษณะหักๆ งอๆ ด้านในเป็นลายกาบและมืง 4 ตัวอยู่ ในรัง

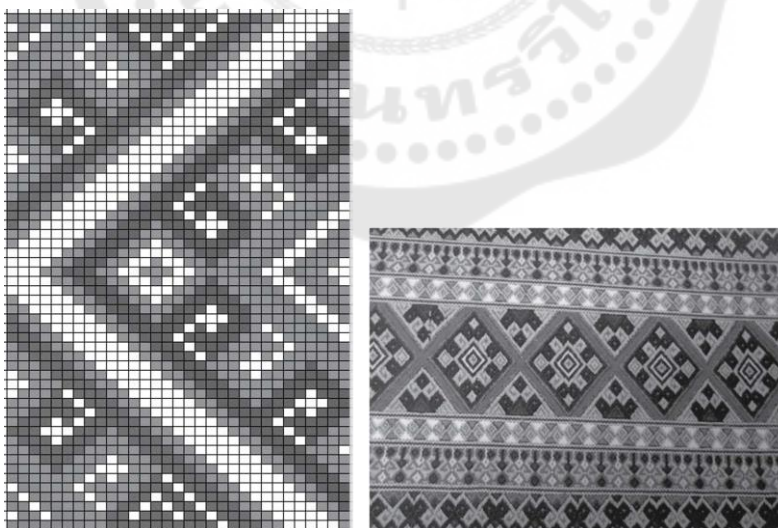
ภาพประกอบ 38 ลายกาบดอกแก้ว

3.7.6 ลายกาบดอกแก้วรูปทรงลักษณะเหมือนขนมเปียกปูนด้านในมีนก 2 ตัว และมีดอกแก้ว ส่วนด้านนอกเป็นลายกาบ

ภาพประกอบ 39 ลายดอกเซีย

3.7.7 ลายดอกเซียรูปทรงลักษณะเหมือนขนมเปียกปูนด้านนอกจะมีเส้นขีดสั้นและขีดยาวสลับกันไปชาวบ้านเรียกดอกเซียส่วนด้านในเป็นลายกูด (คล้ายยอดของใบผักกูด)

ภาพประกอบ 40 ลายหน้าหมอน

3.7.8 ลายหน้าหมอน รูปทรงลักษณะเหมือนขนมเปียกปูน ด้านในเป็นลายกูด

ภาพประกอบ 41 ลายหักนกคู่

3.7.9 ลายหักนกคู่เป็นลายผสมมีลายหักกับลายกุดผสมกันรูปทรงเหมือนขนมเปียกปูนด้านในเป็นลายกุดมีนกคู่อยู่ตรงกลางด้านนอกเป็นลายหัก

จากการศึกษาด้านการออกแบบลวดลายผ้าจากแบบดั้งเดิมพบว่าลวดลายผ้าจากเกิดขึ้นคล้ายลักษณะของการออกแบบด้วยกริด (Grid) หรือช่องตารางสี่เหลี่ยมโดยมีแรงบันดาลใจในการออกแบบจากสิ่งของเครื่องใช้และธรรมชาติรอบตัว อาทิ ลายกาบ ลายดอกเซีย ผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจนำเอาแนวคิดด้านการออกแบบลายจากแนวคิดดั้งเดิมมาเป็นจุดในการวิจัยในครั้งนี้

4. เปลือกหอยมุก

เป็นการนำเปลือกหอยมาขัดเอาหินปูนที่อยู่ภายนอกออกเพื่อนำเปลือกหอยที่มีความแวววาวสวยงามที่อยู่ ภายในมาใช้งานซึ่งเปลือกหอยแต่ละชนิดจะให้สีและความเงางามแตกต่างกันออกไปเปลือกหอยที่นิยม นำมาใช้งานประดับมุก ได้แก่ หอยอุดหรือหอยโข่ง, หอยเป่าฮื้อหรือหอยร้อยรุ, หอยจาน หอยกาบน้ำจืด, หอยนมสาว, หอยแมลงภู่ ในอดีตหอยมุกมักถูกใช้ในงานฝังมุกข้าวของเครื่องใช้ เครื่องเรือน บานประตูวัด จัดอยู่ในงานประเภทของงานช่างสิบหมู่เรียกว่างานช่างประดับมุก (กลุ่มวิชาการด้านช่างศิลป์ไทย สำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร, 2553)

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ชูวงศ์ได้ให้ความหมายของคำว่าหอยมุกหมายถึงคำว่า มัสเสล (Mussel) จะหมายถึงหอยมุกน้ำจืดกาบคู่และหอยมุก(หอยสเตอร์ Oyster) จะหมายถึงหอยมุกน้ำเค็ม ทั้งนี้ในหนังสือหลายเล่มเรียกหอยสเตอร์ว่าหอยนางรมแต่ในพจนานุกรมอาจจะแปลอีกความหมายว่าหอยมุกทั้งๆ ที่หอยที่ผลิตไข่มุกที่สำคัญๆ ไม่ใช่หอย

นางรมที่ใช้ทำอาหาร ซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า ออสเตรีย อิดูลิส (*Ostrea edulis*) ซึ่งแม้จะเคยพบว่า มีมุกแต่เกิดขึ้นได้ก็ตามแต่ไม่ใช่ที่นำมาทำมุกเลี้ยงหอยมุกที่นำมาทำมุกเลี้ยงเป็นหอยที่

อยู่ในจีนัส (Genus) ชื่อ พิงซ์ทาดา (*Pinctada*) และ พะเทอเรีย (*Pteria*) ในแฟมิลี (Family) พะเทอริเด (*Pteridae*) หอยมุกน้ำเค็มมักจะพบอยู่ในสามบริเวณซึ่งแต่ละบริเวณจะมี หอยสปีชีส์ต่างๆ กันหอยมุกน้ำเค็มอยู่ในสายพันธุ์พิงซ์ทาดา แต่ละสปีชีส์มีความแตกต่างกันที่สามารถแยกได้ด้วยขนาดและรูปลักษณะของเปลือกหอยแต่ลักษณะทางชีววิทยาของเนื้อหอย ภายในไม่มีความแตกต่างกันหอยมุกน้ำเค็มที่สำคัญได้แก่หอยพิงซ์ทาดามาร์เทนไฮอิ (*Pinctada martensii*) หรือพิงซ์ทาดาฟูคาตา (*Pinctada fucata*), หอยพิงซ์ทาดามาร์การิตีเฟอรา (*Pinctada margaritifera*), หอยพิงซ์ทาดาแมกซิมา (*Pinctada maxima*), หอยพะเทอเรีย เพนกวิน (*Pteria penguin*) สำหรับหอยมุกน้ำจืดมักพบในบริเวณนอกเหนือจากบริเวณรอบปีเคิลแต่อาจมี ซ้อยกเว้นสองสามเขตหอยน้ำจืดมักจะอยู่บริเวณที่ขึ้นไปของซีกโลกเหนือมีสายพันธุ์ที่สำคัญคือ หอยสปีชีส์ไฮริออปซิสคumingii (*Hyriopsis cumingii*), หอยไฮริออปซิสเชลเกิลิ (*Hyriopsis schlegelii*), หอยสปีชีส์ คริสทาเรียพลิคาตา (*Cristeria plicata*) (รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ชูครูงศ์, 2555)

4.1 คุณค่าของงานประดับมุกเชิงคุณค่าทางวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่ทำงานในแวดวงศิลปะไทยคุณปณัฐชนิต รัตนวิไล และคุณ อัจฉรา ชุตติกาญจน์ ที่โรงเรียนช่างฝีมือวังชายแผนกประดับมุกงานช่างประดับมุกนั้นมีคุณค่าทั้งทางวัตถุและมีค่าทางจิตใจในอดีตงานประดับมุกถือเป็นเครื่องสูงของสูงเป็นเครื่องใช้ที่มักทำถวาย เป็นพุทธบูชาต้องใช้เวลาและความวิริยะอุตสาหะเป็นอย่างมากนอกจากฝีมือจะต้องดีที่สุดเพื่อให้ ผลงานที่ออกมาเป็นที่น่าภาคภูมิใจของผู้ที่ทำแล้วนั้นยังทำเพื่อเป็นบุญเป็นกุศลแก่ตัวผู้ร่วมบุญ ร่วมถวายอีกด้วยเพราะฉะนั้นผู้ที่ทำงานด้านนี้จึงทุ่มทั้งแรงกายแรงใจลงในผลงานทั้งหมด ในด้าน ของวัฒนธรรมจึงบ่งบอกได้ว่าชาวไทยผู้มีจิตใจเลื่อมใสใน พระพุทธศาสนาจึงอาจหาหนทางตอบ แทนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเชื่อถือด้วยหนทางแห่งความยากลำบากและประณีตสวยงามเพื่อบุญอัน สูงสุดที่จะเกิดแก่ตนเอง

ในเชิงคุณค่าทางวัตถุนอกจากจะกล่าวได้ว่าเป็นผลงานศิลปะที่ต้องใช้ความสามารถ อย่างเดียวคงไม่พอแต่ยังต้องใช้ทุนทรัพย์จำนวนมากในการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาอีกด้วยเพราะ เปลือกหอยชนิดที่ให้ไฟดีที่สุดเป็นหอยที่เริ่มหายากและมีราคา

4.2 การผลิตเปลือกหอยมุก

ขั้นตอนการเตรียมเปลือกหอยมุกเพื่อนำไปสร้างผลิตภัณฑ์ต่างๆ จะประกอบด้วย ขั้นตอนหลักๆ ดังนี้ (กลุ่มวิชาการด้านช่างศิลป์ไทย สำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร, 2553)

- ขัดลอกเปลือกชั้นนอกออกด้วยความระมัดระวัง
- ตัดแบ่งหอยตามแนวให้ได้แผ่นหอยชิ้นใหญ่ที่สุดออกมาเป็นแผ่นๆ
- หลังจากตัดแล้วจึงขัดด้านในด้านนอกให้ได้แผ่นแบน
- นำลายที่ออกแบบไว้ลอกจากกระดาษมาวางลายบนหอยแล้วฉลุลายไปใช้งาน

จากการศึกษาในส่วนของเปลือกหอยมุกผู้วิจัยพบว่าในอดีตจนถึงปัจจุบันการใช้งานเปลือกหอยมุกยังถูกจำกัดอยู่ในวงแคบและยังพบว่าแท้จริงแล้วเปลือกหอยมุกยังมีความน่าสนใจสามารถนำไปพัฒนาต่อให้เข้ากับสิ่งทอเพื่อก่อเกิดนวัตกรรมได้ โดยที่กระบวนการการแปรรูปเปลือกหอยมุกในปัจจุบันด้วยเทคโนโลยีการตัดด้วยเครื่อง CNC สามารถทำให้เปลือกหอยมุกนั้นบางขึ้นและสามารถสร้างพื้นผิวที่แตกต่างได้อีก

5. กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์

5.1 การเพิ่มมูลค่าสินค้า

5.1.1. โมเดลของคาโน Kano's Model

โมเดลของคาโน ถูกสร้างขึ้นโดย ดร.โนริอากิ คาโน ที่ปรึกษาด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชาวญี่ปุ่น ซึ่งแบ่งคุณสมบัติของสินค้าที่มีผลต่อการเกิดความพึงพอใจของลูกค้าออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) Basic Attribute คือ คุณสมบัติที่เป็นคุณสมบัติพื้นฐานหรือคุณสมบัติที่จำเป็นจะต้องมีของสินค้า หากสินค้าไม่มีคุณสมบัติพื้นฐานดังกล่าว จะทำให้สินค้าไม่สามารถใช้งานได้หรือเกิดความไม่พึงพอใจต่อสินค้าของผู้บริโภค เช่น ระบบเบรกของรถยนต์ เป็นต้น แต่ในทางกลับกันหากสินค้ามีคุณสมบัติดังกล่าวก็จะมีผลช่วยให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจมากขึ้น เนื่องจากคุณสมบัติประเภทนี้เป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นต้องมีอยู่ในสินค้าแต่ละชนิด

2) Performance Attribute คือ คุณสมบัติที่สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า คุณสมบัติประเภทนี้ยิ่งมีมากขึ้นเท่าไร ความพึงพอใจของลูกค้าก็จะยิ่งเพิ่มขึ้น แต่หากสินค้ามีคุณสมบัติประเภทนี้น้อยลงเท่าไรความพึงพอใจของลูกค้าก็จะลดลงตามไปด้วย โดยคุณสมบัติประเภทนี้เป็นคุณสมบัติที่ลูกค้าคาดหวังไว้อยู่แล้ว เช่น ความจุที่มากขึ้น หรือความเร็วที่เร็วขึ้นของโทรศัพท์รุ่นใหม่

3) Excitement Attribute คือ คุณสมบัติที่เกินความคาดหมายของลูกค้าที่มีต่อสินค้า คุณสมบัติประเภทนี้เป็นคุณสมบัติที่ทางผู้พัฒนาสินค้าจะต้องศึกษาและค้นคว้าเพื่อให้ได้สิ่งใหม่ที่แตกต่างกันจากผลิตภัณฑ์เดิมหรือผลิตภัณฑ์ของแบรนด์อื่น หากนักพัฒนาสินค้าสามารถหา

คุณลักษณะพิเศษของสินค้าได้ก็จะทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจเกินความคาดหมายจนเลือกซื้อสินค้านั้นต่อไป

5.2 ทฤษฎีการพัฒนาสินค้า

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการทำให้สินค้าหรือบริการที่กำลังจะเสื่อมความนิยมยังคงสามารถเติบโตต่อไปได้ ด้วยวิธีการพัฒนา ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงสินค้าหรือบริการให้ดีขึ้น แต่ยังคงสามารถตอบสนองความต้องการเดิมหรือใหม่ของผู้บริโภคได้อยู่ ดังนั้นการเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคจึงมีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งการค้นหาคำตอบความต้องการของผู้บริโภคมีเทคนิคในการวิเคราะห์แนวคิดการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ดังนี้

5.2.1 สินค้าเดิมพัฒนาสู่สินค้าใหม่

การพัฒนาสินค้าเดิมเป็นการนำสินค้ามาพัฒนาเพื่อเปลี่ยนแปลงให้สินค้านั้นแตกต่างไปจากเดิม ทั้งจากการพัฒนาคุณภาพและความแปลกใหม่ลงไปสินค้า ซึ่งการพัฒนาในลักษณะนี้จะช่วยให้กลุ่มลูกค้าเดิมเกิดความรู้สึกแปลกใหม่กับสินค้า และยังช่วยส่งเสริมให้ลูกค้ากลุ่มใหม่ๆ หันมาสนใจสินค้าด้วย ตัวอย่างเช่น การประยุกต์ผ้าไทยกับผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นการพัฒนาสินค้าเดิมให้อยู่ในรูปแบบใหม่ให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

5.2.2 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับสินค้าเดิม

การใส่ความคิดสร้างสรรค์ลงไปสินค้าเดิมเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสินค้าให้เกิดความน่าสนใจ โดยผู้พัฒนาสินค้าควรคำนึงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องของสินค้าเดิมกับความคิดสร้างสรรค์ใหม่ที่ใส่ลงไป เพราะหากการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่พัฒนาขึ้นมาไม่สอดคล้องกับสินค้านั้นมากเกินไป ก็จะทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงสินค้าได้ยาก

5.2.3 การสร้างพันธมิตรเพื่อต่อยอดทางธุรกิจ

การร่วมมือกับแบรนด์สินค้าอื่นที่มีความสอดคล้องและต่างส่งเสริมสินค้าร่วมกันนั้น จะช่วยสร้างโอกาสทางธุรกิจให้เปิดกว้างยิ่งขึ้น เพราะหากไม่มีการร่วมมือกับแบรนด์สินค้าอื่นก็จะทำให้สินค้าถูกจำกัดอย่างจำกัด แต่หากมีการสร้างพันธมิตรหรือร่วมมือกับแบรนด์สินค้าอื่น ก็จะเป็นการเปิดช่องทางทางการตลาดใหม่ และทำให้ต่างฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์หรือส่วนแบ่งทางการตลาดมากขึ้นอีกด้วย

5.2.4 สร้างกลยุทธ์ทางการตลาดใหม่

การทำธุรกิจนั้นต้องมีการพัฒนากลยุทธ์ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพราะหากไม่มีการพัฒนาหรือหยุดนิ่งจะทำให้ธุรกิจไม่อาจเติบโตได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมองหาและสร้างกลยุทธ์ใหม่ให้มีความเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา โดยสามารถปรับกลยุทธ์ได้ ดังนี้

5.2.4.1 ปรับเปลี่ยนรูปร่างและแพ็คเกจให้ทันสมัย การปรับเปลี่ยนรูปร่างและแพ็คเกจใหม่เป็นสิ่งที่ต้องทำอยู่เสมอ เนื่องจากเทรนด์ความนิยมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการทำให้สินค้าแปลกใหม่และสะดุดตาจึงช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับลูกค้าเก่าและดึงดูดความสนใจให้กับลูกค้ากลุ่มใหม่ๆ ได้

5.2.4.2 ปรับสูตรใหม่ เทคโนโลยีและวิทยาการใหม่เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสินค้าให้มีความทันสมัย ดังนั้นการปรับสูตรสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโดยอาศัยเทคโนโลยีต่างๆ จึงเป็นสิ่งที่ช่วยดึงดูดลูกค้าและเป็นการเปิดช่องทางการขายใหม่ๆ

5.2.4.3 ปรับสไตล์สินค้าใหม่ การทำให้สินค้าดูทันสมัยอยู่เสมอเป็นการเพิ่มมูลค่าและความน่าสนใจของแบรนด์ ผู้พัฒนาสินค้าจำเป็นต้องศึกษาทิศทางความนิยมในช่วงเวลานั้นๆ เช่น เทรนด์รักสุขภาพ ผู้พัฒนาสินค้าควรจะประยุกต์สินค้าให้เข้ากับเทรนด์การรักสุขภาพของคนในยุคปัจจุบัน เป็นต้น การนำเทรนด์มาปรับให้เข้ากับสินค้าจึงเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้สินค้าทันสมัยและก้าวนำคู่แข่งได้

5.2.4.4 การให้ความสำคัญกับการบริการความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญของการดำเนินธุรกิจ การสำรวจความต้องการของลูกค้าและการพัฒนาระบบบริการให้ดีและมีคุณภาพ จึงเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้ลูกค้าพึงพอใจในสินค้าได้ เพราะสินค้าในท้องตลาดมีให้เลือกหลากหลายแบรนด์ ดังนั้นการบริการที่ดีจึงเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าได้ในอีกทางหนึ่ง

5.2.4.5 ภาพลักษณ์ของแบรนด์ การปรับภาพลักษณ์ของแบรนด์ คือ การพัฒนาทิศทางของสินค้า เพราะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจเลือกสินค้านั้นได้ ดังนั้นการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์สินค้าให้ดูทันสมัยโดยการใส่สีสันทันสมัยหรือลวดลายที่ดูแปลกใหม่ จะทำให้ลูกค้าเดิมรู้สึกดีต่อภาพลักษณ์ใหม่ของแบรนด์มากขึ้น รวมทั้งยังช่วยดึงดูดความสนใจให้กับลูกค้าใหม่ด้วย

5.3 การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า

แนวคิด Value Proposition Canvas หรือ แม่แบบการเสนอคุณค่า ถูกพัฒนาขึ้นโดย Alexander Osterwalder เจ้าของ Business Model Canvas ซึ่งเป็นเครื่องมือสร้างโมเดลธุรกิจที่ถูกใช้อย่างแพร่หลาย โดยแนวคิดนี้จะช่วยให้สามารถพัฒนาสินค้าหรือรูปแบบการบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ เครื่องมือนี้ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ

5.3.1 Customer Segment การทำความรู้จักและทำความเข้าใจผู้บริโภคที่ผู้ผลิตควรทำการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

5.3.1.1 Customer Job ศึกษาความต้องการขั้นพื้นฐานของกลุ่มผู้บริโภค เพื่อค้นหาและระบุความต้องการของลูกค้าเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่ผู้ผลิตจะต้องเติมเต็มทั้งในเชิงกายภาพและความพึงพอใจทางด้านอารมณ์

5.3.1.2 Pain ศึกษาความกังวลของกลุ่มผู้บริโภค เพื่อค้นหาและระบุสิ่งที่ผู้บริโภคไม่พึงพอใจหรือไม่ต้องการในการใช้สินค้าหรือบริการ โดยอาจศึกษาได้จากประสบการณ์ของผู้บริโภคหลังใช้บริการ หรือความกังวลใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าที่มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายกันกับของผู้ผลิต เพื่อคาดการณ์ความกังวลใจหรือไม่พึงพอใจ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ป้องกันความรู้สึกไม่ปรารถนาที่อาจเกิดขึ้น

5.3.1.3 Gain ศึกษาความคาดหวังของผู้บริโภคที่มีมากกว่าความต้องการพื้นฐานหรือความกังวลใจ เพื่อระบุสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังนอกเหนือจากความพึงพอใจขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีส่วนทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและต้องการใช้สินค้าหรือรับบริการจากผู้ผลิตอย่างต่อเนื่อง

5.3.2 Value Proposition การทำให้ผู้ผลิตได้ศึกษาถึงคุณค่าของสินค้าหรือบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค โดยใช้แนวคิดนี้ในการกำหนดคุณค่าที่จะส่งมอบให้กับผู้บริโภค และช่วยส่งเสริมให้ทราบถึงสิ่งที่ควรเติมเต็มลงไปในผลิตภัณฑ์หรือบริการที่จะทำให้เกิดความประทับใจกับผู้ใช้สินค้าและบริการของผู้ผลิต โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

5.3.2.1 Product or Service การใส่คุณค่าหรือคุณลักษณะพิเศษลงไปในสินค้าหรือบริการเพื่อตอบโจทย์ Customer job กล่าวคือ ความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้บริโภค โดยผู้ผลิตควรตอบคำถามของผลิตภัณฑ์หรือบริการให้ได้ว่า สินค้าหรือบริการนั้นคืออะไร และมีคุณลักษณะอย่างไร

5.3.2.2 Pain Reliever ป้องกันและแก้ไขปัญหา หรือความไม่พึงพอใจของลูกค้าที่อาจเกิดขึ้น จากการวิเคราะห์ Pain และวางแผนป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า

5.3.2.3 Gain Creator การระบุคุณสมบัติพิเศษของสินค้าหรือบริการที่จะช่วยให้เกิดความประทับใจ โดยเป็นแนวทางการนำเสนอสิ่งใหม่ๆ ลงบนผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เพิ่มเติมมาจากคุณลักษณะเดิมที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานไปแล้ว

การนำส่วนประกอบหลักทั้ง Customer Segment และ Value Proposition มาวิเคราะห์อย่างสอดคล้องกัน โดยใช้ Customer Job วิเคราะห์คู่กับ Product or Service, Pain วิเคราะห์คู่กับ Pain Reliever และ Gain วิเคราะห์คู่กับ Gain Creator จะทำให้ผู้ผลิตสามารถเข้าถึงความต้องการของผู้บริโภคได้ทั้ง 3 มิติ กล่าวคือ ความต้องการขั้นพื้นฐาน การป้องกันความไม่พึงพอใจ และความคาดหวังต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ๆ เพื่อให้เกิดความประทับใจ แนวคิดนี้จึงมีส่วนสำคัญในการเป็นกรอบหลักของการค้นหาข้อมูลของผู้บริโภคเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิตให้ตอบสนองความต้องการในทุกๆ ด้าน

5.4 กระบวนการคิดเชิงออกแบบ Design Thinking Process

Design Thinking Process หรือ “กระบวนการคิดเชิงออกแบบ” ถูกพัฒนาขึ้นโดย Hasso Plattner Institute of Design แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด โดยเน้นที่การทำความเข้าใจกับปัญหาและความต้องการของลูกค้าอย่างลึกซึ้ง จนนำไปสู่การสร้างสรรค์หรือออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าหรือสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ผู้บริโภคกังวลได้ โดยใช้วิธีการระดมสมองของคนจากหลากหลายกลุ่ม และนำไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภค และเก็บผลทดสอบเพื่อนำผลของการใช้งานมาพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการอีกครั้ง ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่หยุดนิ่ง และพัฒนาได้อย่างตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมาย ทำให้สินค้าเกิดมูลค่าเพิ่ม และเป็นที่ต้องการของลูกค้า โดยแนวคิดนี้มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

5.4.1 EMPATHIZE การทำความเข้าใจลูกค้าอย่างลึกซึ้งถึงสาเหตุของความต้องการและการเลือกซื้อสินค้า โดยให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจคุณค่าที่ลูกค้าค้นหาในผลิตภัณฑ์ ดังนั้นกระบวนการสำคัญในขั้นตอนนี้จึงเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคหรือกลุ่มลูกค้าให้

ได้ครบถ้วนและมากที่สุด การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจลูกค้า จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินการในขั้นแรก โดยผู้ผลิตควรตอบคำถามหลักๆ เช่น ลูกค้าของเราเป็นใคร มีกิจวัตรประจำวันอย่างไร มีความเชื่อหรือทัศนคติต่อเรื่องต่างๆ อย่างไร ชอบหรือไม่ชอบอะไร ทำไมลูกค้าถึงซื้อสินค้าของเรา ลูกค้าอยากจะได้อะไรจากสินค้าของเรา ลูกค้ากำลังมองหาอะไร สินค้าของเราจะช่วยเติมเต็มความต้องการของลูกค้าได้อย่างไร ลูกค้าต้องการให้สินค้าพัฒนาอะไรเพิ่มเติมบ้าง จากการใช้สินค้าหรือทดลองสินค้าใกล้เคียงมีสิ่งใดที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกไม่พึงพอใจบ้าง เป็นต้น ซึ่งวิธีการค้นหาข้อมูลดังกล่าวสามารถทำได้หลายวิธี ทั้งการทำแบบสอบถาม การ

สังเกตพฤติกรรมผู้บริโภค หรือการจัดกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมที่จะช่วยกระตุ้นให้ลูกค้าได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย

5.4.2 DEFINE การคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้า ซึ่งผู้ผลิตสามารถนำข้อมูลจากขั้นตอนแรกมาคัดกรองและกำหนดโจทย์ว่าสิ่งใดคือสิ่งที่ลูกค้าให้คุณค่าหรือให้ความสำคัญ ทำให้สามารถกรองข้อมูลเฉพาะที่สำคัญและจะช่วยต่อยอดในการคิดเชิงออกแบบในขั้นต่อไป โดยการคัดกรองนี้ควรคัดกรองแล้วนำมาแบ่งออกเป็นประเภท เช่น ลักษณะของกลุ่มลูกค้า ความต้องการของลูกค้า ความรู้สึกนึกคิดเชิงลึกของลูกค้า และการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการของลูกค้า เพื่อให้ข้อมูลที่มีมากเกินไปจากขั้นตอนแรกถูกจัดกลุ่มอย่างเหมาะสม และเกิดการคิดอย่างเป็นระบบของผู้ผลิต

5.4.3 IDEATE การร่วมระดมสมองจากคนหลากหลายกลุ่มเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่จะพัฒนาสินค้าให้ตอบโจทย์ความต้องการ หรือเติมเต็มในสิ่งที่สินค้าหรือบริการในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบโจทย์ได้อย่างเต็มที่ โดยนำโจทย์ที่กำหนดจากในขั้นตอนที่ 2 มาเป็นจุดตั้งต้นของการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยเน้นที่การให้ความสำคัญกับสิ่งที่จำเป็นสำหรับลูกค้ามากที่สุด และการแก้ไขปัญหาที่ทำให้ลูกค้าหนักใจมากที่สุด

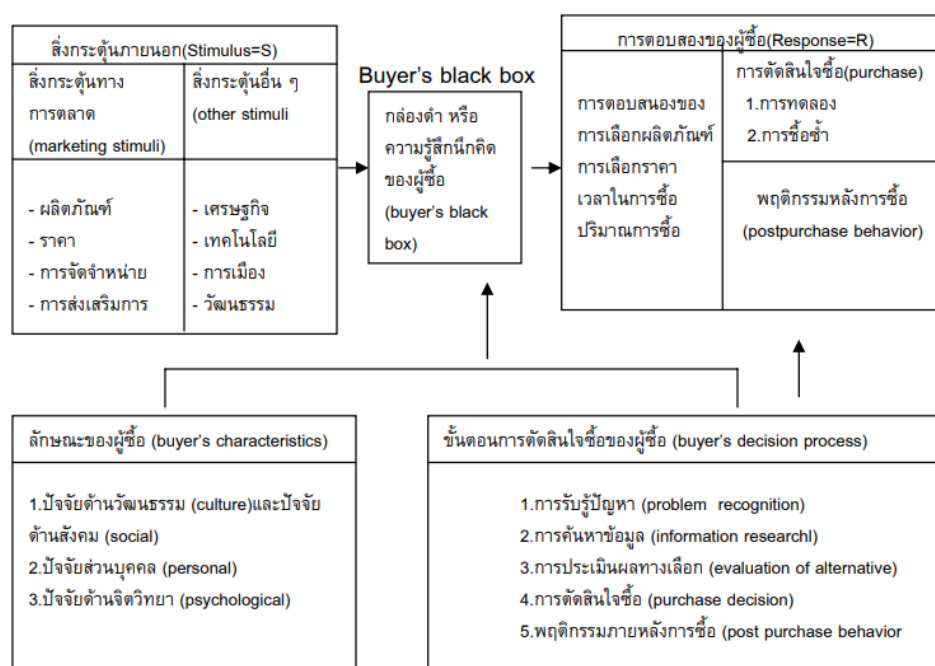
5.4.4 PROTOTYPE การสร้างหรือผลิตสินค้าต้นแบบ คือ การนำเอาผลลัพธ์จากขั้นตอนการระดมสมองมาคัดเลือกสิ่งที่เหมาะสม และนำมาพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้ ทำให้กลุ่มผู้ผลิตเข้าใจและทราบเกี่ยวกับสินค้าของตนเองได้ชัดเจนมากขึ้น

5.5.5 TEST การทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายตัวอย่างเพื่อให้ทราบผลตอบรับที่มีต่อผลิตภัณฑ์ การนำสินค้าต้นแบบที่ผลิตขึ้นไปทดสอบความคิดเห็นกับผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และนำผลตอบรับจากการทดลองใช้สินค้ามาปรับปรุงพัฒนาสินค้า จะช่วยให้สินค้าสามารถตอบโจทย์ผู้บริโภคและป้องกันความไม่พึงพอใจของผู้บริโภคได้

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จะเห็นได้ว่าการเข้าใจวิธีการพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้น จะช่วยให้ผู้ผลิตสามารถเพิ่มมูลค่าสินค้า ออกแบบสินค้าและพัฒนาสินค้าได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคได้ ดังนั้นแนวคิดดังกล่าวจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาเครื่องมือเพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสมได้

6. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภค เป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจสาเหตุในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการหนึ่งของผู้บริโภค ซึ่งหากสามารถเข้าใจเหตุผลเบื้องหลังในการตัดสินใจซื้อได้นั้นก็จะทำให้นักการตลาดสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ จากการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค (ชัยพร ไกรทอง, 2550; ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2539) สามารถจำแนกพฤติกรรมผู้บริโภคได้ดังนี้

ภาพประกอบ 42 แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภคตาม S-R theory โดย Phillip Kotler

6.1 สิ่งกระตุ้นภายนอก (Stimulus = S)

สิ่งเร้า (stimuli) เกิดจากทั้งภายในและจากภายนอกร่างกาย ซึ่งในทางการตลาดจะสนใจและให้ความสำคัญกับสิ่งเร้าภายนอกเท่านั้น เนื่องจากเป็นสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ซึ่งสิ่งเร้าภายนอกสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

6.1.1 สิ่งเร้าทางการตลาด เป็นสิ่งเร้าที่นักการตลาดสามารถควบคุมและจัดการให้มีขึ้น โดยเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาด หรือ 4Ps ประกอบด้วย

6.1.1.1 ผลิตภัณฑ์ (Product) คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อกระตุ้นความต้องการซื้อของผู้บริโภค

6.1.1.2 ราคา (Price) คือ การกำหนดสินค้าให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์และกลุ่มเป้าหมาย

6.1.1.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) คือ การจัดจำหน่ายสินค้าให้ทั่วถึงผู้บริโภค เพื่อกระตุ้นความต้องการซื้อ

6.1.1.4 การส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริโภค เพื่อกระตุ้นความต้องการซื้อ

6.1.2 สิ่งเร้าอื่นๆ

เป็นสิ่งเร้าที่อยู่นอกเหนือความสามารถในการควบคุมทางการตลาดและเป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการควบคุมพฤติกรรมของผู้บริโภค ประกอบด้วย

6.1.2.1 เศรษฐกิจ เช่น ภาวะเศรษฐกิจ รายได้ของผู้บริโภค มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค

6.1.2.2 เทคโนโลยี เช่น เทคโนโลยีใหม่ มีอิทธิพลต่อความต้องการของผู้บริโภค

6.1.2.3 สังคม การเมือง กฎหมาย เช่น กฎหมายเพิ่มหรือลดภาษีสินค้า มีอิทธิพลต่อการลดหรือเพิ่มความต้องการของผู้บริโภค

6.1.2.4 วัฒนธรรม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยในเทศกาลต่างๆ มีผลกระตุ้นความต้องการซื้อสินค้าในเทศกาลนั้นๆ

6.2 กล่องดำ หรือ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อ (Buyer's black box)

กล่องดำ หรือ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อ เป็นพื้นที่รวบรวมปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคแต่ละคน ซึ่งความรู้สึกนึกคิดนี้จะได้รับอิทธิพลจากลักษณะของผู้ซื้อ และกระบวนการตัดสินใจของผู้ซื้อ

6.3 ลักษณะของผู้ซื้อ (Buyer Characteristic)

ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Culture Factors) ปัจจัยด้านสังคม (Social Factors) ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factors) และปัจจัยด้านจิตวิทยา (Psychological Factors)

6.3.1 ปัจจัยทางวัฒนธรรม (cultural) และปัจจัยทางสังคม (social)

ปัจจัยทางวัฒนธรรม (cultural) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคอย่างมาก ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 วัฒนธรรม ได้แก่ 1) วัฒนธรรมหลัก (core culture) เป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกกลุ่มหรือในทุกสังคมของมนุษย์ และเป็นตัวก่อให้เกิดค่านิยม การรับรู้ ความต้องการ และพฤติกรรมของมนุษย์ 2) วัฒนธรรมย่อย (subculture) เป็นวัฒนธรรมของคนกลุ่มย่อยที่รวมกันเข้าเป็นสังคมกลุ่มใหญ่ โดยวัฒนธรรมเหล่านี้จะส่งผลให้พฤติกรรมการซื้อของมนุษย์ในแต่ละวัฒนธรรมแตกต่างกันไปด้วย

ปัจจัยทางสังคม (social) ปัจจัยทางสังคมที่ส่งอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคมีหลากหลายปัจจัย เช่น กลุ่มอ้างอิง ครอบครัว บทบาทและสถานภาพในสังคม เป็นต้น

6.3.2 ปัจจัยส่วนบุคคล (personal) ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค ได้แก่ อายุ วัฏจักรชีวิตครอบครัว อาชีพ รายได้ รูปแบบการดำเนินชีวิต บุคลิกภาพและทัศนคติที่มีต่อตนเอง

6.3.3 ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา (Psychological) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่ส่งอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค ได้แก่

6.3.3.1 การจูงใจ (motivation) คือ การชักนำหรือการเกลี้ยกล่อมเพื่อให้บุคคลเห็นคล้อยตาม สิ่งที่ใช้ชักนำหรือเกลี้ยกล่อมเรียกว่าแรงจูงใจ (Motive)

6.3.3.2 การรับรู้ (perception) คือ กระบวนการที่บุคคลเลือกรับสารหรือสิ่งเร้า เพื่อทำความเข้าใจ และมีปฏิกิริยาตอบสนอง ซึ่งในชีวิตประจำวันผู้บริโภคอยู่ท่ามกลางสิ่งเร้าจำนวนมาก ผู้บริโภคจึงมีการเลือกรับสารที่แตกต่างกัน ดังนั้นการส่งสิ่งเร้า เช่น การโฆษณา จึงต้องโดดเด่น ชัดเจน และจำง่าย จึงจะทำให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้และมีปฏิกิริยาตอบสนองได้

6.3.3.3 การเรียนรู้ (learning) คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากการได้มีประสบการณ์ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยหากผู้บริโภคมีประสบการณ์ว่าผลิตภัณฑ์ใดสามารถตอบสนองความต้องการหรือสร้างความพอใจให้แก่ตนเองได้ ผู้บริโภคจะซื้อผลิตภัณฑ์เดิมไปบริโภคอีก

6.3.3.4 ความเชื่อและทัศนคติ (beliefs and attitudes) คือ ความเชื่อ ความคิด ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความรู้สึก และท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเป็นตัวก่อให้เกิดจินตภาพต่อผลิตภัณฑ์ในหมู่ผู้บริโภค ถ้าหากผู้บริโภคมีความเชื่อหรือทัศนคติที่ผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ นักการตลาดต้องทำการรณรงค์เพื่อแก้ไขความเชื่อให้ถูกต้องด้วยกลวิธีต่างๆ

6.4 ขั้นตอนการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อ (buyer's decision process)

6.4.1 การรับรู้ปัญหา (problem recognition) หมายถึง การรับรู้ความจำเป็นและความต้องการในสินค้า กระบวนการรับรู้ปัญหาประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การเกิดสภาวะที่อยากให้เป็น (Ideal State or Desired State) การทราบถึงสภาวะที่เป็นอยู่ (Actual State) การเปรียบเทียบสภาวะที่อยากให้เป็นกับสภาวะที่เป็นอยู่ และการรับรู้หรือการตระหนักว่ามีปัญหาเกิดขึ้น (Problem Recognition)

6.4.2 การค้นหาข้อมูล (information search) เมื่อผู้บริโภครับรู้ถึงปัญหาหรือความจำเป็น ก็จะแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่สามารถแก้ปัญหา หรือสนองต่อความ

ต้องการจากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ทั้งภายในตัวผู้บริโภคเองและหากไม่เพียงพอก็จะแสวงหาเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นๆ

6.4.3 การประเมินผลทางเลือก (evaluation of alternatives) หลังจากที่ได้รับข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจแล้วผู้บริโภคจึงพิจารณาเลือกผลิตภัณฑ์หรือบริการต่างๆ จากข้อมูลที่รวบรวมได้ โดยกำหนดทางเลือกจำนวนหนึ่งขึ้นมาแล้วนำมาเปรียบเทียบเพื่อเลือกเอาทางเลือกที่คิดว่าดีที่สุด ซึ่งวิธีกำหนดทางเลือกจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความรู้หรือข้อมูลที่มีอยู่

6.4.4 การตัดสินใจซื้อ (purchase decision) เป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการซื้อ เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคลงมือกระทำการซื้อ ภายหลังจากที่ได้ผ่านขั้นตอนอื่นๆ ก่อนหน้านี้ มาตามลำดับการตัดสินใจซื้อเบื้องต้นประกอบที่สำคัญ คือ การตั้งใจซื้อและการลงมือซื้อ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของสภาวะแวดล้อม และความแตกต่างในตัวผู้บริโภค

6.4.5 พฤติกรรมภายหลังการซื้อ (post purchase behavior) เป็นความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ หลังจากมีการซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการ ความรู้สึกนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ และความคาดหวังของผู้บริโภค

6.5 การตอบสนองของผู้ซื้อ (Response = R)

เป็นผลลัพธ์จากอิทธิพลของปัจจัยและกลไกการทำงานของกระบวนการตัดสินใจซื้อ ที่อยู่ในกล่องดำของผู้บริโภค ถ้าการตอบสนองเป็นไปในทางบวกผู้บริโภคจะมีการตัดสินใจในประเด็นต่างๆ ดังนี้

6.5.1 การเลือกผลิตภัณฑ์ (Product Choice) เช่น การเลือกผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ม ผู้บริโภคมีทางเลือก คือ น้ำเปล่า น้ำผลไม้ น้ำอัดลม นม เป็นต้น

6.5.2 การเลือกตราสินค้า (Brand Choice) เช่น ถ้าผู้บริโภคเลือกน้ำเปล่า จะเลือก ยี่ห้อ เนสเล่ ช้าง สิงห์ เป็นต้น

6.5.3 การเลือกผู้ขาย (Dealer Choice) เช่น ผู้บริโภคจะเลือกห้างสรรพสินค้า หรือ ร้านค้าใกล้บ้านร้านใด

6.5.4 การเลือกเวลาในการซื้อ (Purchase Timing) เช่น ผู้บริโภคจะเลือกเวลา เข้า กลางวันหรือเย็นในการซื้อสินค้า

6.5.5 การเลือกปริมาณในการซื้อ (Purchase Amount) เช่น ผู้บริโภคจะเลือกที่จะซื้อหนึ่งขวด ครึ่งโหล หรือหนึ่งโหล

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค พบว่า การเข้าใจกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคนั้นมีความสำคัญอย่างมาก เพราะถือเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่มี

ความสำคัญในการช่วยให้ผู้วิจัยรู้จักและเข้าใจกลุ่มผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยสามารถสร้างตัวแปรที่จะนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยสนใจได้

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 การศึกษาแนวโน้มความนิยมในการเลือกใช้รูปแบบกระเป๋าหนังของสตรีนักธุรกิจไทย (สินินาถ เลิศไพโรวัน, 2549)

พบว่าสตรีนักธุรกิจมีความนิยมกระเป๋าถือหุ้บสั้น ในวันทำงานสูงถึง 40.18% และกระเป๋าที่มีสายสะพาย โดยส่วนใหญ่ไม่ใช้กระเป๋าราคาสูงมากนักเพราะกลุ่มสตรีที่ตอบแบบสอบถาม 40.18% นิยมถือกระเป๋าที่มีราคาต่ำกว่า 1,000 บาท แต่ยังคงเลือกซื้อกระเป๋าจากห้างสรรพสินค้าเป็นหลัก และตามมาด้วยกลุ่มที่ไม่เจาะจงว่าจะซื้อกระเป๋าจากแหล่งอื่นๆ และมีความเชื่อมั่นในรูปแบบกระเป๋าดราสสินค้าสากล และรู้จัก Louis Vuitton 29.89% ในขณะที่ความสนใจในการเลือกใช้กระเป๋ามีตราสินค้าและไม่มีตราสินค้ามีเปอร์เซ็นต์ที่ใกล้เคียงกัน คือ 21.07% และ 20.58% แต่กลับสนใจเรื่องวัสดุที่ทนทาน, สีสนทนูกใจ ฝีมือประณีต และมีช่องใส่ของพอเพียงสูงมากถึง 51.94% และสตรีนักธุรกิจมีความนิยมในกระเป๋ที่ทำด้วยหนังแท้ทั้งใบสูงถึง 49.98% โดยให้ความสนใจอย่างสูงในเรื่องของวัสดุที่นำมาทำกระเป๋า ในขณะที่สตรีนักธุรกิจส่วนใหญ่ยังคงเลือกใช้กระเป๋าสีดำเป็นหลักในวันทำงาน และส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของกระเป๋าถือ โดยให้ความสำคัญ ของช่องสำหรับใส่โทรศัพท์มือถือ 49.49% และตามมาด้วยช่องสำหรับใส่กระเป๋าสตางค์เล็ก 36.75% และให้ความสำคัญสำหรับกระเป๋ามีซิปเปิดปิด ใช้สายวัสดุเดียวกับตัวกระเป๋า 62.72% และ นิยมกระเป๋าถือหุ้บสั้นสูงที่สุด 40.67%

7.2 โครงการการวิจัยศึกษาและพัฒนาตลาดผ้าขิดไทยอีสานเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์แฟชั่นไทยร่วมสมัย (กรมหม่อนไหม, 2557)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อสร้างแนวทางและวิธีการในการพัฒนาผ้าขิดไหมไทย และผลิตภัณฑ์แฟชั่นไหมไทย เป็นโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมอง ความคิดเห็น และเพิ่มพูนความรู้ความสามารถกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผ้าไหมไทย เป็นการเพื่อเผยแพร่ ส่งเสริมภาพลักษณ์ และผลักดันสินค้าผ้าไหมไทยออกสู่ตลาดโลก ผลจากการวิจัยพบว่า จากการสรุปความคิดเห็นของนักออกแบบและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบแฟชั่น ต่อลวดลายผ้าขิดไหมของกลุ่มเกษตรกรผู้ทอผ้าไหมในกรณีศึกษา อันได้แก่ กลุ่มทอผ้าไหมขิดศรีอุบล จังหวัดหนองบัวลำภู และกลุ่มทอผ้าไหมขิดศรีชมชื่น จังหวัดอุดรธานี มีลวดลายและรูปแบบที่ค่อนข้างไปทางกลุ่มคนที่มีอายุ เหมาะกับการทำเป็นผ้านุ่งที่ใช้ในงานตามประเพณีของไทยมากกว่าการที่จะแปรรูปไปเป็นเครื่องแต่งกายรูปแบบอื่นๆ ประกอบกับกลุ่มเกษตรกรผู้ทอผ้าขิดไหมทั้งสองกลุ่มมีความต้องการในการพัฒนา

ลดลายผ้าของตนเองให้มีความหลากหลายและขยายฐานผู้บริโภค คณะผู้วิจัยจึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกลักษณ์ของกลุ่ม การสอบถามความคิดเห็นจากนักออกแบบและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบแฟชั่น ประกอบกับการศึกษาเทรนด์โลก ค.ศ. 2014 ของศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) จากนั้นสร้างแบบร่างลดลายผ้าชนิดใหม่จำนวน 20 ลดลาย/กลุ่ม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญการออกแบบแฟชั่นและกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผ้าชนิดใหม่ คัดเลือกให้ได้ 5 ลดลาย/กลุ่ม และปรับรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องต่อรูปแบบและวิถีในการผลิตของแต่ละกลุ่ม จากนั้นจัดทำผ้าชนิดใหม่ผืนต้นแบบ และพัฒนาต่อเป็นผลิตภัณฑ์แฟชั่นต้นแบบประเภทเครื่องแต่งกายสตรี จำนวน 1 คอลเลกชัน จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้องค์ความรู้ในรูปแบบของผ้าชนิดไทยอีสาน กระบวนการพัฒนาลวดลายของผ้าไหมชนิดใหม่ เป็นการใช้ภูมิปัญญาการสร้างสรรค์งานการทอผ้า สร้างมูลค่าเพิ่มและความน่าสนใจให้แก่ผลิตภัณฑ์ในเชิงร่วมสมัยและสามารถสวมใส่ได้จริง

7.3 การศึกษารูปแบบลายจกที่สามารถนำมาออกแบบเป็นลายปักผ้าด้วยจักรคอมพิวเตอร์(ปิยะนุช นุ่มเนียม, 2553)

การศึกษารูปแบบลายจกที่สามารถนำมาออกแบบเป็นลายปักผ้าด้วยจักรคอมพิวเตอร์และศึกษาความเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อลวดลายผ้าจกที่พัฒนาด้วยการปักจักรคอมพิวเตอร์และความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีที่ปักลวดลายผ้าจกโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มสตรีที่สนใจผ้าไทยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและผลิตภัณฑ์ต้นแบบจำนวน 15 แบบวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดำเนินการโดยศึกษาลวดลายจกดั้งเดิมจำนวน 15 ลาย แล้วนำมาพัฒนาใหม่โดยการใช้จักรปักคอมพิวเตอร์จำนวน 3 ลายเพื่อนำไปตกแต่งบนกระเป๋าสตรีจำนวน 5 แบบได้รูปแบบที่พัฒนาจำนวน 15 ใบ ผลการวิจัย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

สถานภาพสมรสมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนที่มีรายได้ระหว่าง 15,000-20,000 บาท และซื้อสินค้าผ้าไทยจากสถานที่ท่องเที่ยวเหตุผลที่ซื้อเพราะเป็นของฝากและเคยซื้อผ้าจกที่เป็นผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสิ่งทอที่พิจารณาในการซื้อผ้าจกคือลวดลายผ้าและนำผ้าจกไปใช้ประโยชน์ในการตัดหรือตกแต่งเสื้อผ้ามีความสนใจในลวดลายผ้าจกที่พัฒนาด้วยการปักด้วยจักรคอมพิวเตอร์และเห็นความสามารถนำไปเป็นผลิตภัณฑ์ตกแต่งเสื้อผ้าได้

สำหรับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีจะพิจารณาในด้านรูปแบบขอบตกแต่งลวดลายการปักลายด้วยเส้นไหมและคิดว่ารูปแบบกระเป๋าสตรีที่มาตกแต่งด้วยลายที่ได้พัฒนาขึ้นมานั้นมีความเหมาะสมผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ

ผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตางค์ที่ปกคลุมลายผ้าจากที่พัฒนาด้วยจักรปักคอมพิวเตอร์ทุกรูปแบบได้รับความพึงพอใจในระดับมาก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้เป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาเครื่องมือศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคได้ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวนี้นี้จะมีส่วนสำคัญอย่างมากในการช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจลักษณะของกลุ่มผู้บริโภค และสามารถนำความรู้และความเข้าใจนี้มาต่อยอดเพื่อพัฒนาและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสมตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการพัฒนารูปแบบกระเป๋าด้วยลวดลายผ้าไหมจกสมเปลือกหอยมุกผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มผู้บริโภคสตรีในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้บริโภคสตรีรายได้สูงที่สนใจแฟชั่นและผ้าไทยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือขั้นที่ 1

ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือขั้นที่ 1 เป็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิด้านการออกแบบกระเป๋ารูปแบบกระเป๋าสู่เป็นแนวคิดเพื่อนำเสนอในที่ประชุมร่วมกับผู้เชี่ยวชาญสรุปเป็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ลงลึก (in depth interview) โดยมีประเด็นคำถามประกอบด้วยคำถามด้านรูปแบบรูปทรง สี และ ขนาด ที่เหมาะสมแก่การนำมาวิจัยโดยได้ข้อสรุปเพื่อให้ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นข้อกำหนดในการออกแบบรูปทรงของกระเป๋า

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือขั้นที่ 1

ในการหาคุณภาพเครื่องมือขั้นที่ 1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นคำถามปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาและให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมก่อนในเชิงประเด็นคำถามว่ามีความกว้างเกินไปหรือไม่และคำถามลงลึกเพียงพอหรือไม่

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขึ้นที่ 2

เครื่องมือขึ้นที่สองเป็นแบบร่าง (sketch) ที่ใช้ในกระบวนการออกแบบและพัฒนา ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการทำงานออกเป็น 2 ขั้นตอน เพื่อให้ได้แบบร่างสุดท้ายจำนวน 3 แบบ ก่อนการนำไปพัฒนาเป็นชิ้นงานจริงโดยแบ่งการร่างแบบดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบบร่างเพื่อนำเสนอแนวคิดการออกแบบกระเป๋าโดยแบบร่างในครั้งนี้ เป็นแบบร่างคร่าวๆ (rough sketch) ประกอบด้วยแนวคิดหลากหลายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา แนวคิดที่ผู้วิจัยได้ออกแบบมาจากนั้นเมื่อผู้เชี่ยวชาญเลือกแนวคิดที่เหมาะสมสามแนวทางจึงนำไปสู่แบบร่างถัดไป

ขั้นตอนที่ 2 หลังจากที่ได้แนวคิดในการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วผู้วิจัยจึงนำแนวคิดมาพัฒนาต่อในรูปแบบของแบบร่างสองมิติในโปรแกรม adobe illustrator ที่ทดลองใส่ลาย และสีลงไปด้วยขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำแนวทางการออกแบบสามแนวทางจากในขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาต่อให้ทั้งสามแนวทางมีการพัฒนารูปแบบจำนวนสามรูปแบบและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา เพื่อให้ได้แบบร่างสุดท้ายสามรูปแบบ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขึ้นที่ 3

เป็นเครื่องมือประเมินความพึงพอใจต่อชิ้นงานจริงเป็นแบบสอบถามที่ใช้แจกกลุ่มเป้าหมายสตรีมีรายได้อยู่ในระดับสูงและชื่นชอบผ้าไทยผ่านทางออนไลน์และการแจกแบบสุ่ม โดยแบบสอบถามจะประกอบด้วย 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคข้อมูลในส่วนนี้เป็นแบบสอบถามถามออนไลน์เพื่อความสะดวกต่อการแจกแบบสอบถามได้แก่ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ของผู้บริโภค

ส่วนที่ 2 ประเมินความพึงพอใจต่อชิ้นงานโดยใช้ภาพถ่ายผลงานจริงสามรูปแบบ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้บริโภคเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อนำมาพัฒนาต้นแบบต่อไป

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน จากแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึงมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึงมาก

คะแนน 3 หมายถึงปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึงน้อย

คะแนน 1 หมายถึงน้อยที่สุด

จากนั้นได้เกณฑ์การประเมินดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นเชิงบวกมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นเชิงบวกมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นเชิงบวกปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นเชิงบวกน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นเชิงบวกน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนารูปแบบกระเป๋าด้วยลวดลายผ้าไหมจผสมเปลือกหอยมุกผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าด้วยโดยจำแนกกระเป๋าด้วยตามประเภทตามการใช้งานตามโครงสร้างและแบ่งตามกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเอกสารและงานวิจัยและสื่อออนไลน์
2. รวบรวมข้อมูลด้านการออกแบบลายผ้าจากทั้งจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสื่อออนไลน์ต่างๆ
3. ศึกษาแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าด้วยจากผ้าจากในอดีตและแนวโน้มการพัฒนาผ่านการพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญ
4. ศึกษาแนวโน้มของผู้บริโภคและแนวโน้มแฟชั่น
5. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริโภคด้านการเปรียบเทียบรูปแบบกระเป๋าด้วยและลายผ้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งออกเป็นสามส่วนส่วนที่ 1 เพื่อหาแนวทางการออกแบบรูปทรงกระเป๋าด้วย 2 เพื่อหาแนวความคิดการออกแบบลาย 3 เพื่อบูรณาการงานออกแบบสองด้านคือด้านกระเป๋าด้วยและลวดลายโดยแบ่งออกเป็นข้อดังนี้

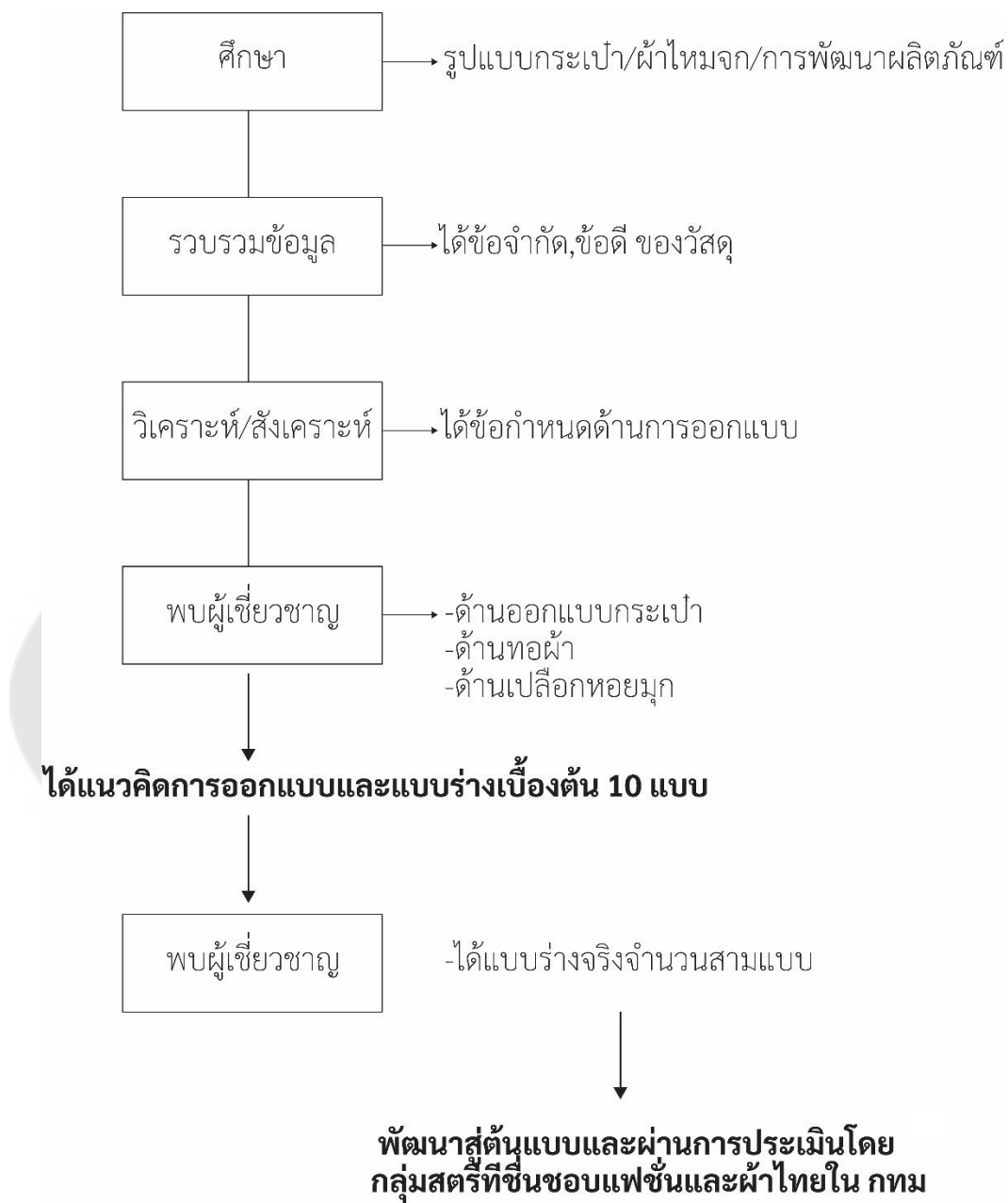
1. การออกแบบกระเป๋าด้วย
 - 1.1 ศึกษาแบบกระเป๋าด้วยและวัสดุได้แก่ผ้าจากและเปลือกหอยมุก
 - 1.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและประมุขกลุ่ม
 - 1.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อกำหนดด้าน

การออกแบบ

2. การวิจัยหาแนวคิด (concept) การออกแบบลวดลายจากผู้วิจัยได้ทำวิธีการดังนี้
 - 2.1 ศึกษาลวดลายดั้งเดิมของผ้าจก
 - 2.2 ใช้กระบวนการการออกแบบสร้างสรรค์ในการออกแบบกระเป๋า
 - 2.3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำด้านความเหมาะสม
3. นำแบบกระเป๋าและลายที่ได้ผ่านกระบวนการวิจัยมาออกแบบบูรณาการณร่วมกัน
และผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

กรอบแนวทางการศึกษาและวิจัย

บทที่ 4

ผลการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อหาข้อกำหนดในการออกแบบรูปทรงกระเป๋าคู่วิจัยได้ใช้กระบวนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทางด้านการออกแบบมากกว่าสิบปี โดยทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิด้านการออกแบบกระเป๋ารูปแบบกระเป๋าคู่ เพื่อสรุปเป็นแนวคิดนำเสนอในที่ประชุมร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นสรุปเป็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth interview)

โดยมีประเด็นคำถามประกอบด้วยคำถามด้านรูปแบบรูปทรง สี และ ขนาด ที่เหมาะสมแก่การนำมาวิจัย โดยข้อสรุปที่ได้ผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นข้อกำหนดในการออกแบบรูปทรงของกระเป๋าคู่ ซึ่งการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปทรงกระเป๋าคู่และลวดลายจกที่ใช้กับเปลือกหอยมุก ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาระบบการและขั้นตอนต่างๆ จนกระทั่งประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคและสร้างชิ้นงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. ผลการวิจัยเพื่อออกแบบรูปทรงกระเป๋าคู่
2. ผลการวิจัยเพื่อออกแบบลวดลายจกผสมเปลือกหอยมุก
3. ผลการวิจัยด้านรูปแบบการทอ
4. ผลการวิจัยเพื่อบูรณาการการออกแบบ
5. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค

1. ผลการวิจัยเพื่อออกแบบรูปทรงกระเป๋าคู่

จากการศึกษาข้อมูลในบทที่ 2 และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกระเป๋าคู่ สามารถวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยเพื่อออกแบบรูปทรงกระเป๋าคู่ได้โดยการกำหนดข้อกำหนดด้านการออกแบบได้เป็นข้อดังนี้

1. รูปทรงกระเป๋าคู่ต้องมีลักษณะเป็นทรงกล่องไม่สามารถทำทรงย้วยได้และต้องเป็นทรงที่แสดงลวดลายได้อย่างเต็มพื้นที่เนื่องจากทรงโค้งจะส่งผลให้เปลือกหอยมุกแตกหักได้ง่าย
2. รูปแบบที่จะทำการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบโดยผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อเลือกรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดสามรูปแบบ
3. ขนาดของกระเป๋าคู่ที่วิจัยมาจะต้องมีขนาดที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อผู้บริโภคในการออกแบบเป็นลักษณะคอลเลกชัน

ในส่วนของการวิจัยเพื่อหารูปทรงของกระเป๋าผู้วิจัยได้ทำการแบ่งการวิเคราะห์ผลออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

1.1 รูปทรงกระเป๋าที่เหมาะสมกับการออกแบบ

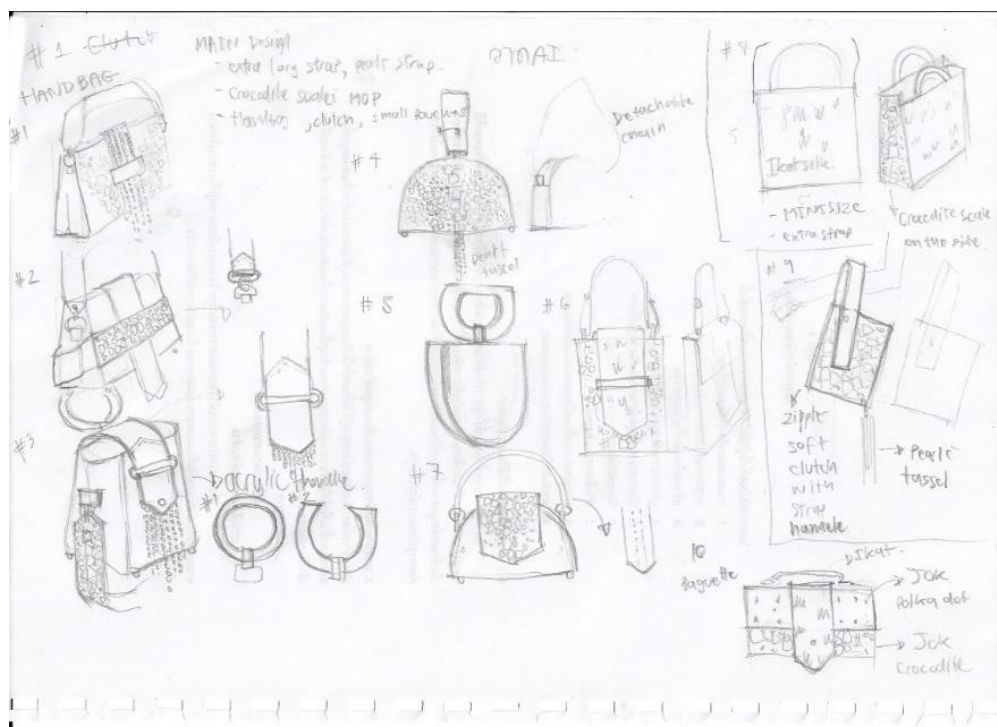
จากการการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทางด้านการออกแบบมากกว่าสิบปี ผู้เชี่ยวชาญแนะนำว่ากระเป๋าที่ทำจากผ้าไหมและเปลือกหอยมุกนั้น ควรเป็นกระเป๋าที่มีรูปทรง 3 รูปแบบ ดังนี้

1. กระเป๋าสุภาพสตรีทรงเหลี่ยมมีสายคล้องไหล่
2. กระเป๋าคลัช (clutch) ทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า
3. กระเป๋าคอล้างข้อมือ (small pouch)

เนื่องจากการออกแบบคอลเลกชันของกระเป๋าผู้วิจัยจำเป็นต้องออกแบบให้รอบด้านโดยอ้างอิงจากการใช้งานกระเป๋าสตรีสำหรับงานราตรีและคำนึงถึงการซื้อไปใช้งานของผู้บริโภคจึงมีความจำเป็นที่จะต้องออกแบบกระเป๋าสำหรับการใช้งานต่างกันออกไป โดยในคอลเลกชันนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยการประชุมร่วมกันได้ข้อสรุปว่ากระเป๋า 3 รูปทรงที่เลือกมามีขนาดเหมาะสมคือ ไม่ใหญ่จนเกินไปและไม่เล็กจนเกินไปอีกทั้งยังเป็นรูปทรงที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญโดยมีรูปแบบต่างกัน

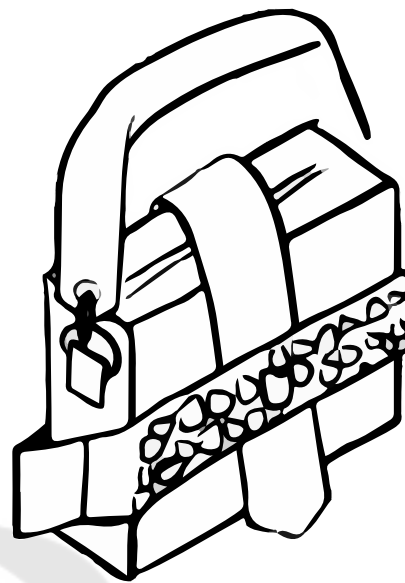
1.2 รูปทรงกระเป๋าที่ได้รับการออกแบบโดยผู้วิจัย

เมื่อได้ข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้วิจัยจึงนำกรอบข้อกำหนดมาเข้าสู่กระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในเบื้องต้น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบร่างกระเป๋าจากภาพจำนวน 10 รูปแบบ ประกอบด้วย 1. กระเป๋าสุภาพสตรีทรงเหลี่ยมมีสายคล้องไหล่ 2. กระเป๋าคลัช (clutch) ทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า 3. กระเป๋าคอล้างข้อมือ (small pouch) ดังนี้

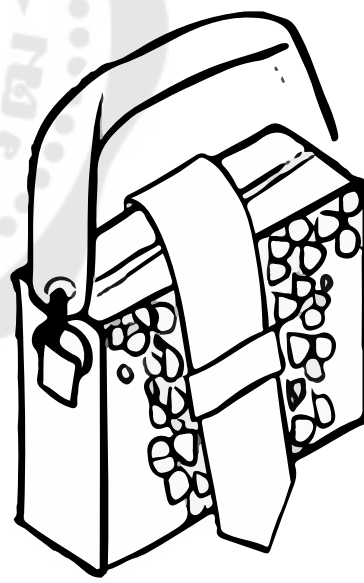

ภาพประกอบ 43 ภาพแบบร่างโดยรวม

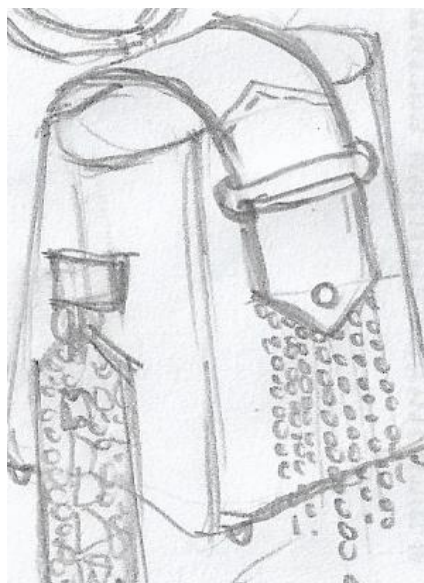
จากภาพแบบร่างจะเห็นได้ว่าผู้วิจัยยึดแนวทางตามข้อกำหนดที่ได้ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ โดยร่างแบบออกมาโดยใช้กระบวนการ Design thinking ซึ่งผู้วิจัยคิดถึงภาพรวมของคอลเลคชั่นที่จำเป็นต้องมีความเข้ากันในเชิงสุนทรียะและองค์ประกอบจำเป็นจะต้องมีแนวทางไปในทิศทางเดียวกัน มีเอกลักษณ์ที่ล้อกันให้ภาพรวมไม่หลุดแยกออกจากกัน ในการออกแบบเบื้องต้นผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ในด้านของสัดส่วนของสายสะพายให้มีขนาดใหญ่กว่ากระเป๋าปกติและมีสายคาดที่มีปลายแหลมเข้ากันทุกใบเรียกว่าเป็น Design elements ของคอลเลคชั่นให้แตกต่างกันที่สัดส่วนและตำแหน่งของลายทอหรือรูปทรงของกระเป๋าโดยผู้วิจัยได้แบ่งกระเป๋าออกเป็นสามกลุ่มประกอบด้วยกลุ่มกระเป๋าทรงเหลี่ยมแบบกล่อง ทรงเหลี่ยมผืนผ้าแบบแบน และทรงโค้งจำนวนสิบรูปแบบดังนี้

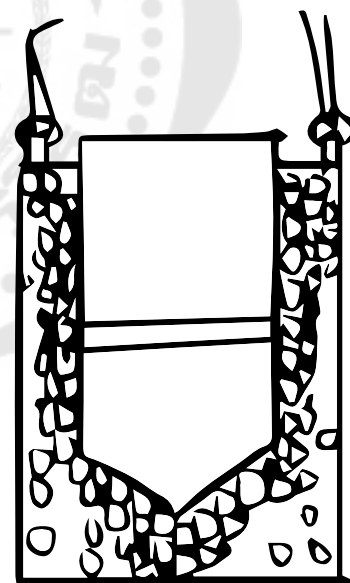
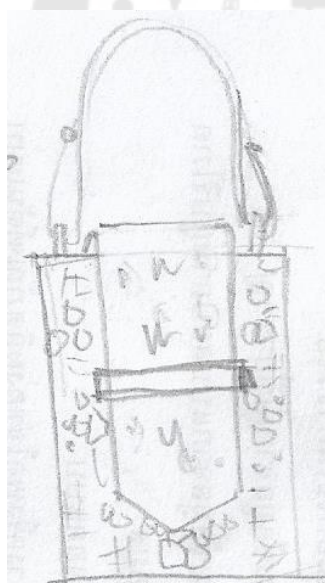
1.2.1 กระเป๋าทรงเหลี่ยมแบบกล่องแบบมีสายคาดใช้สายคาดเป็นผ้าผูกเป็นชั้น
ตกแต่งคาดด้านหน้าตามความยาวของกระเป๋า

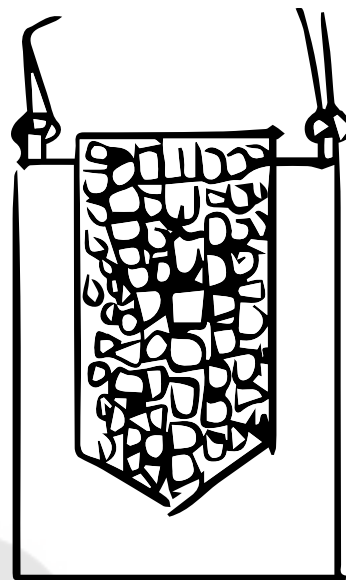
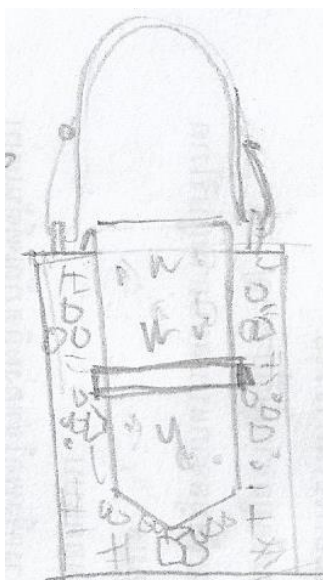
1.2.2 กระเป๋าทรงเหลี่ยมแบบกล่องแบบที่สองเป็นการทอลายเต็มผืนบนหน้ากระเป๋า
และตกแต่งสายคาดแบบเรียบและมีอะไหล่ตกแต่งด้านหน้า

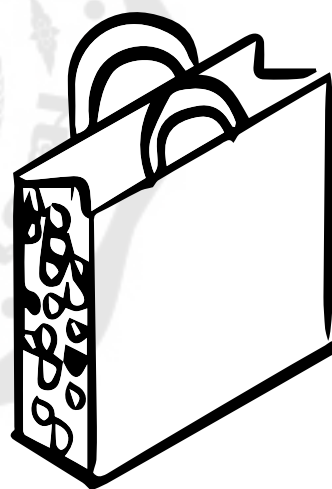
1.2.3 กระเป๋าทรงกล่องแบบปากเข้าใช้ผ้าทอเป็นเป็นสายตักแต่งและมีสายคาดหน้า
ห้อยประดับมุกเป็นเส้นๆ

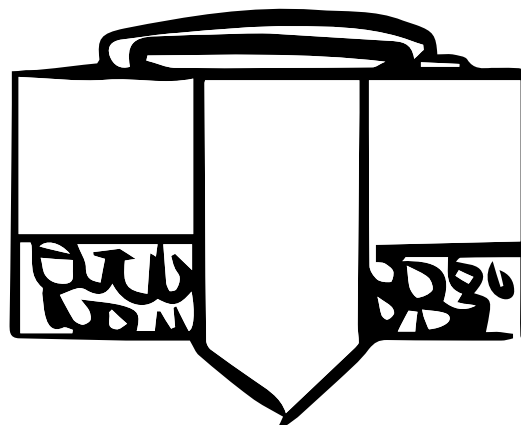
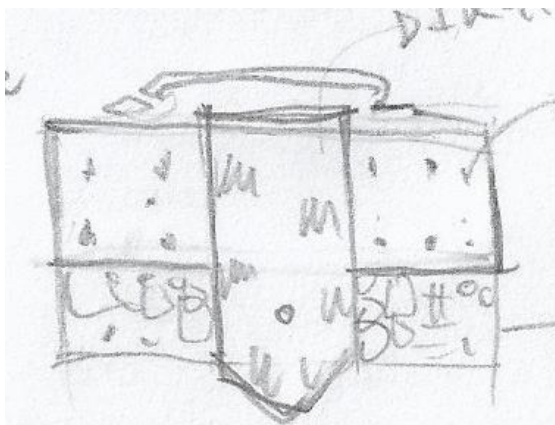
1.2.4 กระเป๋าทรงเหลี่ยมผืนผ้าแบบแบนใช้ผ้าทอมุกเต็มผืนเฉพาะชั้นหน้าและมีสาย
คาดขนาดใหญ่ตกแต่งและมีอะไหล่โลหะตกแต่ง

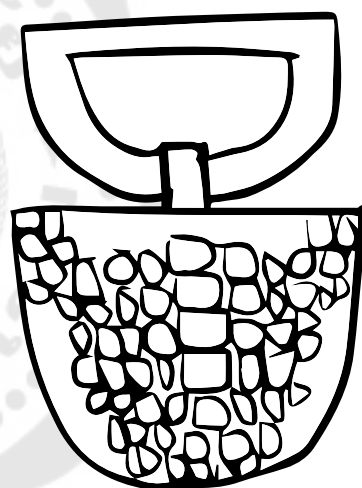
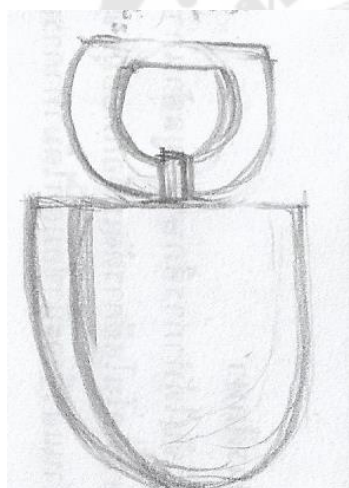
1.2.5 กระเป๋าทรงเหลี่ยมผืนผ้าแบบแบนแบบที่สองใช้ผ้าทอมุกเป็นสายคาดตกแต่ง

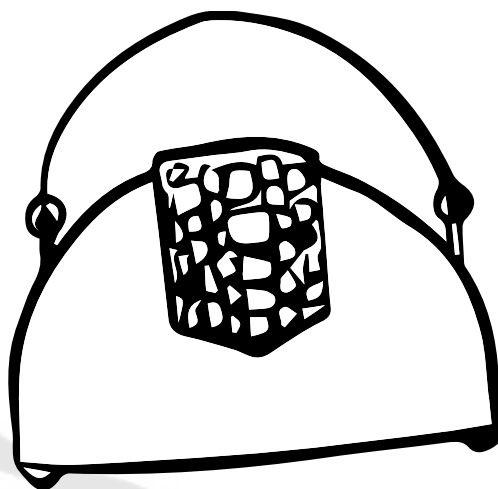
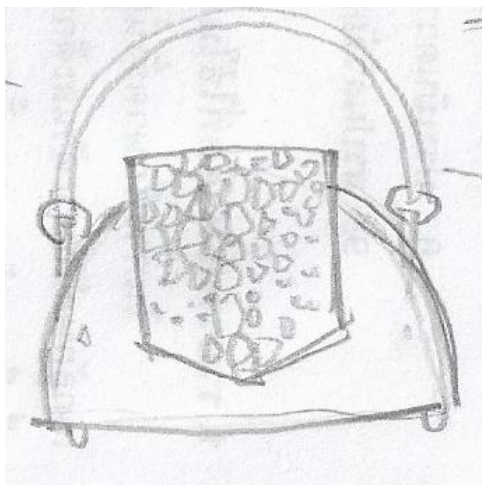
1.2.6 กระเป๋าทรงเหลี่ยมผืนผ้าใช้ผ้าทอมุกเป็นชิ้นแต่งด้านข้างกระเป๋าและมีมือจับสำหรับถือ

1.2.7 กระเป๋าทรงเหลี่ยมผืนผ้าแบบคลัชใช้ผ้าทอมุกบริเวณก้นกระเป๋ามีสายคาด
ตกแต่งด้านหน้าและมีมือจับบริเวณด้านบน

1.2.8 กระเป๋าทรงโค้งใช้ผ้าทอมุกเต็มผืนบริเวณขึ้นหน้าและมีมือจับแบบโค้งรับกัน

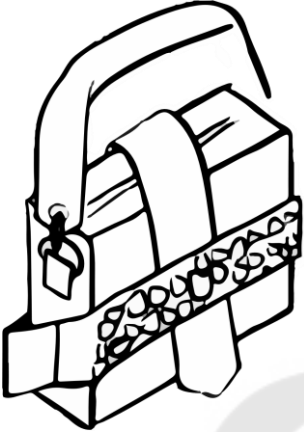
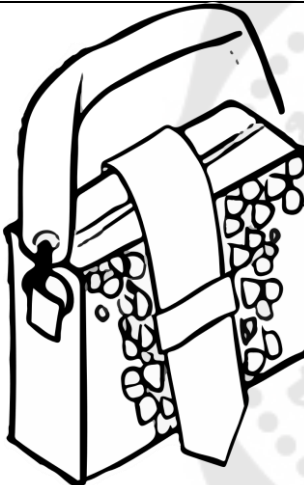
1.2.9 กระเป๋าทรงโค้งใช้ผ้าทอมุกเป็นสายคาดด้านหน้าและมีมือจับ

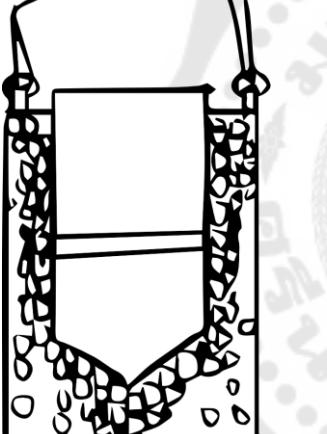
1.2.10 กระเป๋าทรงโค้งแบบมีสายคล้องข้อมือใช้ผ้าทอมุกเต็มผืนเฉพาะด้านหน้า

กระเป๋

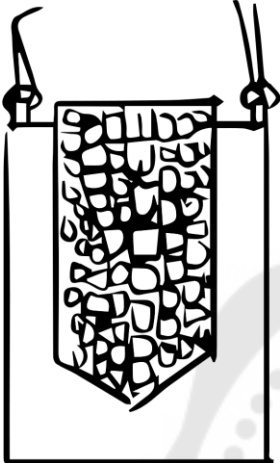
ตาราง 1 ตารางผลการประเมินรูปแบบกระเป๋าทั้งสิบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

รูปแบบกระเป๋า	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ	ข้อพิจารณาปรับแก้
	กระเป๋าทรงกล่องรูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมน้อย	สายคาดหน้าไม่ควรเป็นผ้า ทอลายเนื่องจากต้องมีการ เคลื่อนที่ตลอดเวลาทำให้ เกิดความเสียหายได้ง่าย
	กระเป๋าทรงกล่องรูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสมระดับมาก	ไม่ควรมีสายคาดด้านหน้า เพื่อใช้วิสัยทัศน์ที่สวงาม

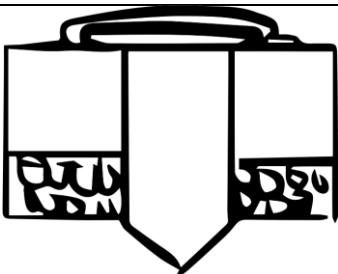
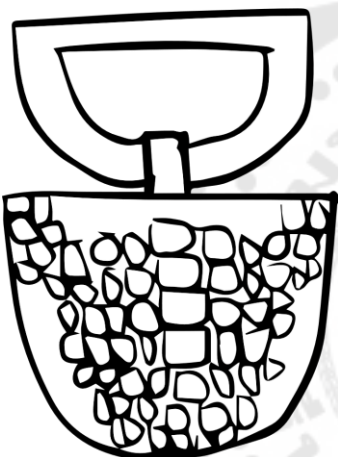
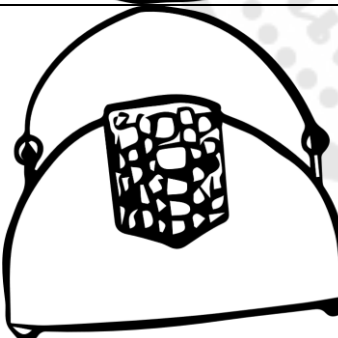
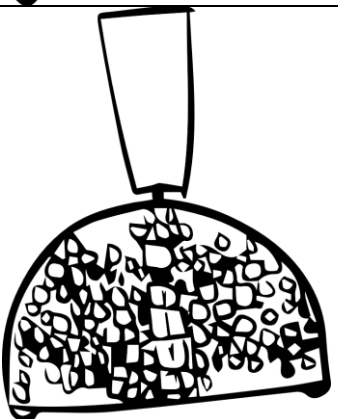
ตาราง 1 (ต่อ)

รูปแบบกระเป๋	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ	ข้อพิจารณาปรับแก้
	กระทรงกล่องรูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมระดับน้อย	สายสะพายไม่ควรเป็นสาย ผ้าทอเนื่องจากแตกหัก เสียหายได้ง่าย
	กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืน ผ้ารูปแบบที่ 1 มีความ เหมาะสมระดับน้อย	รูปทรงลักษณะแบนทำให้ ลายทอมุกได้รับการขยับ หรือดันเข้าออกตลอดเวลา ทำให้แตกหักเสียหายได้ ง่าย

ตาราง 1 (ต่อ)

รูปแบบกระเป๋	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ	ข้อพิจารณาปรับแก้
	กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า รูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสม ระดับน้อย	รูปทรงลักษณะแบนทำให้ ลายทอมุกได้รับการขยับ หรือดันเข้าออกตลอดเวลา ทำให้แตกหักเสียหายได้ ง่าย
	กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า รูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสม ระดับน้อย	การใช้ผ้าทอในส่วน ด้านข้างที่ต้องมีการขยาย ข้างขณะใช้งานทำให้ แตกหักเสียหายง่ายเกินไป

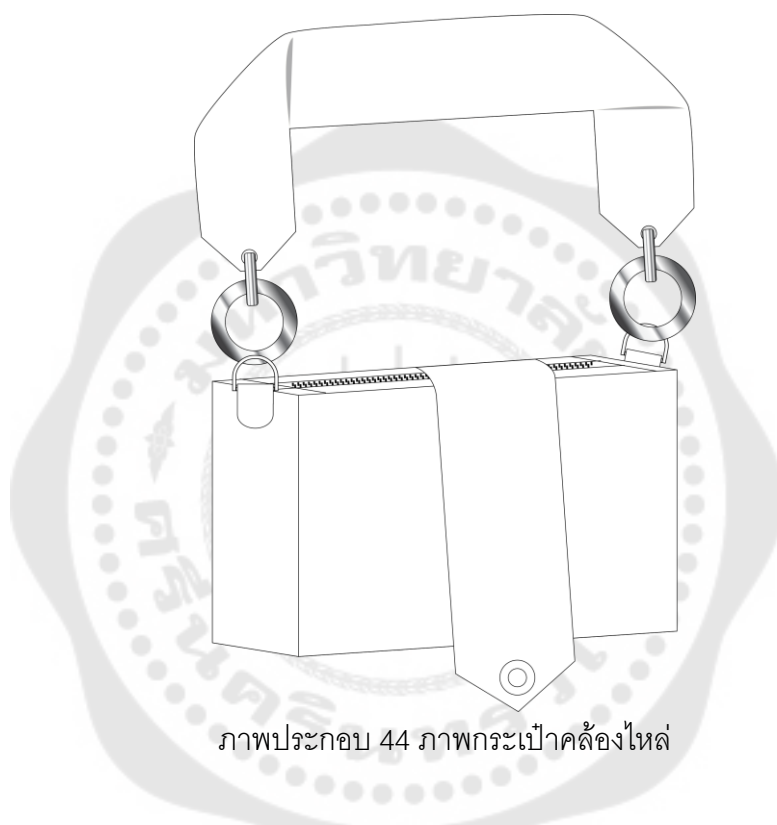
ตาราง 1 (ต่อ)

รูปแบบกระเป๋	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ	ข้อพิจารณาปรับแก้
	กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า รูปแบบที่ 4 มีความเหมาะสม ระดับมาก	รูปทรงนี้ออกแบบมาให้ใช้ ผิวลายและไม่มีจุดที่เกิด การพลิกไปมาแต่ไม่ควรมี สายคาดหน้าเพื่อใช้ผิวลาย
	กระเป๋าทรงโค้งรูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมระดับปาน กลาง	รูปทรงมีความทันสมัยแต่ มือจับมีลักษณะที่ไม่เข้ากับ ใบอื่นๆ ในคอลเลกชัน เดียวกัน
	กระเป๋าทรงโค้งรูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสมระดับปาน กลาง	รูปทรงมีความทันสมัยแต่ มือจับมีลักษณะที่ไม่เข้ากับ ใบอื่นๆ ในคอลเลกชัน เดียวกัน
	กระเป๋าทรงโค้งรูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมระดับมาก	รูปทรงมีความทันสมัย เข้ากับใบอื่นๆ และมีการ ใช้วัสดุลายทอได้อย่าง เหมาะสม

1.3 แบบกระเป๋ที่ผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญสามรูปแบบ

เมื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบร่าง จำนวน 10 รูปแบบแล้วจึงนำผลการพิจารณาและประเมินมาพัฒนาต่อโดยการปรับทรงและตำแหน่งของอะไหล่ได้แบบร่างต้นแบบ จำนวน 3 รูปแบบ ที่จะนำมาพัฒนาและการบูรณาการร่วมกับการออกแบบลายทอผสมเปลือกหอยมุกดังนี้

1.3.1 กระเป๋าสะพายไหล่

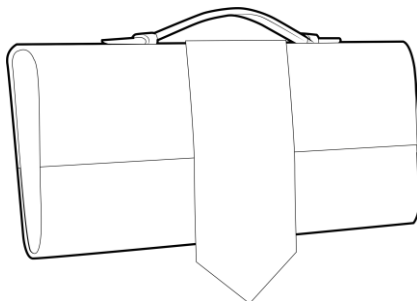

ภาพประกอบ 44 ภาพกระเป๋าคล้องไหล่

จากการพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญความเหมาะสมของรูปแบบสะพายไหล่สามารถแบ่งออกเป็นข้อได้ดังนี้

- 1.3.1.1 รูปทรงลักษณะกล่องเสริมทรงแข็งเพื่อลดการหักของผ้า
- 1.3.1.2 สามารถแสดงพื้นผิววัสดุได้อย่างเต็มที่
- 1.3.1.3 การใช้งานเป็นแบบซิปปู๊ดสำหรับเปิดและปิด ด้านบนฝากระเป๋า

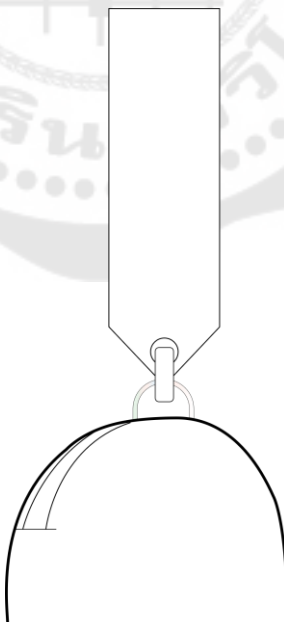
1.3.2 กระเป๋าคลัทช์ (clutch)

ภาพประกอบ 45 ภาพกระเป๋าคลัทช์

จากการพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญ ความเหมาะสมของรูปแบบคลัทช์ (clutch) สามารถแบ่งออกเป็นข้อได้ดังนี้

- 1.3.2.1 รูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าสำหรับถือและมีหูจับ
 - 1.3.2.2 สามารถแสดงถึงพื้นผิววัสดุเพียงบางส่วนและเป็นส่วนที่ไม่ถูกปิดหรืออ
 - 1.3.2.3 การใช้งานเป็นแบบแม่เหล็กสำหรับเปิดปิดบริเวณหน้ากระเป๋า
- 1.3.3 กระเป๋าล้วงข้อมือ

ภาพประกอบ 46 ภาพกระเป๋าล้วงข้อมือ

จากการพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญความเหมาะสมของรูปแบบ คล้องข้อมือ (small pouch) สามารถแบ่งออกเป็นข้อได้ดังนี้

- 1.3.3.1 รูปทรงครึ่งวงรีมีห่วงคล้อง (D-ring) สามตำแหน่งสามารถสลับสายคล้องได้
- 1.3.3.2 สามารถแสดงถึงพื้นผิววัสดุเต็มชิ้นหน้าและจะเป็นส่วนที่จะไม่ถูกบิดหรืออ
- 1.3.3.3 การใช้งานเป็นแบบแม่เหล็กสำหรับเปิดปิดบริเวณหน้ากระเป๋

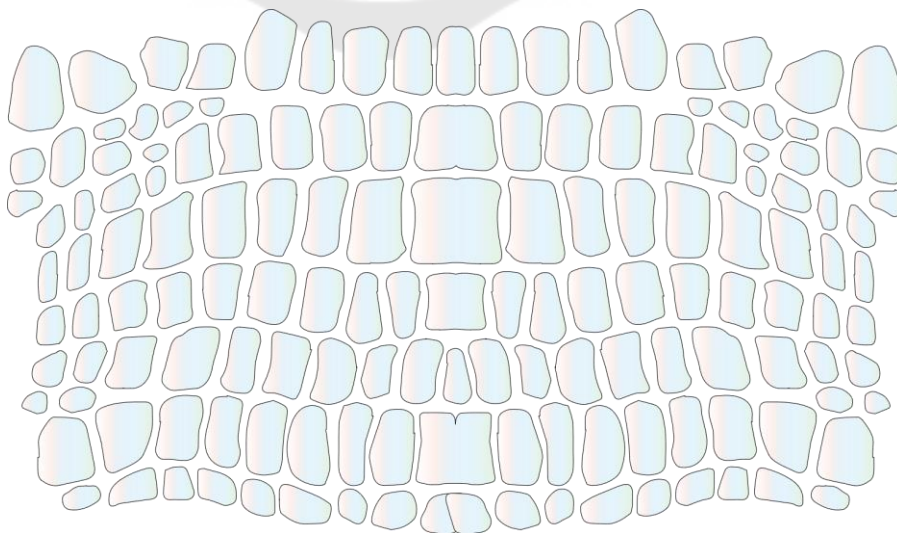
ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ารูปแบบกระเป๋ที่ได้รับการเลือกจากผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมในการนำมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับไหมทอผสมเปลือกหอยมุกทั้งสามรูปแบบ

2. ผลการวิจัยเพื่อออกแบบลวดลายจากผสมเปลือกหอยมุก

จากการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิในบทที่สองผู้วิจัยพบว่าในการออกแบบลวดลายจากมักใช้การนำแรงบันดาลใจจากสิ่งของรอบตัวและสิ่งที่พบเจอในธรรมชาติและเมื่อศึกษารูปแบบกระเป๋ ในปัจจุบันกระเป๋ามูลค่าสูงทั้งหมดทำมาจากหนังสัตว์ไม่ว่าจะเป็นหนังวัว หนังจระเข้ หนังงู หรือหนังตัวเงินตัวทอง ในกระบวนการนี้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่อ้างอิงจากแนวคิดของการออกแบบลายจาก รูปทรงในธรรมชาติ จากการปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาผู้วิจัยมีความคิดเห็น ว่าควรทำต้นแบบการออกแบบขึ้นมาอย่างน้อยสองชนิดเพื่อเป็นการเปรียบเทียบกัน

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำลายเกล็ดของหนังจระเข้และหนังงูมาใช้ในการออกแบบชิ้นส่วน เปลือกหอยมุกสำหรับใช้ในการจกเข้ากับผ้าจกในครั้งนี้ เมื่อได้แนวคิดนี้แล้วผู้วิจัยจึงทดลองนำ ลายหนังจระเข้และหนังงูมาเข้าสู่กระบวนการออกแบบ โดยการลดทอนรายละเอียดให้เหลือแต่ ลายเกล็ดที่เห็นเป็นชิ้นส่วนหลักของผิวหนังและใช้กระบวนการออกแบบกราฟิก โดยได้ออกมาเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

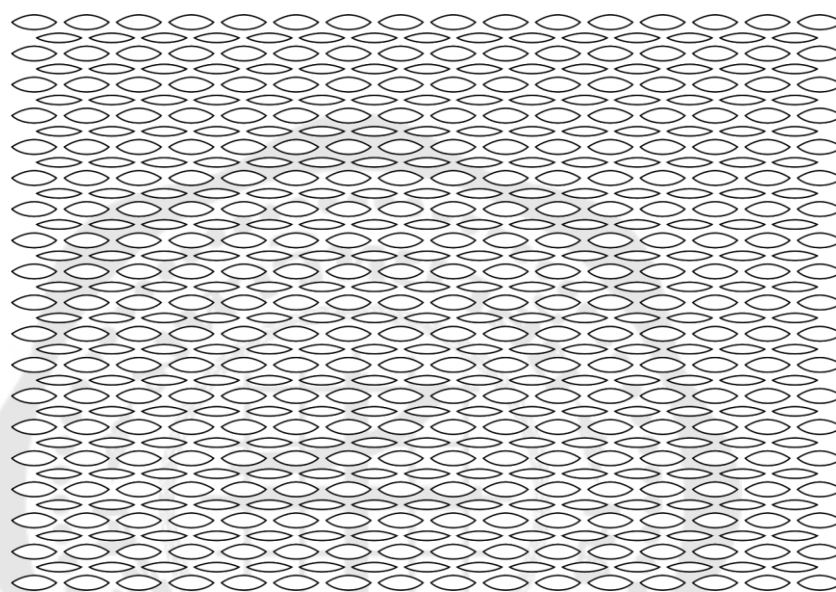
2.1 ลวดลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเกล็ดจระเข้

ภาพประกอบ 47 ภาพลายเกล็ดจระเข้

จากภาพประกอบลายเกล็ดจระเข้ จะเห็นว่าลวดลายดังกล่าวมีลักษณะที่ไม่เท่ากัน และมีความแตกต่างกันในทุกๆ ชิ้นส่วน (random pattern) ซึ่งจะมีลักษณะลวดลายเหมือนผิวหนังของจระเข้

2.2 ลวดลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเกล็ดงู

ภาพประกอบ 48 ภาพลายเกล็ดงู

จากภาพประกอบลายเกล็ดงู จะเห็นว่าลวดลายดังกล่าวมีขนาดที่แตกต่างกันสองขนาดและให้ลวดลายลักษณะคล้ายเกล็ดงูซึ่งเป็นลายรีพีท

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปผลในข้อนี้ว่าด้วยเรื่องลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจากลายเกล็ดงู เมื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการทอ จำนวน 2 ท่าน และ ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตแปรรูปเปลือกหอยมุก พิจารณาลวดลายทั้ง 2 รูปแบบ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการทอผ้า 2 ท่าน ให้ความเห็นตรงกันว่าในระบบการทอผ้าเพื่อการผลิตจริง ชิ้นงานควรเป็นงานลักษณะที่เป็นลายที่เกิดจากการทำซ้ำ (repeat) เพื่อให้สามารถเรียงลายต่อเนื่องได้
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านเปลือกหอยมุกได้ให้ความเห็นว่าการผลิตแปรรูปเปลือกหอยมุกจะใช้กระบวนการที่เรียกว่า การตัดด้วยเครื่อง cnc โดยขนาดของชิ้นงานไม่ควรมีขนาดใหญ่เกินกว่า

1.5 x 1.5 เซนติเมตร เนื่องจากข้อจำกัดด้านขนาดของเปลือกหอยที่นำมาใช้และควรจะเป็นชิ้นงานที่สามารถทำซ้ำๆ ได้ เพื่อความรวดเร็วในการผลิต

3. ผลการวิจัยด้านการทอ

เมื่อได้ลวดลายที่จะใช้ในการทอเป็นลายงูที่สรุปผลจากการวิจัยด้านลวดลายแล้วผู้วิจัยจึงออกแบบแพทเทิร์นของกระเป๋าควคูกับการออกแบบลายด้วยโปรแกรม adobe illustrator ในขนาดจริง เนื่องจากต้องการให้เกิดความแม่นยำเพื่อการนำไปสั่งตัดเปลือกหอยมุก แล้วพิมพ์ลงบนกระดาษขนาด a0 เพื่อออกแบบช่องสี่และนับจำนวนเกล็ดที่ต้องใช้เพื่อสั่งตัดเปลือกหอยมุกออกมาตามจำนวนโดยในการวิจัยครั้งนี้สั่งตัดมุกออกมาเป็นวงรีสองขนาดแบ่งออกเป็นขนาด 0.25 x 1 เซนติเมตร และ 0.5 x 1 เซนติเมตร ความหนา 0.45 มิลลิเมตร

ในส่วนของการวิจัยเพื่อความเหมาะสมด้านการทอผู้วิจัยได้แบ่งการทำงานออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

3.1 การหาขนาดที่เหมาะสมของเปลือกหอยมุกทั้งด้านความหนาและขนาด

ในขั้นตอนการวิจัยเพื่อหารูปแบบความหนาและขนาดที่เหมาะสมในการนำเปลือกหอยมุกมาใช้งานผู้วิจัยได้ทำการทดลองตัดเปลือกหอยมุกด้วยความหนา 3 ระดับ คือ 0.2 มิลลิเมตร, 0.45 มิลลิเมตร และ 1 มิลลิเมตร ซึ่งเป็นความหนามาตรฐานที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำโดยได้ผลดังนี้

3.1.1 ความหนา 0.2 มิลลิเมตร ให้ความเงางามที่สวยงามที่สุดเนื่องจากให้แสงสะท้อนที่ดีและมีความบาง โดยปกติถูกใช้ในการทำไปประทับติดกับแผ่นโลหะ เช่น ทองเหลืองสำหรับนำไปทำหน้าปัดนาฬิกา แต่มีข้อเสีย คือ ความเปราะแตกหักง่าย

3.1.2 ความหนา 0.45 มิลลิเมตร เป็นความหนาที่ให้ความเงางามพอสมควรสามารถใช้ทำหน้าปัดนาฬิกาได้เช่นเดียวกันกับความหนา 0.2 มิลลิเมตร

3.1.3 ความหนาขนาด 1 มิลลิเมตร เป็นขนาดความหนาที่ให้ความแข็งแรงได้ดีที่สุดแต่ขาดความเงางามและการสะท้อนสีรุ้ง

หลังจากการทดลองตัดเปลือกหอยที่ความหนาทั้ง 3 ระดับแล้ว ผู้วิจัยได้นำเปลือกหอยมุกไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการทอและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกระเป๋า สรุปได้ว่าความหนาที่ 0.45 มิลลิเมตร มีความเหมาะสมที่สุด เนื่องจากมีการแตกหักได้ยากพอสมควร และไม่แตกหักเสียหายในระหว่างขั้นตอนการทอ การตัดเย็บกระเป๋าและยังสะท้อนแสงได้ความเงางาม

โดยขั้นตอนการปฏิบัติในการตัดเปลือกหอยมุกสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. ออกแบบลายหรือรูปทรงที่จะตัดด้วยโปรแกรม Adobe illustrator
2. เลือกเปลือกหอยที่เหมาะสมแก่การนำมาใช้งาน
3. นำเปลือกหอยมาเข้าเครื่องตัดตามรูปทรงและแบ่งความหนาด้วยเครื่อง CNCs
4. นำมาขัดตกแต่งเพิ่มความเงางามด้วยมือ
5. ตรวจสอบความหนา

ภาพขั้นตอนการตัดเปลือกหอยมุก

ภาพประกอบ 49 ภาพเปลือกหอยมุก

ภาพเปลือกหอยมุกสีขาวจากอ่าวไทยเป็นหอยมุกที่นิยมนำมาใช้ในการแปรรูป เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่าเป็นหอยมุกที่ให้แสงเงาที่ดีที่สุด

ภาพประกอบ 50 ภาพเปลือกหอยมุกที่ถูกตัดแล้ว

เปลือกหอยมุกที่ผ่านการเจาะเพื่อนำไปผลิตเป็นหน้าปัดนาฬิกาจะถูกเจาะออกเป็นวงกลมตามขนาดของหน้าปัดในหนึ่งฝาหอยจะมีบริเวณที่แบนพอที่จะทำเป็นหน้าปัดนาฬิกาได้เพียงห้าถึงแปดชิ้นเท่านั้นเศษที่เหลือจึงต้องนำไปออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ

ภาพประกอบ 51 ภาพเปลือกหอยมุกที่ถูกตัดแล้ว

ชิ้นส่วนจากเปลือกหอยที่ถูกตัดเป็นวงกลมเพื่อเตรียมนำไปแบ่งให้บางลงและนำไปขัดขึ้นเงาเป็นหน้าปัดนาฬิกา

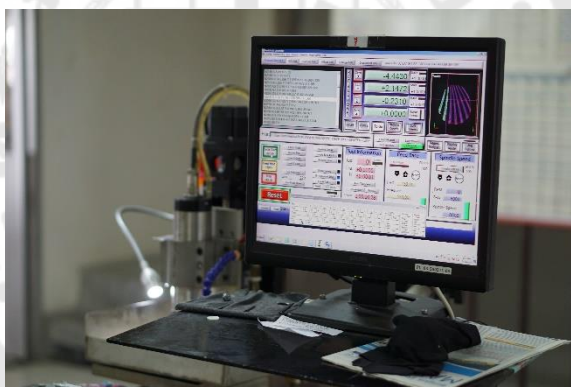
ภาพประกอบ 52 เครื่องตัดเปลือกหอยมุก

อุปกรณ์ที่ใช้ในการตัดแบ่งเปลือกหอยมุกกรณีที่ต้องการตัดให้เปลือกหอยบางลงโดยที่ไม่ได้ต้องการความละเอียดมากนักจะใช้เครื่องโตะเลื่อยในการหั่น

ภาพประกอบ 53 ภาพหัวตัดเปลี่ยนหอย

ในการออกแบบชิ้นส่วนเปลี่ยนหอยโรงงานจะใช้หัวเจาะขนาดต่างกันออกไปตามแต่ขนาดของชิ้นงานและความละเอียดที่ต้องการ

ภาพประกอบ 54 หน้าจอแสดงการทำงานของเครื่อง cnc

ในการออกแบบชิ้นส่วนเปลี่ยนหอยเมื่อได้แบบที่ต้องการที่วาดโดยโปรแกรม auto cad จะต้องใช้เครื่อง cnc ในการตัดออกมาเป็นชิ้นๆ

ภาพประกอบ 55 หัวตัดทำการเจาะลายบนเปลือกหอยมุก

และหากต้องการสร้างลวดลายหรือพื้นผิวบนชิ้นส่วนเปลือกหอยมุกที่ผ่านการตัดมาแล้วจะใช้เครื่อง cnc เครื่องเดียวกันนี้แต่เปลี่ยนหัวในการฉลุลายเป็นพื้นผิว (texture)

ภาพประกอบ 56 การขัดให้เกิดเงา

หลังจากที่ได้ชิ้นงานแล้วจะใช้กระดาษทรายในการขัดให้เงาโดยเริ่มจากกระดาษทรายเบอร์หยาบไปจนถึงการใช้ผ้าขัดในขั้นตอนสุดท้าย

ภาพประกอบ 57 การตรวจสอบความหนาของเปลือกหอยมุก

ขั้นตอนสุดท้ายเป็นขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและความหนาของเปลือกหอยมุกที่ได้ผลิตออกมา

ภาพประกอบ 58 ภาพขนาดเกล็ดแบบต่างๆ

ขนาดของเปลือกหอยมุกที่ผู้วิจัยใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยวงรีสองขนาดขนาด 0.25×1 ซม. และ 0.5×1 ซม. ความหนา 0.45 มม. และประกอบด้วยเปลือกหอยมุกสามสีคือสีขาว สีดำและสีทอง

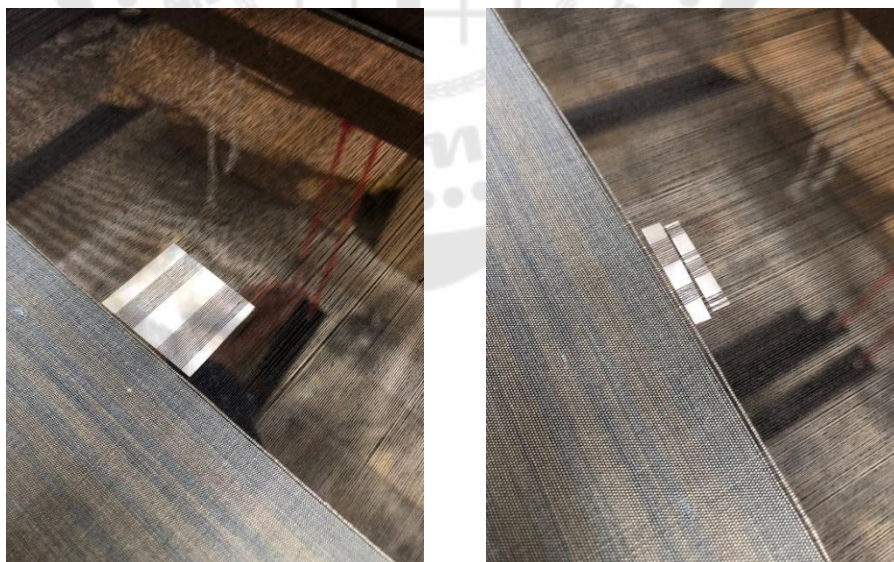
3.2 การหาเทคนิคที่จะใช้ในการทอ

ในขั้นตอนการหาเทคนิคการทอผู้วิจัยได้นำเปลือกหอยมุกที่ตัดแล้วขนาด 3×3 เซนติเมตร, 0.25×1 เซนติเมตร และ 0.5×1 เซนติเมตร ความหนา 0.45 มิลลิเมตร เข้าพบ

ผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่วมกันหาแนวทางโดยได้ทดลองนำเปลือกหอยมุกทอแทรกเข้าไประหว่างเส้นยืน พบว่าการที่จะใช้เทคนิคจกแบบดั้งเดิมจะทำให้เปลือกหอยมุกสามารถหลุดร่วงออกจากผ้าได้ง่ายเกินไปจึงได้ทดลองนำเปลือกหอยมุกประกบติดกับชิ้นส่วนผ้าที่ตัดเป็นเส้นก่อนแล้วจึงนำเข้าก็ทอ จึงได้ผลการทอที่เหมาะสมที่สุด

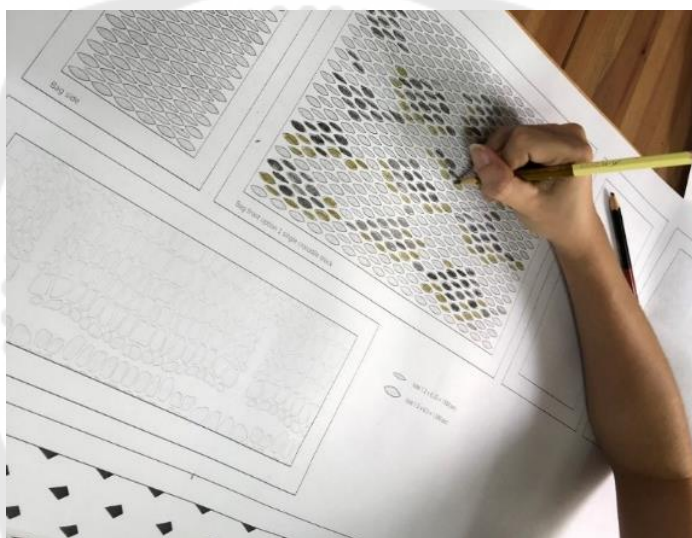
ภาพประกอบ 59 การทดลองทอเปลือกหอยมุก

ภาพประกอบ 60 การทดลองแทรกเปลือกหอยมุก

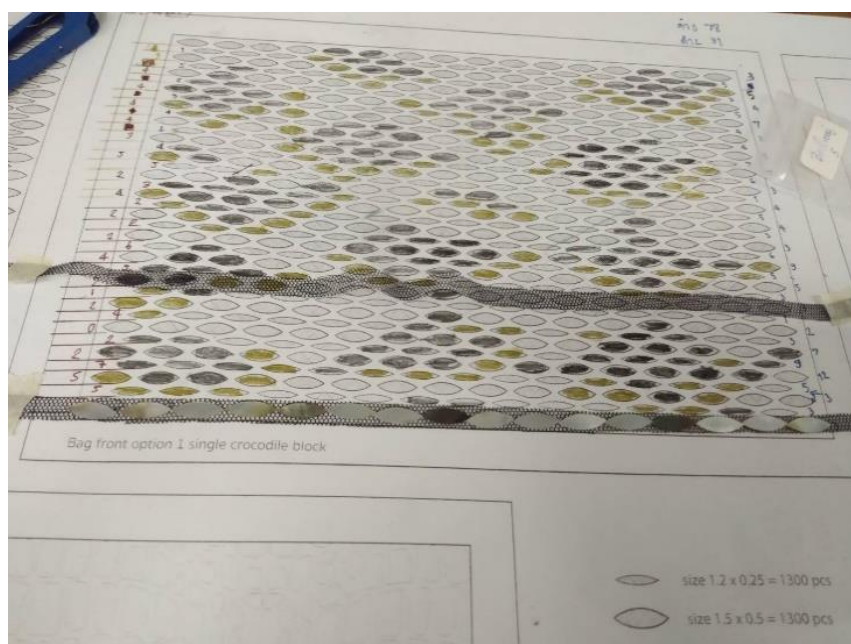
ผู้วิจัยได้ทดลองนำมุกวงรีแทรกระหว่างเส้นยืนบนที่ทอผ้าไหมเพื่อทดสอบกระบวนการทอว่าจะมีความเป็นไปได้หรือไม่ทั้งมุกแบบวงรีและแบบสี่เหลี่ยมสองขนาดในภาพประกอบที่ 59 และ 60

หลังจากได้ทดลองวิจัยในส่วนขอเทคนิคการทอจนได้เทคนิคที่เหมาะสมแล้วผู้วิจัยจึงทำการออกแบบลวดลายที่ใช้ในการทอโดยได้ทำการพิมพ์ลวดลายและแพทเทิร์นลงบนกระดาษขนาด A0 และทำการออกแบบเนื่องจากลายของหนังสือจะมีช่วงของช่องสี่ที่แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยจึงใช้มุกสีขาวเป็นหลักและใช้สีทองและดำเป็นส่วนเสริมเพื่อให้เกิดแสงเงาที่ดูน่าสนใจมากขึ้นโดยพิมพ์ขนาดจริงลงบนกระดาษขาวเพื่อนำมาออกแบบช่องของสีและลาย

ภาพประกอบ 61 ภาพการออกแบบตำแหน่งสีและลาย
โดยการใช้สีไม่ระบายบนตำแหน่งของสีที่ต้องการ

เมื่อได้จำนวนของเกล็ดและตำแหน่งครบถ้วนแล้วจึงเริ่มทำการเตรียมเส้นก่อนทอ โดยผู้วิจัยใช้การตัดผ้าตาข่ายออกเป็นเส้นขนาด 0.5 ซม. นำมาเรียงกันตามแถว เท่ากับขนาดของหน้าทอโดยแบ่งช่องให้พอดีกับขนาดของกระเป๋ เมื่อเรียงรูปแบบของเกล็ดเสร็จและจึงนำมาเริ่มทอ

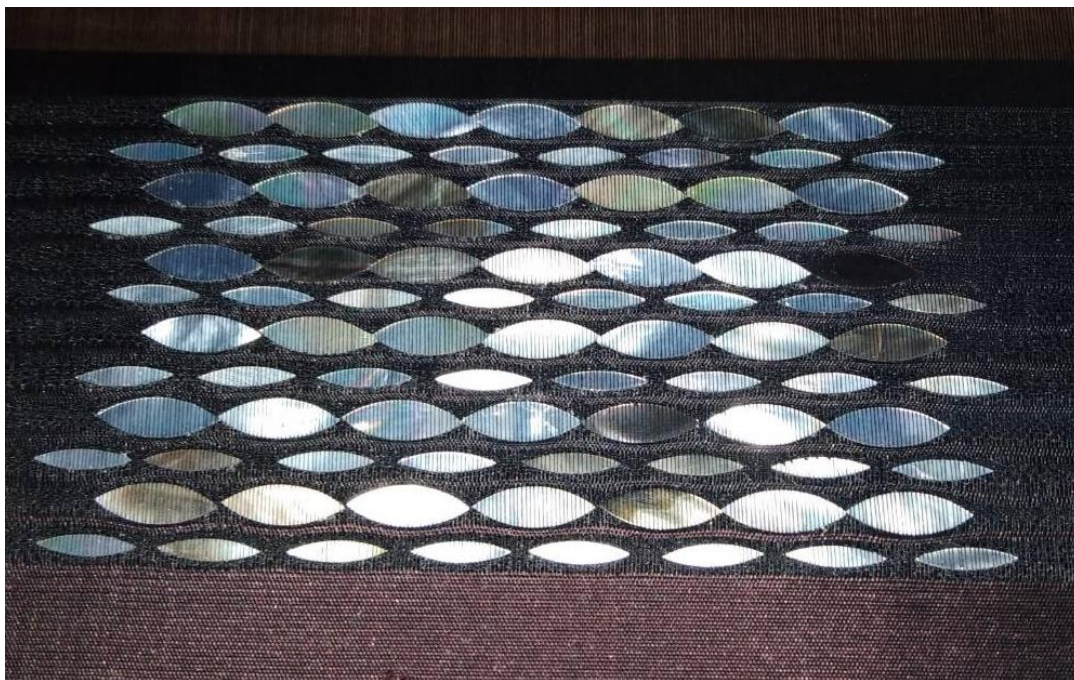

ภาพประกอบ 62 ภาพประกอบการวางลาย

ภาพประกอบ 63 ภาพผลการทอ

เมื่อทำการทอโดยการนำเส้นผ้าตาข่ายที่ทำการติดเปลือกหอยมุกเสร็จเรียบร้อยแล้ว
ลำเลียงเข้าที่ทอผ้าทุกๆ หนึ่งเส้นเปลือกหอยมุกจะต้องใช้เส้นไหมสองทอขัดระหว่างเส้นมุก

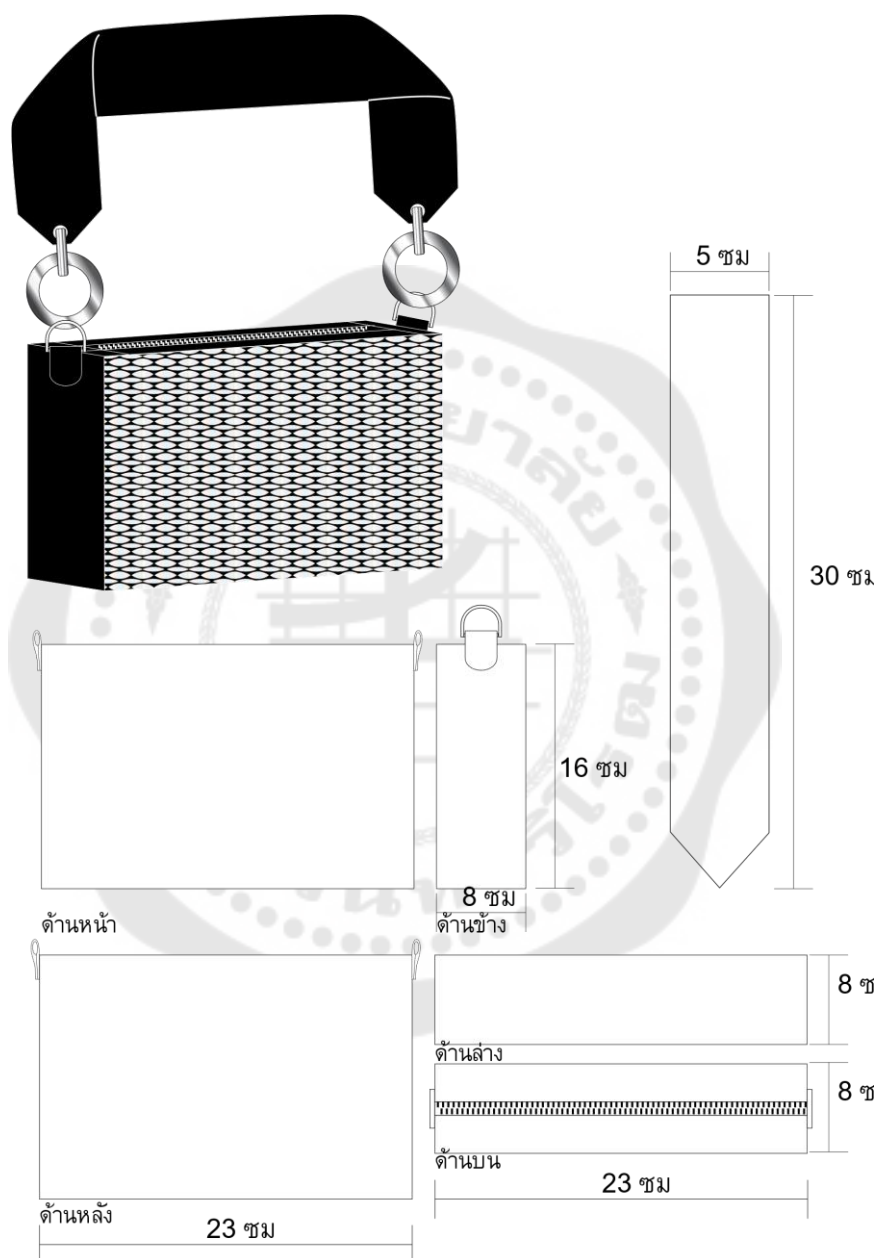
ภาพประกอบ 64 ภาพผลการทอ

4. ผลการวิจัยเพื่อบูรณาการการออกแบบ

จากการบูรณาการรูปทรงกระเป๋าลวดลายต่างๆ ที่ผ่านการวิจัยและการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญเข้าด้วยกันแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ทำการทดลองสัดส่วนของลายจกและการจกเปลือกหอยมุกเข้ากับผ้า เพื่อออกแบบเป็นกระเป๋า

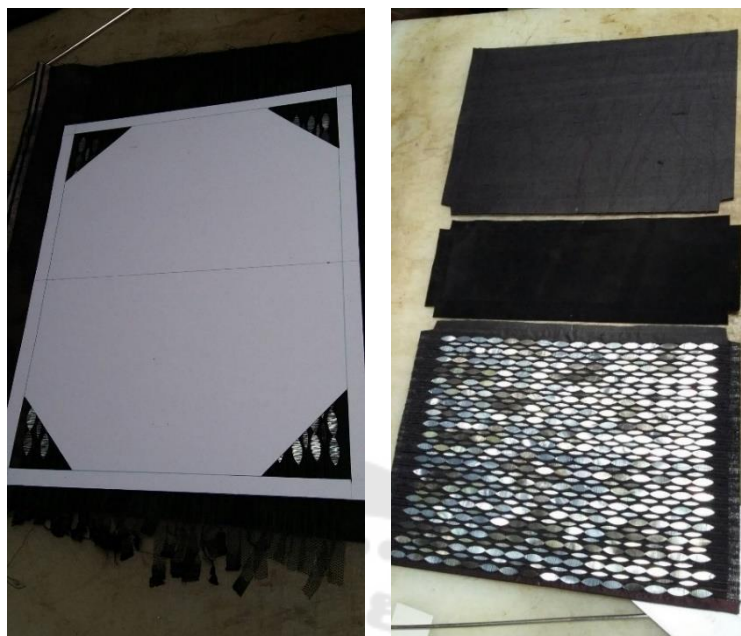
จากการพิจารณาร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญโดยผ่านการประชุมกลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถสรุปแบบร่างกระเป๋าได้ จำนวน 3 แบบ โดยผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่า แบบและลายที่ได้ผ่านการพัฒนามานี้จะแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์และลวดลายหนังงูที่ผู้วิจัยออกแบบมาได้ดีที่สุด 3 รูปแบบ ดังนี้

4.1 กระเป๋าสะพายไหล่

ภาพประกอบ 65 รูปแบบกระเป๋าสะพายไหล่

กระเป๋าสะพายที่ผู้วิจัยออกแบบโดยใช้ผ้าทอเปลือกหอยมุกเพียงด้านเดียวโดยเป็นทรงกล่องสี่เหลี่ยมที่มีการเสริมโครงสร้างด้านในเพื่อป้องกันการพังของกระเป๋าสะพายจะส่งผลต่อผ้าทอก่อให้เกิดการแตกหักเสียหายได้

ภาพประกอบ 66 ภาพการวางแพทเทิร์นกระเป๋

ในขั้นตอนแรกสุดในการตัดเย็บเพื่อป้องกันการผิดพลาดในการตัดแพทเทิร์นผู้วิจัยได้ใช้การเจาะบางส่วนของแพทเทิร์นเพื่อตรวจสอบตำแหน่งของผ้าทอก่อนการตัดตามภาพประกอบ 66

ภาพประกอบ 67 กระบวนการตัดเย็บกระเป๋าสะพายไหล่
ในกระบวนการตัดเย็บกระเป๋าลักษณะทรงกล่องต้องใช้การเสริมด้วยกระดาษแข็ง

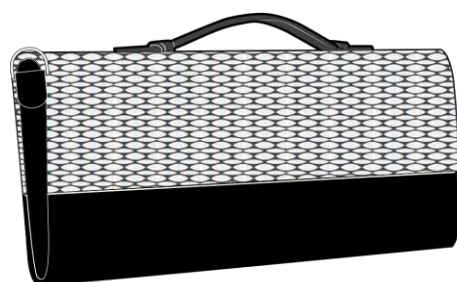
ภาพประกอบ 68 กระบวนการตัดเย็บกระเป๋าสะพายไหล่

ในขั้นตอนการประกอบกระเป๋าจะทำการประกอบชิ้นส่วนต่าง ๆ แยกกันก่อนเช่นส่วนฝากระเป๋าทำการเย็บใส่ซิปมาก่อนแล้วจึงเย็บรวมกับตัวกระเป๋า และส่วนผ้าทอขึ้นนอกเย็บแยกส่วนกับตัวซิปในก่อนแล้วจึงมาประกอบรวมกันภายหลัง

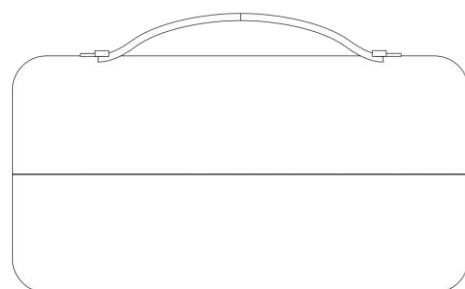

ภาพประกอบ 69 ภาพกระเป๋าสะพายไหล่ที่เสร็จแล้ว

4.2 กระเป๋าคัลซ์

ภาพรวม

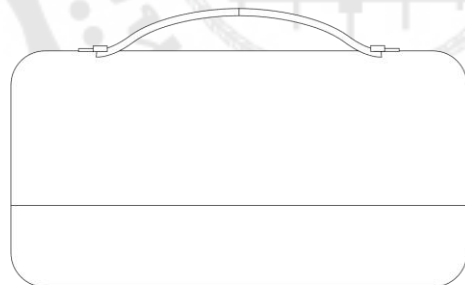
หน้าตรง

ด้านบน

ด้านล่าง

ด้านหลัง

25 ซม

3 ซม

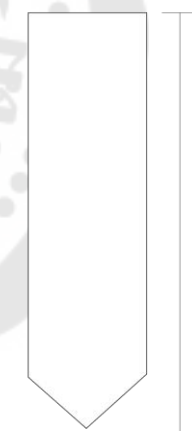

2 ซม.

14 ซม

ด้านข้าง

6.5 ซม

สายคาด

ภาพประกอบ 70 รูปแบบกระเป๋าคัลซ์

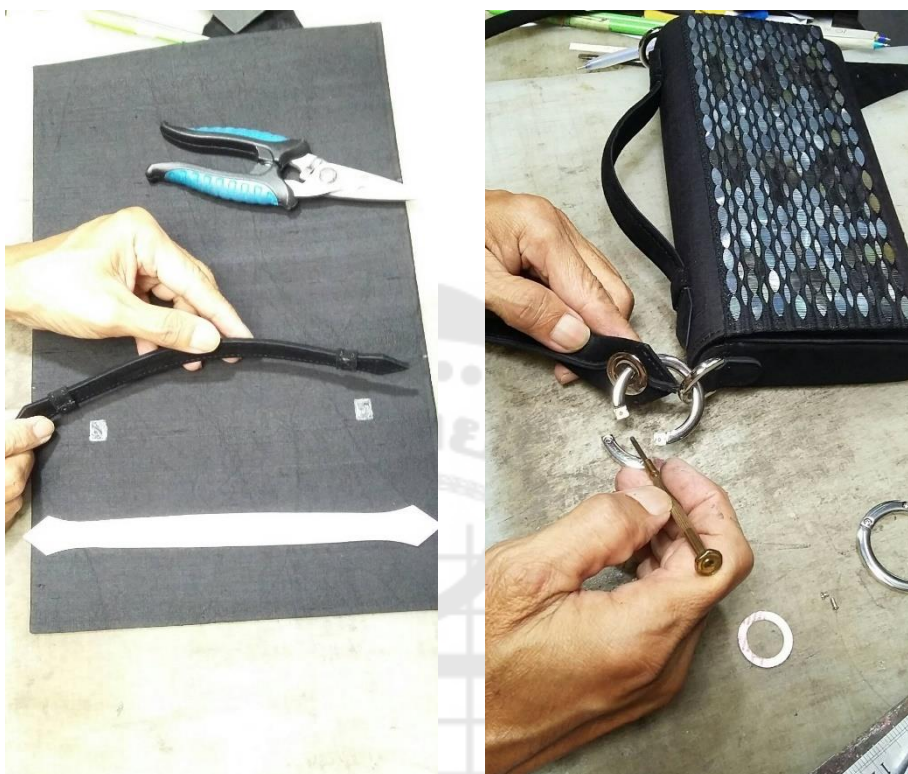
กระเป๋าคัลซ์ที่ผู้วิจัยออกแบบโดยใช้ผ้าทอเปลือกหอยมุกเพียงด้านเดียวบริเวณ
ด้านบนของชิ้นหน้าโดยเป็นทรงกล่องสี่เหลี่ยมผืนผ้าอนวยาวที่มีการเสริมโครงสร้างด้านในเพื่อ

ป้องกันการพังของกระเป๋าจะส่งผลต่อผ้าทอก่อให้เกิดการแตกหักเสียหายได้และมีมือจับ
ด้านบน

ภาพประกอบ 71 ขั้นตอนการตัดเย็บกระเป๋าคลัทช์

ในส่วนของการเย็บกระเป๋าคลัทซ์ทำการเย็บสายคล้องมือและส่วนประกอบภายนอกขึ้นมา
ก่อนแล้วจึงทำการประกอบกับส่วนชั้นในเป็นขั้นตอนสุดท้าย

ภาพประกอบ 72 ขั้นตอนการตัดเย็บกระเป๋าคลัทซ์

ส่วนประกอบของสายและอะไหล่ที่ใช้ในการคล้องไหล่ที่สามารถถอดแยกได้โดยใช้ไข

ค

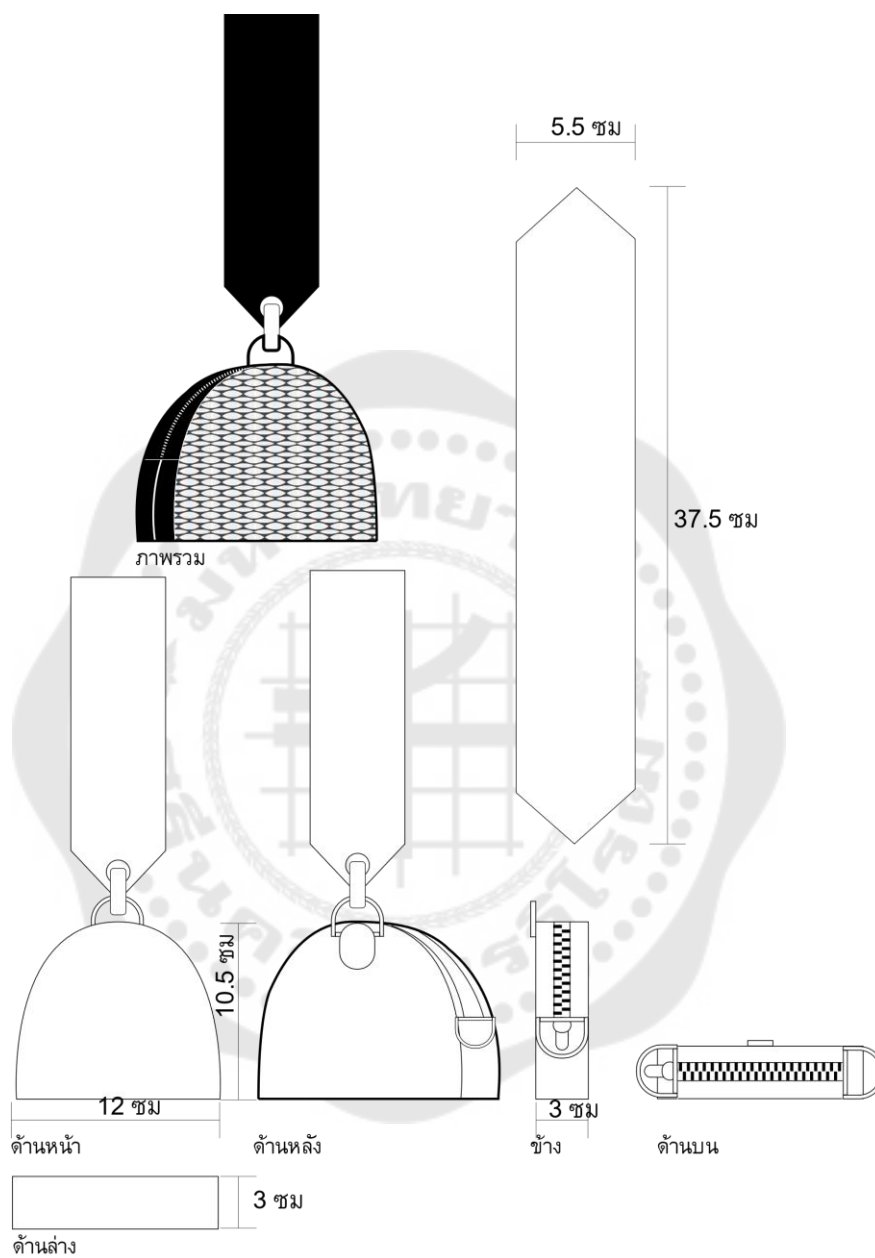
ว

ง

ภาพประกอบ 73 กระเป๋าคลัทช์ที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว

4.3 กระเป๋าค้างข้อมือ

ภาพประกอบ 74 รูปแบบกระเป๋าค้างข้อมือ

กระเป๋าคล้องข้อมือที่ผู้วิจัยออกแบบใช้ผ้าทอเปลือกหอยมุกเพียงด้านเดียวบริเวณด้านหน้าโดยเป็นทรงโค้งครึ่งวงรีที่มีการเสริมโครงสร้างด้านในเพื่อป้องกันการพังของกระเป๋าจะส่งผลต่อผ้าทอก่อให้เกิดการแตกหักเสียหายได้และมีสายคล้องข้อมือด้านบน

ภาพประกอบ 75 ขั้นตอนการตัดเย็บกระเป๋าคล้องข้อมือ

ในส่วนของการเย็บกระเป๋าคล้องข้อมือทำการเย็บสายคล้องมือและส่วนประกอบภายนอกขึ้นมาก่อนแล้วจึงทำการประกอบกับส่วนชั้นในเป็นขั้นตอนสุดท้าย

ภาพประกอบ 76 ภาพด้านหน้ากระเป๋าคล้องข้อมือ

ภาพประกอบ 77 ด้านหลังกระเป๋าคล้องข้อมือ

5. ผลการประเมินความพึงพอใจ

จากการประเมินความพึงพอใจ จากกลุ่มสตรีที่มีรายได้อยู่ในระดับสูงและชื่นชอบผ้าไทย จำนวน 100 คน ด้วยแบบสอบถาม ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน โดยมีรายละเอียดผลการประเมินความพึงพอใจ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค

ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคมากกว่าครึ่งหนึ่ง หรือ ร้อยละ 62.0 อายุ 28 - 32 ปี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน รองลงมาคือ เจ้าของธุรกิจ ร้อยละ 52.0 และ 41.0 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 88.0 และผู้บริโภคครึ่งหนึ่ง หรือ ร้อยละ 50.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 45,000 บาท ส่วนเรื่องมูลค่ากระเป๋าที่ซื้อโดยเฉลี่ย พบว่า ผู้บริโภคมากกว่าครึ่งหนึ่ง หรือ ร้อยละ 56.0 ซื้อกระเป๋ามูลค่า 20,000 บาท ขึ้นไป (ตาราง 1)

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค (n = 100)

ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
23 - 27 ปี	21	21.0
28 - 32 ปี	62	62.0
38 - 42 ปี	10	10.0
43 - 47 ปี	7	7.0
อาชีพ		
เจ้าของธุรกิจ	41	41.0
พนักงานบริษัทเอกชน	52	52.0
อื่นๆ	7	7.0
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	88	88.0
ปริญญาโท ขึ้นไป	12	12.0

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
15,000 - 25,000 บาท	18	18.0
35,001 - 45,000 บาท	32	32.0
มากกว่า 45,000 บาท	50	50.0
มูลค่ากระเป๋าที่ซื้อโดยเฉลี่ย		
35,001 - 45,000 บาท	16	16.0
20,000 บาท ขึ้นไป	56	56.0
ต่ำกว่า 7,000 บาท	28	28.0

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋า

จากผลการศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋า พบว่า ในภาพรวมผู้บริโภคมีความพึงพอใจกระเป๋าในทุกรูปแบบค่อนข้างไปทางพึงพอใจมาก และเมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจทั้งหมด รูปแบบของกระเป๋าที่ผู้บริโภคพึงพอใจมากที่สุด คือ กระเป๋าถือ (Clutch)

1. กระเป๋าล้างมือ (small pouch)

ความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋าล้างมือ (small pouch) ของผู้บริโภค ในภาพรวมมีความพึงพอใจค่อนข้างไปทางพึงพอใจมาก โดยผู้บริโภคมีระดับความพึงพอใจเรื่องสีของกระเป๋ามากที่สุด ร้อยละ 89.0 รองลงมาคือ พึงพอใจในเรื่องรูปทรงกระเป๋า และ พึงพอใจในเรื่องลวดลายกระเป๋า ร้อยละ 42.0 และ 41.0 ตามลำดับ

2. กระเป๋าถือ (Clutch)

ความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋าถือ (Clutch) ของผู้บริโภค ในภาพรวมมีความพึงพอใจค่อนข้างไปทางพึงพอใจมาก โดยผู้บริโภคมีระดับความพึงพอใจเรื่องสีของกระเป๋ามากที่สุด ร้อยละ 92.0 รองลงมาคือ พึงพอใจในเรื่องลวดลายกระเป๋า และ พึงพอใจในเรื่องรูปทรงกระเป๋า ร้อยละ 62.0 และ 52.0 ตามลำดับ

3. กระเป๋าสะพายไหล่ (Shoulder Bag)

ความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋าสะพายไหล่ (Shoulder Bag) ของผู้บริโภค ในภาพรวมมีความพึงพอใจค่อนข้างไปทางพึงพอใจมาก โดยผู้บริโภคมีระดับความพึงพอใจเรื่องสีของ

กระเป๋ามากที่สุด ร้อยละ 71.0 รองลงมาคือ ฟังพอใจในเรื่องรูปทรงกระเป๋า และ ฟังพอใจในเรื่อง
ลวดลายกระเป๋า ร้อยละ 43.0 และ 35.0 ตามลำดับ (ตาราง 2)

ตาราง 3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋า

ข้อมูล	ระดับความเห็นพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กระเป๋าคล้องข้อมือ (small pouch)					
ความพึงพอใจของท่านต่อรูปทรงกระเป๋า	42.0 (42)	40.0 (40)	10.0 (10)	0.0 (0)	0.0 (0)
ความพึงพอใจของท่านต่อลวดลายกระเป๋า	41.0 (41)	48.0 (48)	11.0 (11)	0.0 (0)	0.0 (0)
ความพึงพอใจของท่านต่อสีของกระเป๋า	89.0 (89)	11.0 (11)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)
2. กระเป๋าถือ (Clutch)					
ความพึงพอใจของท่านต่อรูปทรงกระเป๋า	52.0 (52)	40.0 (40)	8.0 (8)	0.0 (0)	0.0 (0)
ความพึงพอใจของท่านต่อลวดลายกระเป๋า	62.0 (62)	18.0 (18)	11.0 (11)	9.0 (9)	0.0 (0)
ความพึงพอใจของท่านต่อสีของกระเป๋า	92.0 (92)	8.0 (8)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)
3. กระเป๋าสะพายไหล่ (Shoulder Bag)					
ความพึงพอใจของท่านต่อรูปทรงกระเป๋า	43.0 (43)	30.0 (30)	19.0 (19)	8.0 (8)	0.0 (0)
ความพึงพอใจของท่านต่อลวดลายกระเป๋า	35.0 (35)	45.0 (45)	20.0 (20)	0.0 (0)	0.0 (0)
ความพึงพอใจของท่านต่อสีของกระเป๋า	71.0 (71)	17.0 (17)	12.0 (12)	0.0 (0)	0.0 (0)

จากผลการประเมินความพึงพอใจสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ระดับความพึงพอใจที่ผู้บริโภคมียต่อการออกแบบกระเป๋าประเภทต่างๆ นั้น สามารถเรียงลำดับความพึงพอใจได้ ดังนี้ 1. กระเป๋าถือ (Clutch) 2. กระเป๋าล่องข้อมือ (Small pouch) และ 3. กระเป๋าสะพายไหล่ (Shoulder Bag)

ทั้งนี้ปัจจัยที่อาจส่งผลให้กระเป๋าถือ (Clutch) เป็นกระเป๋าที่ผู้บริโภคมียระดับความพึงพอใจมากที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากกระเป๋าถือ (Clutch) เป็นกระเป๋าที่นิยมนำใช้ในงานกลางคืน ดังนั้นกระเป๋ายอดนิยมโดยใช้ผ้าไหมผสมเปลือกหอยมุก ซึ่งมีลักษณะประณีตสวยงามจึงเป็น การออกแบบที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับรูปแบบการใช้งานของกระเป๋าถือ (Clutch) ดังนั้นจึงส่งผลให้แนวโน้มความพึงพอใจของผู้บริโภคมียมากกว่ากระเป๋ารูปแบบอื่นๆ

บทที่ 5

การสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายคือ 1. เพื่อศึกษารูปทรงของกระเป๋ามีความเหมาะสมกับการผลิตด้วยผ้าจากไหมผสมเปลือกหอยมุก 2. เพื่อออกแบบกระเป๋ามีไหมผสมเปลือกหอยมุกที่ได้รับความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคสตรีที่สนใจแฟชั่นและผ้าไทยในเกณฑ์สูงโดยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการประชุมกลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองเพื่อให้ได้ข้อสรุปผลการวิจัยดังนี้

การอภิปรายผลในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจนได้องค์ความรู้สำหรับความมุ่งหมายข้อที่ 1 สามารถแบ่งข้อสรุปได้ออกเป็น 3 ข้อย่อย ประกอบด้วย ด้านรูปทรง ด้านลายทอ ด้านการบูรณาการรูปทรงและลวดลาย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านรูปทรงในส่วนของรูปทรงผู้วิจัยได้ทำการออกแบบโดยอ้างอิงจากงานวิจัยของ (พิมลพรรณ ธนเศรษฐ, 2558) ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ความรู้จากแนวทางการแบ่งประเภทของกระเป๋าทันทีหมด ผู้วิจัยนำลักษณะของกระเป๋านี้มาเป็นข้อกำหนดในการออกแบบโดยเริ่มต้นจากกลุ่มของรูปแบบที่แบ่งตามโครงสร้าง และได้เลือกกระเป๋ารูปแบบคงรูปที่มีลักษณะเป็นกระเป๋ารูปทรงโครงสร้างที่คงรูป ส่วนใหญ่แล้วทำมาจากวัสดุที่มีความแข็ง และทำให้กระเป๋าสถาปัตยกรรมอยู่ทรงได้ตลอดเวลา

และเมื่อพิจารณาจากการแบ่งตามประเภทชนิดกระเป๋าส่งเสริมโอกาสพิเศษกระเป๋างานกลางคืนประเภทกระเป๋าคอ Evening Clutch กระเป๋าส่งเสริมโอกาสงานกลางคืน ผู้บริโภคส่วนใหญ่ นิยมใช้สำหรับของใช้เล็กๆ น้อยๆ ในการออกงานกลางคืน เช่น เครื่องสำอาง กระเป๋า หรือกุญแจ กระเป๋านี้จะมีขนาดเล็ก สามารถออกแบบได้หลากหลายรูปทรง และหลากหลายกับกลุ่มรูปแบบที่แบ่งตามกลุ่มผลิตภัณฑ์

กระเป๋ารูปแบบ Frame เป็นรูปแบบกระเป๋าคอและสะพายแบบมีโครงสร้าง ทำจากวัสดุแข็ง มีรูปแบบที่ชัดเจนตามวัสดุหรือโครงสร้างที่ทำขึ้น ผู้วิจัยทำการออกแบบตามหลักการออกแบบคอลเลคชั่นอ้างอิงจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบที่ในหนึ่งคอลเลคชั่นจำเป็นต้องมีรูปแบบที่หลากหลายครบตามประเภทการใช้งานโดยอาจมีหลายขนาดก็ได้

โดยผู้วิจัยทำการออกแบบทั้งหมด 10 รูปแบบ จากนั้นเลือกเพียง 3 รูปแบบ ในภายหลังโดยรูปแบบที่เลือกประกอบด้วย 1. กระเป๋าส่งเสริมไหล่ 2. กระเป๋าคอคล้อง 3. กระเป๋าคอคล้องข้อมือ โดยมีเกณฑ์ในการออกแบบ คือ 1. ผ้าไหมที่ผสมเปลือกหอยมุกแล้วจะมีความเปราะ

เนื่องจากเป็นสมบัติของวัสดุอย่างเปลือกหอยที่มีความเปราะแตกง่าย และ 2. วัสดุเปลือกหอยมีความเงางามผู้วิจัยต้องการโซว์ลายที่สวยงามของมุกจึงเลือกใช้กระเป๋ารাত্রีเป็นแนวทางหลักในการออกแบบ

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์มากกว่าสิบปีในการออกแบบกระเป๋ารাত্রีทำให้พบว่า รูปแบบกระเป๋ารাত্রีในงานวิจัยนี้จำเป็นต้องเป็นกระเป๋ารাত্রีสำหรับงานราตรีเพื่อโชว์ผิวของวัสดุ และจะต้องใช้ผ้าทอเปลือกหอยมุกนี้ได้บางส่วนเท่านั้นเพื่อลดการกระแทกโดยไม่ตั้งใจ ป้องกันการแตกหักเสียหายดังนั้นรูปทรงที่เหมาะสมแก่การผลิตด้วยผ้าจกไหมมุกจึงจำเป็นต้องเป็นรูปทรงลักษณะกล่องที่จะเป็นรูปเหลี่ยมหรือครึ่งวงกลมหรือรูปทรงใดก็ได้แต่จำเป็นต้องมีการเสริมโครงแข็งด้านในและควรโซว์ลวดลายอย่างเต็มที่ไม่ควรมียาสายคาดหรืออะไหล่มาปิดบัง

2. ด้านลายทอผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจจากการทอจก การทอผ้าจกเป็นการทอที่ทำให้เกิดลวดลายผ้าไปพร้อมๆ กัน การจก คือ การทอลวดลายบนผืนผ้าด้วยวิธีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วงๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า การจกจะใช้ไม้หรือขนเม่นหรือนิ้วมือยกขึ้นจก (ควัก) เส้นด้ายสีเส้นต่างๆ ขึ้นมาบนเส้นยืนให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการ

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการศึกษาข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิพบว่า 1. ลายจกประกอบขึ้นในกรอบสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด 2. เป็นลวดลายเลียนแบบธรรมชาติ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทั้งสองมาออกแบบเป็นลายโดยจากผลจากการทดลองพบว่า ลายที่เหมาะสมนำมาใช้ในการตัดมุกจำเป็นต้องเป็นลายที่สามารถต่อลายหรือทำรีพีทได้ (repeat) เนื่องจากผู้วิจัยต้องการออกแบบลายแบบเต็มผืนหน้าของกระเป๋ารাত্রีการใช้ลายแบบสุ่มหรือ random pattern ทำให้เกิดปัญหาระหว่างการขนส่งแผ่นมุกไปช่างทอทำให้ไม่สามารถต่อลายได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถสรุปออกมาเป็นองค์ความรู้ได้ว่าในการออกแบบลายที่มีรีพีทหรือลายซ้ำๆ กันสามารถตัดวัสดุเปลือกหอยมุกเพียงสองขนาดและช่างทอสามารถจัดเรียงได้เองโดยง่ายและต้องมีขนาดไม่เกิน 2 เซนติเมตร เนื่องจากเป็นขนาดที่ช่างทอเมื่อทอแล้วสามารถม้วนเก็บได้และเป็นขนาดที่เหมาะสมต่อผู้ผลิตเปลือกหอยมุกอีกด้วย โดยกำหนดความหนาของแผ่นมุก 0.45 มิลลิเมตร เนื่องจากเป็นความหนาที่ไม่หักง่ายและยังคงให้ความเงาที่สวยงาม หากหนากว่านี้ความเงางามก็จะลดลงและหากว่าบางกว่านี้ก็จะเกิดปัญหาแตกหักในขณะทอ

3. ด้านการบูรณาการรูปทรงและลวดลาย ในส่วนนี้ผู้วิจัยพบว่า ในการออกแบบพื้นผิวของวัสดุที่ใช้ในการออกแบบจำเป็นต้องละเว้นส่วนที่ต้องเคลื่อนไหวเช่นสายสะพาย ส่วนที่ต้องรับแรงกระแทกเช่นก้นกระเป๋ารাত্রีหรือมุมตะเข็บต่างๆ ให้มีพื้นที่ว่างบางส่วน

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

1. ควรออกแบบให้มีตัวเลือกอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น สีแดง burgundy
2. ควรเพิ่มรูปทรงที่ให้ความรู้สึกความอ่อนหวานกว่านี้
3. ควรมีลายอื่นๆ ด้วย เช่น ลายกราฟฟิก ซึ่งน่าจะช่วยให้ดูสวยและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

ยิ่งขึ้น

4. ควรเพิ่มเติมอะไหล่ที่ดูเป็นเปลือกหอยมุก

จากข้อสรุปที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยพบว่าผลที่ได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และในอนาคตต่อไปผู้วิจัยคิดว่างานวิจัยชิ้นนี้ยังสามารถเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในการแปรรูปเปลือกหอยมุกให้มาอยู่ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้กระบวนการทอมือเข้ามาเกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

- กรมหม่อนไหม. (2557). รายงานสรุปสถานการณ์ทางเศรษฐกิจการตลาดหม่อนไหม ปี 2557.
https://www.qsds.go.th/newqsds/file_news/1069.pdf
- กรมหม่อนไหม. (2557). โครงการวิจัยศึกษาและพัฒนาลวดลายผ้าขิดไทยอีสานเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์แฟชั่นไทยร่วมสมัย
- กลุ่มวิชาการด้านช่างศิลป์ไทย สำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร. (2553). โครงการสร้างต้นแบบเพื่อจัดทำองค์ความรู้ด้านงานช่างประดับมุก. 14-16.
- ชัยพร ไคว่ทอง. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค และส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ
- เห็น
- ในเขตอำเภอหล่มสัก และอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กรุงเทพฯ.
- ดร. วรณา ไซคบรรดาลสุข. (2559). การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัด
ราชบุรี. วารสารสมาคมนักวิจัย, ฉบับที่ 1, 172-176.
- ดร. มนตรี พิธิ ยะกุล. (2555). Conjoint Analysis. วารสารรามคำแหง(ฉบับที่ 29).
- นายอนันต์ สุวรรณรัตน์. (2557 25 มีนาคม). หนังสือพิมพ์แนวหน้า, กรุงเทพฯ.
- ประเสริฐ โกศัลวิตร. (2555, 4 เมษายน) /Interviewer: หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ,
กรุงเทพฯ.
- ปิยะนุช นุ่มเนียม. (2553). การพัฒนาลวดลายผ้าจกด้วยจักรปักคอมพิวเตอร์เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์
กระเป๋าถือสตรี. (มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, กรุงเทพฯ.
- พิมลพรรณ ธนเศรษฐ. (2558). โครงการธุรกิจออกแบบ ผลิตภัณฑ์ และจำหน่ายกระเป๋าแฟชั่น.
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- แพรวา รุจิณรงค์. (2562) /Interviewer: ภ. สุขเกษม.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2543). ผ้าทอพื้นเมืองในภาคกลาง / โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุก
จังหวัด ของประเทศ (ส. ทิมแจ่มใส Ed.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ชูวงศ์. (2555). การเพิ่มมูลค่ามุกเลี้ยงน้ำจืดและน้ำเค็มของไทย
ด้วยการขายรังสีเพื่อเพิ่มศักยภาพการ
แข่งขันในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ. 5-7.

วสันต์ คุ้มภักดิ์. (2561). ดารานักร้องเพียบ!ร่วมเดินแบบในงาน“SILK ISAN”.

<https://www.siambusinessnews.com/13846>

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2539). การบริหารการโฆษณาและการส่งเสริมการตลาด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
พัฒนาศึกษา.

สินีนารถ เลิศไพฑูรย์. (2549). การศึกษาแนวโน้มความนิยมในการเลือกใช้รูปแบบกระเป๋าหนังของ
สตรีนักธุรกิจไทย : รายงานการวิจัย = *Case study : the leather handbags' design
selected for fashion trend by Thai working women.*

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	pakaprom sukkasem
วัน เดือน ปี เกิด	18 October 1989
สถานที่เกิด	Bangkok
วุฒิการศึกษา	Bachelor of fine art major in Fashion Design
ที่อยู่ปัจจุบัน	109 lat phrao 101 soi 40 Klong jun Bangkok 10240
รางวัลที่ได้รับ	Winner Singha Life award Accessory Design

